

A MAGYAR NEMZETI LEVÉLTÁR

2020. ÉVI MUNKATERVE

Tartalom

I. Vezetői összefoglaló.....	4
II. Működési feltételek.....	9
II.1. Költségvetési, pénzügyi feltételek.....	9
II.2. Informatikai infrastruktúra.....	12
III. Szakmai tevékenység.....	15
III.1. Az illetékességi terület felügyelete.....	15
III.2. Állománygyarapodás.....	19
III.2.1. Illetékességi terület.....	19
III.2.2. Gyűjtőkör.....	20
III.3. Állományvédelem és reprográfia.....	21
III.3.1. Általános tevékenység.....	21
III.3.2. Restaurálás, konzerválás.....	24
III.3.3. Könyvkötészeti munkák.....	26
III.3.4. Biztonsági másolatok készítése (mikrofilmezés, digitalizálás).....	27
III.4. A levéltári anyag nyilvántartása.....	28
III. 5. Rendszerezés, rendezés.....	31
III.5.1. Alapszintű rendezés.....	31
III.5.2. Középszintű rendezés.....	31
III.5.3. Darabszintű rendezés.....	32
III.5.4. Ellenőrző rendezés.....	34
III.5.5. Raktári rendezés (mintaállványozás, jelzetelés, átrendezés).....	35
III. 6. Selejtezés.....	36
III. 7. Segédletkészítés.....	37
III. 8. Kutató- és ügyfélszolgálat.....	42
III.8.1. Általános feladatok.....	42
III.8.2. Szervezeti, infrastrukturális és személyi adottságok.....	43
III.8.3. Elektronikus szolgáltatások bevezetése, illetve bővítése.....	44
III.8.4. A kutatók tájékoztatása.....	45
III.8.5. Ügyfélszolgálati tevékenység.....	46
III. 9. Tudományos munka, konferenciák, kiadványkészítés, kiadói tevékenység.....	47
III. 10. Közművelődés, oktatás segítése, PR-tevékenység.....	49
III.10.1. Levéltár-látogatások, látogatócsoportok fogadása, levéltár-pedagógia.....	50

III.10.2. Könyvbemutatók	51
III.10.3. Közművelődési programok, rendezvények	51
III.10.4. Kiállítások	53
III. 11. Könyvtári munka	56
III. 12. Anyakönyvi másodpéldányok kezelése	58
III. 13. Nemzetközi és hazai kapcsolatok	58
III. 14. Pályázatok	63
III. 15. Vezetés, ügyvitel, képzés, továbbképzés	67

I. Vezetői összefoglaló

A Magyar Nemzeti Levéltár az ország legrégebbi (*Archivum Regni, 1723, 1756*) és legnagyobb közgyűjteménye (*közel 80 telephelyen 662 munkatárs*) 2012-ben sikeres integrációt hajtott végre. Az alulfinanszírozottság ellenére is folyamatos magas színvonalú munkavégzés jellemzi az intézményt. Az előttünk álló évben is a **gazdaságosság, hatékonyság és eredményesség** célkitűzéssel kívánjuk végezni a munkánkat.

A Magyar Nemzeti Levéltár kiemelkedik a magyar levéltárak közül a tagintézményekben őrzött iratanyag mennyiségével és az iratok jelentőségével, továbbá a munkatársak szellemi kapacitásával és szakmai felkészültségével egyaránt. Ez küldetéstudattal jár együtt: idehaza és külföldön is figyelemreméltó projektek egészítik ki 2020-ban is a levéltári alapfeladatok magas szintű ellátását.

A pandémiás helyzetben a Magyar Nemzeti Levéltár újratervezte éves munkafeladatait, home office szabályzatot adott ki, és mindazon munkakörökben, ahol ez lehetséges volt, biztosított a megállapodáson alapuló home office munkavégzést munkavállalóinak. Az új munkarendben a nyilvántartások javítása, bővítése, a különféle levéltári, raktári segédletek és jegyzékek pontosítása, digitalizálása, adatbázisos formára való átalakítása, valamint az online publikációk kaptak kiemelt szerepet. A szoros és folyamatos ellenőrzés mellett a home office időszak jelentős előrehaladást hozott a jelzett területeken, és megmutatta, hogy akadnak feladat- és munkakörök, ahol hosszabb távon is érdemes fontolóra venni a távmunka lehetőségét – megfelelő intézményi szabályozás mellett.

Hazai projektek:

Magyarország Kormánya 1175/2018. (III. 28.) sz. határozatában fogadta el a **Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia** (KDS) 2018–2021 akciótervét. A Magyar Nemzeti Levéltár (MNL) ágazati aggregátorként kiemelt szereplője a központi projektnek. Az első szakasz 2020. évi befejezésekor megújul az *Oktatólapok* és az *Adatbázisok Online* felület. Mindez új, innovatív, a valós oktatási igényekhez igazodó szolgáltatásokat jelent majd.

A **1107/2018. (III. 19.) Korm. határozat** a Magyar Nemzeti Levéltár átfogó megújításának irányairól, kiemelten a levéltárpedagógiai feladatok és a magyar vonatkozású külföldi levéltári anyag kutatásának fejlesztésével összefüggő feladatokról több területen kiemelt célokat tűz továbbra is az intézmény elé. Az MNL-ben a kulcsfontosságú *hungarika feltárásra* külön munkacsoport működik, és elérhető a hungarika kataszter.

2019. április 8-án a Magyar Nemzeti Levéltár és az Orosz Állami Hadilevéltár (RGVA) egyezményt kötött a második világháború idején a Vörös Hadsereg által foglyul ejtett és a Szovjetunióba hurcolt magyar nemzetiségű személyek nyilvántartó kartonjainak digitális átadásáról. Az együttműködési egyezmény értelmében 2019. december 1-ig összesen 682 131 nyilvántartó karton másolata került az MNL-

hez, továbbá a kartonok legfontosabb adatait orosz nyelven tartalmazó Access adatbázis. 2020-ban kiemelt feladatot képez a hatalmas adatállomány fordítása, az adatbázis megfelelő kialakítása, a majdani publikálás jogszabályi, elvi és gyakorlati kérdéseinek megoldása.

Elsősorban a megyei levéltárak és Budapest Főváros Levéltára közreműködésével, a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeummal közös konzorciumi keretek között végeztük az **I. világháborús veszteséglista** projekt megvalósítását. Amint sikerül az adatvédelmi kérdéseket tisztázni, 2020-ban elindítjuk a közel 1,3 millió személyt tartalmazó veszteséglista online közlését. A Nemzeti Emlékezet Bizottsága (NEB) támogatásával folytatódik a **PártÁllamPárt** (az MDP, MSZMP tisztségviselőinek, illetve a megyei tanácsi apparátus archontológiája) és az **1956-os perkataszter** feltöltése.

A Nemzeti Összetartozás Éve program keretében levéltári dokumentumok publikálását tervezzük elektronikus és nyomtatott formában is.

Nemzetközi projektek:

2020-ban is folytatódik a Spanyol Nemzeti Levéltár által koordinált **Digital Treasures** projekt, ugyanakkor két új nemzetközi projektjavaslatot is benyújtunk az Európai Bizottság pályázataira – a Valenciái Egyetem koordinálásában az **új technológiák hasznosítására**, az Európai Levéltári Portál Alapítvány támogatásában pedig a **nyugat-balkáni levéltári anyag közös feldolgozására**. Megyei tagintézményeink pedig **regionális együttműködési projekteket** valósítanak meg és készítenek elő.

2020-ban lezárul a **KÖFOP** és négy **EFOP** projekt. A Kormányablakokhoz való kapcsolódás fogadó oldali üzembehelyezése, az elektronikus fizetés éles üzemben való indítása 2020 elejére várható. Az információbiztonsági feladatok tekintetében a Nemzeti Kibervédelmi Intézet vizsgálja a bevezetett szolgáltatásokat. A projekt keretében sor kerül az integrált ügyfélszolgálati folyamatok és az MNL elektronikus iratkezelésének bevezetésére.

Szervezeti átalakítás:

A **KÖFOP** projekt, az intézmény elektronikus iratkezelésének fejlesztése és az ügyfélszolgálati munka digitalizálása maga után vonja a szervezeti struktúra fejlesztését, az új feladatok megjelenítését az **SzMSz**-ben is. Az ingatlanportfolió változása szükségszerűen maga után vonja az MNL telephelyeit felsoroló **Alapító Okirat** módosítását is.

A 2020. július 1. napjával hatályba lépő, a kulturális intézményekben foglalkoztatottak közalkalmazotti jogviszonyának átalakulásáról, valamint egyes kulturális tárgyú törvények módosításáról szóló 2020. évi XXXII. törvény 3 §. (1) szükségessé teszi az Alapító Okirat módosítását, amelyet már kezdeményeztünk. A kulturális intézményekben foglalkoztatottak közalkalmazotti jogviszonyának átalakulásáról, valamint egyes kulturális tárgyú törvények módosításáról szóló 2020. évi XXXII. törvény 3.§. (8) bekezdése határidő

megjelölésével kötelezi intézményünket az Alapító Okirat módosítására. A közalkalmazotti jogviszonynak a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvényben foglaltak szerinti jogviszonnyá átalakulására tekintettel az eddig előkészített SzMSz tervezet átdolgozása, aktualizálása folyamatban van.

Infrastruktúra:

Az Országos Levéltár tervezett új épülete mellett a megyei levéltárak infrastrukturális fejlesztése továbbra is fő feladat. Erőinkhez mérten igyekszünk a megyei tagintézmények akut ingatlan és gépjármű problémáit kezelni. 2020 elején átadtuk a **Csongrád Megyei Levéltár új szegedi épületét**, ahol végre méltó elhelyezést kaphat az eddig alkalmatlan ingatlanokban őrzött levéltári iratanyag. Elkészültek a miskolci új levéltárra (**Miskolci Egyetem Tudásközpont – MNL BAZML új központi épülete**) vonatkozó tervek. Ezeket a Miskolci Egyetem, az MNL és az ITM felsőoktatásért felelős államtitkársága is elfogadta. **Zalaegerszegen és Szekszárdon** is folyamatban van új levéltári épület kialakítása.

Fontos **stratégiai területnek** tekintjük a *levéltárpedagógiai és módszertani képzéseket*, foglalkozásokat. A 2017-ben megkezdett és sikeres határokon túli képzéseinket 2020-ban is folytatjuk Szlovéniában és Horvátországban.

Nagysikerű kiállításaink sorát 2020-ban egy igen látványos kiállítással folytatjuk. A *Nemzet emlékezete* című kiállítás a magyar történelem elmúlt 1000 évének legfontosabb dokumentumait tárja az érdeklődők elé.

A vezetői összefoglalóban a kiemelt jelentőségű programok, célok kerültek bemutatásra. A Magyar Nemzeti Levéltár munkatársai által 2020-ban megvalósítandó feladatokat az idecsatolt részletesen kidolgozott terv tartalmazza.

SZERVEZETI EGYSÉGEK

Központi Szervezeti Egységek

Főigazgatói Titkárság (FT)

Közművelődési és közönségkapcsolati Osztály

Jogi és Humánerőforrás-gazdálkodási Főosztály

Humánerőforrás-gazdálkodási Osztály

Gazdasági Igazgatóság (GI)

Pénzügyi és Kontrolling Főosztály

Számviteli Osztály

Pénzügyi Osztály

Vagyongazdálkodási Főosztály

Műszaki és Létesítmény-üzemeltetési Osztály

Beruházási Osztály

Közbeszerzési Csoport

Nemzetközi Kapcsolatok és Európai Uniós projektek Igazgatósága (NKEUI)

Informatikai és e-levéltári Osztály

Szakmai Koordinációs Igazgatóság

Iratkezelés-felügyeleti Osztály (IFO)

Állományvédelmi és Reprográfiai Osztály (ÁRO)

Ügyfélszolgálati Főosztály (ÜF) (A KÖFOP végrehajtása érdekében szükséges szervezeti egység, a szervezeti és működési szabályzat módosítása erre tekintettel folyamatban van)

MNL Országos Levéltára (MNL OL)

1945 előtti Kormányzervek Főosztálya (1945 e. KF)

1945 utáni Kormányzervek és Pártiratok Főosztálya (1945 u. KPF)

Magánlevéltárak és Gyűjtemények Főosztálya (MGYF)

Gazdasági Levéltári Főosztály (GLF)

1945 utáni Gazdasági Kormányzervek Osztálya

Gazdasági Szervek Osztálya

Kutatószolgálati, Tájékoztatási és Levéltár-tudományi Szakkönyvtári Főosztály

Az MNL megyei tagintézményei

Magyar Nemzeti Levéltár Baranya Megyei Levéltára (MNL BaML)

Magyar Nemzeti Levéltár Bács-Kiskun Megyei Levéltára (MNL BKML)

Magyar Nemzeti Levéltár Békés Megyei Levéltára (MNL BéML)

Magyar Nemzeti Levéltár Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltára (MNL BAZML)

Magyar Nemzeti Levéltár Csongrád Megyei Levéltára (MNL CSML)

Magyar Nemzeti Levéltár Fejér Megyei Levéltára (MNL FML)

Magyar Nemzeti Levéltár Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltára (MNL GYMSML Győr)

Magyar Nemzeti Levéltár Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára (MNL GYMSML Sopron)

Magyar Nemzeti Levéltár Hajdú-Bihar Megyei Levéltára (MNL HBML)
Magyar Nemzeti Levéltár Heves Megyei Levéltára (MNL HML)
Magyar Nemzeti Levéltár Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltára (MNL JNSZML)
Magyar Nemzeti Levéltár Komárom-Esztergom Megyei Levéltára (MNL KEML)
Magyar Nemzeti Levéltár Nógrád Megyei Levéltára (MNL NML)
Magyar Nemzeti Levéltár Pest Megyei Levéltára (MNL PML)
Magyar Nemzeti Levéltár Somogy Megyei Levéltára (MNL SML)
Magyar Nemzeti Levéltár Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltára (MNL SZSZBML)
Magyar Nemzeti Levéltár Tolna Megyei Levéltára (MNL TML)
Magyar Nemzeti Levéltár Vas Megyei Levéltára (MNL VaML)
Magyar Nemzeti Levéltár Veszprém Megyei Levéltára (MNL VeML)
Magyar Nemzeti Levéltár Zala Megyei Levéltára (MNL ZML)

II. Működési feltételek

II.1. Költségvetési, pénzügyi feltételek

A Magyar Nemzeti Levéltár az elmúlt években alkalmazott szigorú és takarékos gazdálkodását kívánja folytatni 2020. évben is. Ez a gyakorlat hozzájárult a költségvetés stabilitásához, a likviditás megőrzéséhez, az intézményhálózat működtetéséhez. A megyei levéltárak továbbra is a részükre jóváhagyott dologi előirányzatból gazdálkodnak a központi irányítás felügyelete mellett.

2019. január 1-től a Gazdasági Igazgatóság a Forrás.Net Integrált gazdasági ügyviteli rendszer alkalmazására tért át. Az új integrált ügyviteli rendszer lefedi a teljes gazdálkodási tevékenységet és biztosítja a kötelezettségvállalások, előirányzat-maradvány és az egyéb részletező nyilvántartások vezetését. 2020-ban az egységesített adatbázisban történik a gazdasági események teljes körű elszámolása. Az új rendszer biztosítja a Gazdasági Igazgatóság ügkörébe tartozó adóbevallási, adatszolgáltatási, beszámolási és nyilvánosságra hozatali kötelezettségeket.

A Gazdasági Igazgatóság ettől az évtől kezdve erősíteni kívánja a folyamatba épített előzetes és utólagos ellenőrzést a gazdálkodás minden területén. Az új integrált rendszer lehetővé teszi a megyei levéltárak gazdasági tevékenységének helyszínen kívüli folyamatba épített és vezetői ellenőrzését. A Gazdasági Igazgatóság vezetése ebben az évben a szervezet integrált gazdasági működését áttekinti, és ennek ismeretében szükség szerint módosítja a folyamatok eljárási rendjét és az esetlegesen módosuló munkaköri leírásokat.

A Gazdasági Igazgatóság szervezeti egységében kialakított vezető pozíciók az integrált rendszer gyakorlati alkalmazásával rendszeresen kontroll tevékenységet végeznek, így elősegítik azt a kontrolltevékenységet, amely megalapozza a döntéselőkészítő tevékenységet.

2020-ban is aktualizáljuk a szabályzatokat a gazdálkodással és a jogszabályi környezetváltozással összefüggően.

2020. évben is részt veszünk az Országos Közfoglalkoztatási Programban. A következő időszakban átlagosan 42 fő foglalkoztatására nyújtottunk be kérelmet. A foglalkoztatottak illetményére, a szociális hozzájárulási adóra 55.000 E Ft-ot, közvetlen és anyagköltségekre 5.546 E Ft-ot igényeltünk.

Bevételi előirányzatok 2019–2020. évre

ezer Ft-ban

Megnevezés	2019. év	2020. év
Költségvetési támogatás	3 439 266	3 330 529,4
Saját bevételi előirányzat	50 000	50 000
Összesen	3 489 266	3 380 529,4

Bevételi előirányzatok változása a 2019. évhez képest:

Az elemi költségvetés szerinti költségvetési támogatás – saját bevételi előirányzat nélkül – 2020-ra közel három %-kal, azaz 108 736,6 E Ft-tal csökkent az előző évhez képest. A változást az alábbi tételek adják:

– Minimálbér és garantált bérminimum miatti többlet támogatás (személyi juttatás 90 000 E Ft, járulék 15.450 E Ft)	+ 105 450 E Ft
– MNL megújítása, levéltárpedagógiai feladatok, levéltári hungarika gyűjtés és kataszter az 1107/2018. (III. 19). Korm. határozat 4. pontja alapján személyi juttatás 72.200 E Ft, járulék 13.700 E Ft)	- 85 900 E Ft
– szociális hozzájárulási adó megtakarítása miatti támogatás elvonás	- 33 413 E Ft
- PM 7796/2020 . számú intézkedő levele alapján elvonás	- 94 876,6 E Ft
– kerekítés	+ 3 E Ft
Bevételi előirányzatok változása összesen	- 108 736,6 E Ft

A 2020. évre a fenntartó ismét 50 000 E Ft saját bevételi kötelezettséget írt elő az MNL részére.

A többletforrást a fenntartó jogszabályi kötelezettség teljesítéséhez, kormányhatározatban előírt többletfeladat elvégzéséhez rendelte.

Kiadási előirányzatok 2019–2020. év

ezer Ft-ban

Megnevezés	2019. év	2020. év
Személyi juttatások	2 299 310	2 317 115
Kifizetői járulék	432 990	401 325
Dologi kiadások	373 366	286 029,4
Beruházási kiadások	333.600	276 060
Felújítási kiadások	50 000	50 000
Összesen:	3 489 266	3 330 529,4

Kiadási előirányzatok változása a 2019. évhez képest:

A költségvetési kiadások 3 330 529 E Ft-os összege már magában foglalja a fenntartó által előírt 50 000 E Ft-os, az MNL saját bevételi kötelezettségét is. A 2019. évi előirányzathoz viszonyított eredeti előirányzat közel három %-kal csökkent, azaz 108 736,6 E Ft-tal csökkent az előző évhez képest. A változást az alábbi tételek adják:

– a kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) és a garantált bérminimum 2019. évi emelése korrekciója személyi juttatások	+ 90 000 E Ft
---	---------------

kifizetői járulékok	+ 15 450 E Ft
– 1107/2018. (III.19.) Korm. határozat az MNL átfogó megújításának irányairól, kiemelten a levéltárpedagógiai feladatok és a magyar vonatkozású külföldi levéltári anyag kutatásának fejlesztésével összefüggő feladatokról:	
4. pont az MNL megújítás-levéltárpedagógiai feladatok	85.900 E Ft
személyi juttatások	- 72 200 E Ft
kifizetői járulékok	- 13 700 E Ft
– szociális hozzájárulási adó csökkenése miatti járulékelvonás	- 33 413 E Ft
PM 7796/2020 sz. intézkedő levele alapján elvonás	- 94 876,6 E Ft
– kerekítés miatti rendezés	+ 3 E Ft
Kiadási előirányzatok változása összesen:	- 108 736,6 E Ft

A bevételekhez hasonlóan a kiadások is elsősorban a jogszabály által előírt többletfeladatok elvégzéséhez kötöttek. A rendelkezésre álló forrásból szükséges fedezni a vagyon-, munka-, és tűzvédelem 2020. évben felmerülő kiadásai mellett a levéltári szakfelügyelet, a Levéltári Kollégium működtetési kiadásait, az elektronikus levéltár működtetését és az MNL vagyonkezelésében lévő 78 darab ingatlan felújítását is.

2020. évben az ingatlanfejlesztés keretében kiemelten kezelendő feladatok:

A Magyar Nemzeti Levéltár vagyonkezelésében jelenleg az Országos Levéltár három budapesti telephelye, valamint a megyei levéltárak által használt telephelyek vannak, mindösszesen 78 db ingatlan.

Az MNL által használt ingatlanok eltérő műszaki állapotban vannak. Az elvégzendő karbantartási, felújítási munkákat 2020-ban is a felmerülő kockázatok alapján határozta meg a Vagyongazdálkodási Főosztály. Az elvégzendő feladatok között most is elsőbbséget kapott az őrzött iratállomány védelme. A költségvetés függvényében 2020-ra az alábbi megyei levéltárak kerültek be a fejlesztési tervbe:

Az MNL Baranya Megyei Levéltára Pécs, Király utca 11. épületének energetikai felújítását, valamint a bejárati rész és az udvari homlokzat felújítását tervezzük. Az elvégzett munkák eredményeképpen energetikai megtakarítást remélünk.

Az MNL Bács-Kiskun Megyei Levéltára Bajai fióklevéltárának belső felújítását tervezzük elvégezni.

Az MNL Békés Megyei Levéltára Gyula, Petőfi tér 2. számú ingatlanál az elhasználódás miatt a nyílászárók felújítását tervezzük.

Az MNL Csongrád Megyei Levéltára Szeged, Kálvária tér 22. szám alatti beruházás 2019-ben elkészült, az iratanyagok költöztetése megtörtént. Az ingatlanal kapcsolatosan szükséges még a vízbekötés és vízvezetés megújítása.

Az MNL Győr-Moson-Sopron Megyei Levéltára Mosonmagyaróvár, Városház utca 4. szám alatti ingatlanál a nyílászárók felújítását, illetve cseréjét kívánjuk elvégezni.

Az MNL Hajdú-Bihar Megyei Levéltára Hajdúböszörmény, Bajcsy-Zsilinszky Endre utca 25. a leromlott állapot miatt a tetőhéjazat és a homlokzat felújításának elvégzését tervezzük.

Az MNL Komárom-Esztergom Megyei Levéltára Esztergom, Deák Ferenc utca 2. számú ingatlannál a nyílászárók felújítását tervezzük.

Az MNL Nógrád Megyei Levéltára Balassagyarmat, Hétvezér út 26. fióklevéltárában az energetikai felújítást kívánjuk elvégezni, mely a jelenlegi rezsiköltségek csökkentését eredményezné. A Salgótarjáni levéltár „B” épületénél a leromlott állapot miatt a tetőhéjazat felújítása szükséges.

Az MNL Tolna Megyei Levéltárában a Keselyűsi úti raktárterület átalakítása 2019-ben megtörtént. Idén a villamoshálózat felújításának elvégzését tervezzük.

Az MNL Veszprém Megyei Levéltárában a Török Ignác úti épület bejáratának tetőszigetelését tervezzük felújítani.

Vagyongazdálkodási terület

2020-ban folytatódik az ingatlanok állapotfelmérése. Az információk, adatok alapján az ingatlanok műszaki adatait tartalmazó nyilvántartás pontosítását tervezzük.

Tervezzük a vagyongazdálkodott ingatlanok értékének megővése érdekében egy átfogó vagyongazdálkodási szerződés megkötését.

A vagyongazdálkodási folyamatok eljárásrendjének szabályozása érdekében első lépésként a Beruházási szabályzat kiadását tervezzük.

Az MNL ingatlanjaival kapcsolatos tűzvédelmi, érintésvédelmi és villámvédelmi jogszabályi előírások betartása érdekében az összes ingatlanra vonatkozóan egy egységes felügyeleti rendszert tervezünk kialakítani. Ez magában foglalná továbbá a kockázatelemzési feladatok biztosítását, illetve a dolgozók munkavédelmi és elsősegélynyújtással kapcsolatos oktatásának egységesítését is.

Az energiahatékonyság biztosítása érdekében a meglévő keretből a felújítási, beruházási munkákat az energia megtakarítási szempontok figyelembevételével kívánjuk végrehajtani.

A vagyongazdálkodási Főosztály figyelemmel kíséri és együttműködik a 2020. év végén lejáró fénymásológ/nyomtatók üzemeltetési szerződésének megújításának ügyében.

II.2. Informatikai infrastruktúra

2019-ben az elavult kutatótermi és levéltárosi munkahelyek cseréje a tervezettnél lényegesen kisebb mértékben valósult meg. A táblázatból látszik, hogy változatlanul magas a 2014-ben lejárt támogatottságú XP alapú, előregedett munkahelyek aránya. Ez mind információ-, mind pedig üzembiztonsági szempontból kritikus tényező. A tervezett 20%-os fejlesztés a munkahelyek körében nagyon visszafogott cél. Információbiztonsági szempontból pedig fontos, hogy növeljük a kritikus szolgáltatásainkat biztosító szerverkapacitás kialakítását.

Munkahelyek, notebookok és szerverek

2019-ben a tervezetthez képest nagyon kevés új munkahely működése indult el.

1. táblázat: A személyi számítógép-állomány összetétele – a cserélendő és XP operációs rendszerű gépek száma és aránya

	Összes számítógép	Cserélendő számítógépek		XP		2019. teljesült beszerzés darab	2020. évi tervezett beszerzés darab
		2019. dec.	Aránya 2019. dec.	2019. dec.	Aránya 2019. dec.		
Tagintézmény	2019. dec.	2019. dec.	Aránya 2019. dec.	2019. dec.	Aránya 2019. dec.	darab	darab
Bács-Kiskun	39	23	59%	13	33%	0	8
Baranya	54	25	46%	26	48%	0	11
Békés	36	17	47%	19	53%	0	8
Borsod-Abaúj-Zemplén	50	25	50%	28	56%	0	10
Csongrád	76	36	47%	38	50%	8	16
Fejér	33	11	33%	10	30%	0	7
Győr	28	15	54%	7	25%	0	6
Hajdú-Bihar	71	27	38%	19	27%	5	15
Heves	38	19	50%	22	58%	18	8
Jász-Nagykun-Szolnok	33	9	27%	7	21%	0	7
Komárom-Esztergom	37	23	62%	18	49%	0	8
Nógrád	61	23	38%	22	36%	0	13
OL és a központi szervezeti egységek	557	192	34%	40	7%	24	112
Pest	50	32	64%	24	48%	0	10
Somogy	51	35	69%	28	55%	0	11
Sopron	33	12	36%	11	33%	9	7
Szabolcs-Szatmár-Bereg	47	10	21%	6	13%	0	10
Tolna	32	17	53%	9	28%	0	7
Vas	46	26	57%	25	54%	0	10
Veszprém	81	43	53%	39	48%	0	17
Zala	40	26	65%	25	63%	0	8

Összesen:	1493	646	43%	436	29%	64	309
------------------	-------------	------------	------------	------------	------------	-----------	------------

Intézményi központi infrastruktúra

2. táblázat: Az MNL számítógépes tárolókapacitásainak alakulása 2016 és 2019 között, terv 2020-ra

	2016. december	2017. december	2018. december	2019. december	2020. terv
MNL központi rendszer adattároló (bruttó/nettó tárolókapacitás, TB)	145/130	440/360	470/360	745/600	1100/950
MNL központi rendszerben tárolt adatmennyiség	102	123	144	260	350
MNL központi rendszerbe telepített fizikai szerverek száma	30	17	28	25	32
MNL központi rendszerbe telepített virtualizált szerverek száma	40	51	62	92	100

2020-ban a KÖFOP projekt keretében beszerzett és üzembe helyezett szerver- és tárolókapacitás további bővítését tervezzük. A központi rendszer szolgáltatásainak a taglevéltárak számára történő kiterjesztésével, a digitalizáció és a digitálisan keletkezett tartalmak növekedésével, valamint az információ-biztonságra vonatkozó jogszabályok által támasztott követelményeknek való megfelelés miatt a központi rendszert folyamatosan fejleszteni, kapacitásait bővíteni kell (növekvő digitális adattartalom, elkülönített teszt, fejlesztői, oktatói rendszerek, üzemeltetéssel kapcsolatos adat mentések és archív adatállományok elkülönített tárolása, stb.).

Hálózatok

3. táblázat: Az MNL biztonságos kapcsolatba bevont, VPN-es telephelyei számának alakulása 2016 és 2019 között és a 2020. évi terv

	2016. december	2017. december	2018. december	2019. december	2020. terv
VPN-be bevont telephelyek száma	24	24	45	45	45
Hálózati eszközök száma	96	196	363	365	365

2018-ban a KÖFOP projekt keretében minden olyan telephely MNL VPN-be történő bekötése megvalósult, ahol az indokolt volt. Probléma azonban a rendelkezésre álló sáv szélességek nagysága és minősége. Ahhoz, hogy a központi infrastruktúrát a tagintézményi telephelyekről is megfelelően igénybe lehessen venni, konszolidálni kell a telephelyek internet kapcsolatát és a központi rendszer internet

sávszélességét a jelenlegi 100 Mbit/sec-ről legalább 1 Gbit/sec-re kell bővíteni. Erre a GINOP projekt keretében szóbeli ígéret van, a munkálatok több telephelyen megkezdődtek, de nincs információ a megvalósulás várható időpontjára vonatkozóan.

Digitalizáló eszközök

4. táblázat: Az MNL különféle digitalizáló eszközei számának alakulása 2016 és 2019 között és a 2020. évi terv

Digitalizáló eszközök fajtája	Meglévő eszközök száma (db)				Tervezett új beszerzés 2020-ban (db)
	2016. december	2017. december	2018. december	2019. december	
dokumentumszkennner	78	84	158	158	8
könyvszkennner	5	5	8	8	2
mikrofilmszkennner	8	8	8	8	0
filmszkennner	2	2	8	8	1
egyedi felvételező munkaállomás	1	1	1	1	0
audio digitalizáló munkaállomás	1	1	1	1	0

A digitalizáló eszközök területén 2020-ban néhány új eszköz és szoftver beszerzését és üzembeállítását tervezzük.

III. Szakmai tevékenység

III.1. Az illetékességi terület felügyelete

Az illetékességi terület felügyeletével kapcsolatos munkák tervezése során az MNL központi szervezeti egységeinek és megyei tagintézményeinek elsődlegesen a vonatkozó jogszabályok előírásaira, illetve a közigazgatási és intézményi szervezetrendszerben az elmúlt években végbement változásokra kell tekintettel lenniük. A közelmúlt jogszabályi változásai közül kiemelkedik a 335/2005. Korm. rendelet 2020. január 1-jétől hatályos módosításai, amelyeket a 137/2019. Korm. rendelet fogalmazott meg. A 2020. évi iratkezelés-felügyeleti munka jogszabályi változásokból fakadó újdonsága még a 27/2015 EMMI rend. 9.§ (6) bekezdése a kényszerselejtezésről, valamint a 3/2018. BM rendelet, amely a tanúsított szoftverekkel szemben támasztott követelményeket fogalmazza meg, és összhangban van a 34/2016. EMMI rendelettel, amely az elektronikus formában tárolt iratok közlevéltári átvételének eljárásrendjéről és műszaki követelményeiről szól. Ezzel kapcsolatban az elsődleges feladat az iratképző szervek tájékoztatás és az alkalmazás előkészítése. Részben ezzel összefüggésben fel kell készülni a 2018-tól már kötelezően használt ASP szakrendszereket – köztük az iratkezelő szakrendszert – alkalmazó iratképző szervek (önkormányzati hivatalok) speciális kérdéseinek, problémáinak kezelésére.

A szervnyilvántartás területén változatlanul kiemelt feladat az MNL egységes nyilvántartási rendszerének mind szélesebb körű alkalmazása, a scopeArchiv megfelelő moduljainak feltöltése, és különösen az aktualizálása. Az MNL valamennyi szervezeti egységében a referensek feladata az illetékességi és

gyűjtőkörbe tartozó szervek alapítására, működésére, iratkezelésére, iratselejtezésére és megszűnésére vonatkozó valamennyi adat összegyűjtése, vagyis a szervjegyzék/szervdosszié folyamatos aktualizálása, amely munka kiegészül az iratképző szervek működésére vonatkozó jogszabályok folyamatos nyomon követésével. Fontos emellett a felszámolással vagy végelszámolással megszűnő szervezetekkel kapcsolatos feladatok ellátása is. Előreláthatólag 2020-ban is számos iratképző szerv szűnik meg, olvad be, vagy alakul át legalább a nevében, amelynek nyomon követése szintén kiemelt feladat lesz a tárgyévben, amely tulajdonképpen az alapja a hatékony ellenőrzési munkának.

A megyei levéltárak tekintetében az iratkezelés jogszabályi és szabályzati ellenőrzése során különösen fontos az újonnan alakult, eddig még nem ellenőrzött szervek iratkezelésének felügyelete, ami tükröződik a tagintézmények terveiben is. A levéltárak törekednek arra, hogy egy-egy új iratképzőnél a lehető leghamarabb jelentkezzenek, és különösen akkor, ha nem a közigazgatásban jártas szakemberek irányítása alatt áll az új szerv (pl. oktatásügy), akkor ott kellő támaszt, segítséget tudjanak nyújtani a levéltári érdekek érvényesítése mellett a szakszerű iratképzés és -kezelés terén. A szervellenőrzések alkalmából általánosan az iratkezelés teljes vertikumának megismerése kerül a középpontba, a folyamat minden pontját igyekeznek figyelemmel kísérni az eljáró levéltárosok. Az aktualizált ellenőrzési adatlapok alkalmasak a komplex jellegű felmérés elvégzésére és törekedni kell azok összegző pontjaiban a megjegyzést kívánó hibák, elmaradások, pontatlanságok egzakt, számonkérhető bemutatására. A szervek által általában kért tájékoztatást, véleményezést természetesen a jövőben is a lehető leggyorsabban megadják a levéltárak, de ugyanakkor az általuk szorgalmazott változtatások végrehajtását is ellenőrizni fogják. Az iratképzők ellenőrzésekor, ahogy a korábbi években, úgy 2020-ban is – részarányuk növekedésével – egyre nagyobb hangsúlyt kap az elektronikusan keletkeztetett iratok felmérése, az iktató- és iratkezelő programok használata és ezzel összefüggésben a majdani levéltári átadás-átvétel biztosításának előkészítése. Az önkormányzatok esetében kitüntetett figyelmet kap a fentebb említett ASP szakrendszer használata. A tervek szerint folytatódnak a megyei tagintézmények vonatkozásában a megyei kormányhivatalokkal a kölcsönös szakmai előnyökön nyugvó közös ellenőrzések.

Az eddigi tapasztalatokból adódóan az iratkezelés jogszabályon nyugvó általános ellenőrzése mellett szükséges jobban ösztökélni az iratképző szervezetnél a selejtezést, mint a majdani szakszerű iratátadás egyik nélkülözhetetlen elemét. Szükség esetén a levéltár munkatársai a selejtezés helyszíni ellenőrzésével bizonyosodnak meg arról, hogy a selejtezendő iratok maradandó értékkel nem bírnak. Több levéltár éppen ezt a célt szolgáló, kiemelt figyelmet fordít a sok iratot „termelő” egyúttal – elvben – sokat selejtező iratképző szervek ellenőrzésére, pontosan azzal a céllal, hogy a selejtezés gyakorlattá váljék. Külön figyelmet kívánunk fordítani az 1990 előtt keletkezett iratokra, azon belül is főként a tanácsi, illetve a szövetkezeti, vállalati és iskolai iratokra. Számos megyei levéltár tervezi ezen iratok átvételét, akár összekapcsolva az ellenőrzési kiszállással is, főként, ha az átveendő iratok (jegyzőkönyvek, anyakönyvek) nem nagy terjedelműek és azonnal a levéltárba beszállíthatók.

A megyei intézmények igyekeznek megfelelni a követelményrendeletben támasztott három, illetve öt éves ellenőrzési periódusnak, de a szűk létszám, esetenként a gépkocsi hiánya ezt irreálissá teszik, ezért a tervek is a realitásokhoz igazodnak. Szintén a személyzeti oldalról jelent problémát, hogy a 150/1992. (XI. 20.) Korm. rendelet az érettségivel rendelkező segédlevéltárosok beosztási elnevezését levéltári asszisztensre változtatta, amit nem harmonizáltak a szakmai követelményeket megfogalmazó 27/2015 (V. 27.) EMMI rendelettel, minek következtében sokan kiesnek a szervellenőrzést végezhető sorából. Feltételezhetően nem ez volt a rendeletmódosítás célja, ellenben visszaszerezte a területet, amit a közeljövőben feltétlenül orvosolni kellene.

Az MNL központi szervezeti egységei közül az Iratkezelés-felügyeleti Osztály (IFO) a 2020. évben különös figyelmet fordít az iratkezelés-felügyelettel kapcsolatos szakmai kérdések kapcsán megkezdett, MNL szintű

koordinációs tevékenység folytatására. Így többek között a megyei tagintézményekben zajló illetékességi tevékenység koordinálására, és az ezekkel kapcsolatos szakmai egyeztetések, megbeszélések szervezésére; továbbá az iratkezelés-felügyeletet szakterületet érintő közös szakmai álláspontok kialakítására, a széles körben elektronikussá váló iratkezelés kapcsán felmerülő, speciális megyei szintű megoldást igénylő kérdések feltérképezésére. A kialakult vírushelyzetre tekintettel a koordinációs tevékenységet elektronikus és telefonos kapcsolattartás útján végzi az IFO, természetesen a járvány lecsengését követően a személyes jelenlétet igénylő feladatok ismét előtérbe kerülhetnek.

Az IFO munkatársai a 2020. évben aktívan részt vesznek az illetékességi szakterületre vonatkozóan az MNL minőségirányítási rendszerének kialakításában.

A 137/2019. Korm. rendeletben foglaltak alapján (2020. január 1-jétől a 335/2005. Korm. rend. 61.§-a egy 8. bekezdéssel egészül ki) a 335/2005 Korm. rend. 1. és 3. sz. mellékletében felsorolt szervek esetében, át kellene gondolni MNL szinten a nem selejtehető köziratok azon körét, amelyeket a levéltár papír alapon is át kíván venni, a hiteles elektronikus másolat megléte mellett.

Az elektronikusan keletkezett iratok átvételével kapcsolatban fontos nem csak a jogszabályi háttér, hanem a megfelelő informatikai ismeretek elsajátítása is.

A 2020. évben az IFO feladatai közé tartozik a jogszabályfigyelés. Az iratkezelés-felügyeleti munka szempontjából kiemelten fontos a szakterületeket érintő és az egyes közfeladatot ellátó szervek működésére vonatkozó jogszabályok ismerete, azok változásainak folyamatos figyelemmel kísérése, annak érdekében, hogy a kollégák naprakészek legyenek a munkájukat érintő jogszabályok hatályos állapotával. Ezen feladat home office-ban is végezhető, csak úgy, mint az illetékességi körbe tartozó szervek iratkezelési szabályzatával és iratsелеjtezésével kapcsolatos feladatellátás is, a hozzátartozó statisztikák elkészítésével és szakmai tájékoztatás nyújtással, valamint szakdokumentációk, szakcikkék elkészítésével együtt.

Továbbá a 2020. évben az IFO feladata lesz az Ltv. 17.§ (2.) bekezdése alapján a közlevéltárak és magánlevéltárak nyilvántartásának vezetése, továbbá az, hogy évente nyilvánosságra hozza a közlevéltárak gyarapodását és működésük fontosabb adatait.

A 2020. évben előreláthatólag 14 közfeladatot ellátó szervtől tervezhető iratátvétel koordinálása az IFO részéről, amely szervek 1946–2006 közötti évközből ajánlottak fel iratanyagot az MNL számára kb. 387,9 ifm terjedelemben. Az iratátvételekhez kapcsolódóan az Állományvédelmi és Reprógráfiai Osztály az IFO és az érintett iratórzo osztályok bevonásával egy állományvédelmi protokoll kialakítását tervezi.

Az MNL-en belül szintén központi szervezeti egységként funkcionáló Gazdasági Levéltári Főosztály Gazdasági Szervek Osztálya illetékességi körébe tartozó, a levéltárunkkal az iratkezelésüket egyetértésben szabályozó gazdasági társaságoktól csak felső vezető által korábban engedélyezett iratátvételeket tervez. Egyébként megszűnt vagy megszűnés alatt álló társaságoktól, továbbá állami tulajdoni érdekeltségű gazdasági társaságoktól illetékességből átveendő iratokat kíván levéltári őrizetbe venni. Tervezett átvétel terjedelme megközelítőleg 80 ifm. Az illetékességi ellenőrzések területén a Gazdasági Szervek Osztályának nincs lemaradása. 2020-ban mindössze kettő, a levéltárunkkal iratkezelésüket egyetértésben szabályozó iratképzőnél lesz aktuális az iratkezelés ellenőrzése. A korábban tervezett 8 iratkezelés-ellenőrzés, illetve iratfelmérés közül 6 a pandémiás helyzetre való tekintettel jövő évre kerül átütemezésre. 2019-ben a szervnyilvántartásunk naprakésztségének javítása érdekében átvizsgáltuk iratképzőinket, egy referenciában 2020-ra áthúzódik a feladat

Az alábbi táblázat tagintézményenként és szervezeti egységenként foglalja össze az illetékességi területen 2020-ban végzendő munka főbb sárokszámait. A Magyar Nemzeti Levéltár a 2020. évben összesen 835

iratképző szerv iratkezelését és irattárolását kívánja ellenőrizni, amelyekből 801 tartozik a megyei tagintézmények és 34 a központi szervezeti egységek (GLF, IFO) illetékességébe.

5. táblázat: Az MNL szervezeti egységei által 2020-ra tervezett szervellenőrzések és illetékesség felügyeleti tevékenységek

Levéltár megnevezése	Ellenőrizendő szervek száma	Szervek fondfőcsoportjai
MNL BKML	9	VIII., XXV., XXXVII.
MNL BaML	69	VIII, XXV., XXXVII.
MNL BAZML	70	VIII., XXIV., XXV., XXXVII.
MNL BéML	50	VIII., XXIV., XXV., XXX., XXXVII.
MNL CSML	40	VIII., XXIV., XXV., XXIX., XXXVII.
MNL FML	65	VIII., XXIV., XXV., XXXVI., XXXVII.
MNL GYMSML Győr	5	XXV., XXXVII.
MNL GYMSML Sopron	20	VIII., XXIV., XXV., XXIX., XXX., XXXVII.
MNL HBML	55	VIII., IX., XXIV., XXV., XXXVII.
MNL HML	10	VIII., X., XXIV., XXIX., XXXVII.
MNL JNSZML	15	XXXVII.
MNL KEML	25	VIII., XXIV., XXV., XXXVII.
MNL NML	25	VIII., XXX., XXXVI., XXXVII.
MNL PML	10	XXIV., XXV., XXXVII.
MNL SML	93	VIII., XXIV., XXV., XXXVI., XXXVII.
MNL SZSZBML	67	XXIV., XXXVII.
MNL TML	30	VIII., XXIV., XXXVII.
MNL VaML	28	VIII., XXIV., XXV., XXXVII.
MNL VeML	38	VIII., XXIV., XXV., XXXVII.
MNL ZML	77	VIII., IX., X., XXIV., XXV., XXXVI., XXXVII.
<i>Magyei tagintézmények összesen</i>	<i>801</i>	<i>VIII., IX., X., XXIV., XXV., XXIX., XXX., XXXVI., XXXVII.</i>
MNL OL GLF	2	XXIX.
MNL SZKI IFO	32	XIX., XXVI., XXVII.
<i>MNL OL és SZKI összesen</i>	<i>34</i>	<i>XIX., XXVI., XXVII., XXIX.</i>
Mindösszesen	835	VIII., IX., X., XIX., XXIV., XXV., XXVI., XXVII., XXIX., XXX., XXXVI., XXXVII.

III.2. Állománygyarapodás

III.2.1. Illetékességi terület

A Magyar Nemzeti Levéltár 2020-ban átvételre tervezett iratmennyisége (2288,85 ifm) lényegesen kevesebb, mint amit 2019. évre tervezett (2800,96 ifm). A 2019 előtti évek állománygyarapodási tervszámaihoz képest marad a jelentős csökkenést mutató tendencia: 2018-ra 2679,7 ifm, 2017-re 4377,06 ifm, 2016-ra 3860,33 ifm mennyiséget terveztünk.

Megyei tagintézményeinkben 2020-ban az átvételre tervezett iratmennyiség 1468,49 ifm, a korábbi év azonos adatával összehasonlítva szinte azonos (2019: 1735,9 ifm). A tervezett iratátvételek az alábbi fondfőcsoportokat érintik: V. Megyei városok és községek, VIII. Tanintézetek, intézmények, XIII. Családok, XIV. Személyek, XXIII. Tanácsok, XXIV. Az államigazgatás területi szervei, XXV. A jogszolgáltatás területi szervei, XXVI. Intézetek, intézmények, XXIX. Vállalatok, XXX. Szövetkezetek, XXXVI. Megyei önkormányzatok, XXXVII. Városi, községi önkormányzatok.

2020-ban az előző évekhez hasonló kép rajzolódik ki a maradandó értékű irataikat levéltárainkba átadni szándékozó iratképzők összetételében. A megyei tagintézmények tervezett illetékességi iratátvételeinek mennyiségileg legnagyobb tömegét egyrészt a megyei, városi, községi önkormányzatok és az 1990 előtt működött tanácsok, másrészt a jogszolgáltatási szervek (bíróóságok, ügyészségek) maradandó értékű iratainak átvétele teszi ki. Jelentős mennyiségekkel lehet számolni még általános és középfokú iskolák, a járási kormányhivatalok földhivatali iratainak (kataszterek) átvételekor. 2020-ban tovább erősödik a tendencia, hogy az 1990 előtt keletkezett, levéltári átvételre tervezett közigazgatási iratok aránya az 1990 után keletkezett önkormányzati iratokhoz képest csökken. Kisebb mennyiségű átvételek várhatók még az 1990 előtt működött termelőszövetkezetek, állami vállalatok maradandó értékű irataiból.

Némi romlást mutat a raktári férőhelyek tekintetében az előző évhez képest, hogy három megyei tagintézményünk nem tervez a raktári férőhelyek hiányában iratátvételt 2020-ban (MNL Bács-Kiskun Megyei Levéltára, MNL Baranya Megyei Levéltára, MNL Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára). További három megyei tagintézményünkben olyan súlyos a raktári férőhelyhiány, hogy 2020-ra tervezni sem tud 50 ifm-et meghaladó iratátvételt (MNL Hajdú-Bihar Megyei Levéltára, MNL Heves Megyei Levéltára, MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltára). Iratátvételeik többnyire iratmentésekre fognak korlátozódni. Az MNL Zala Megyei Levéltárában 2020-ban várható terjedelmesebb iratátvétel.

A megyei tagintézmények tervezett iratátvételeinek iratfolyóméterben számított számtani középértéke (átlaga) 87,4 (2019: 86,8 ifm). Az átlaghoz képest lényegesen nagyobb mennyiségű iratátvétellel tervező megyei tagintézményeink: MNL Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltára (150 ifm), MNL Csongrád Megyei Levéltára (158 ifm), MNL Pest Megyei Levéltára (100 ifm), MNL Somogy Megyei Levéltár (260 ifm), MNL Veszprém Megyei Levéltára (180 ifm).

Az MNL Országos Levéltára (MNL OL) súlyos iratelhelyezési problémákkal küzd. A tagintézmény levéltári őrzésbe vett iratokat szinte kizárólag az óbudai telephelyen kialakított raktárakban tud tárolni, ami erősen érezteti hatását a 2020. évre tervezett iratátvételek mennyiségében. Az átvételre tervezett iratmennyiség az MNL Országos Levéltárában 2020-ban 540,36 ifm (2019: 1065,06 ifm, 2018:1365,8 ifm, 2017: 2348 ifm, 2016: 1457 ifm, 2015: 1607 ifm), az alábbi fondfőcsoportokban/szekciókban: XIX. Államigazgatás felsőbb szervei, XXVII. Testületek, XXIX. Vállalatok, N Regnicolaris levéltár.

Az MNL OL szervezeti egységei iratátvételi átlaga 135 ifm, ami lényegesen elmarad a 2019. évi tervezési adattól (226,27 ifm). A négy iratorzó főosztály közül három tervez illetékességi átvételt 2020-ra. Az átvenni kívánt iratok döntően a Gazdasági Levéltári Főosztályra fognak beérkezni. A főosztály jelentősebb

terjedelemmel tervezett iratátvételei: Pénzügyminisztérium (374 ifm), Magyar Villamos Művek Zrt. (53,4 ifm) és a Magyar Államkincstár (30 ifm). A Pénzügyminisztérium napirenden lévő Várba költöztetése felgyorsította a József nádor téri épületben őrzött maradandó értékű iratok átadás átvételének folyamatát. Terjedelmesebb iratátvétellel számol az 1945 utáni Politikai Kormányiszervek és Pártiratok Főosztálya az Állami Számvevőszéktől (69,85 ifm) és a Legfőbb Ügyészségtől (48 ifm). Az 1945 előtti Politikai Kormányiszervek Főosztálya a törvények eredeti példányait tervezi átvenni, a Magánlevéltárak és Gyűjtemények Főosztályán nincs tervezett iratátvétel, legfeljebb iratmentési céllal vesz át iratot.

III.2.2. Gyűjtőkör

A megyei tagintézmények 2020-ban a gyűjtőkörben kizárólag ajándékozás útján terveznek kisebb mennyiségű, elsősorban családi iratanyag átvételével. Az MNL Országos Levéltárában a Magánlevéltárak és Gyűjtemények Főosztályán történik a magánosok által ajándékozásra, letétbe, illetve vételre felkínált iratok becslése. Rendszeresen figyelik a kollégák a legfontosabb, mintegy tizenöt antikvárium aukciós, illetve azon kívüli kínálatát is. A kiválogatott iratok átvételének meghiúsulása esetén kezdeményezik védésüket – a védések száma évente 50–80 –, törekszenek a védett és bemutatott iratokról biztonsági (digitális) másolatot készíttetni.

6. táblázat: Az MNL-ben őrzött és átvenni tervezett iratanyag mennyisége 2020. évben

A levéltár megnevezése	A levéltár által tárgyév dec. 31-én őrzött iratanyag mennyisége (ifm)	A levéltár szabad raktári kapacitása tárgyév dec. 31-én (ifm)	Illetékességi területről állományba venni tervezett iratanyag / dokumentum mennyisége (ifm)
MNL OL 1945 e. KF	25387,08	1183,2	35
MNL OL 1945 u. KPF	18079,46	0	170,15
MNL OL GLF	38123	1722,47	484,86
MNL OL MGYF	4154,33	630	0
MNL OL összesen	85743,87	3535,67	690,01
Megyei levéltárak			
MNL BKML	11236,89	557	0
MNL BaML	17708,08	0	0
MNL BéML	9755,81	5424	100
MNL BAZML	13238,00	3388,59	150
MNL CSML	17947,89	6006,46	158
MNL FML	10161,36	4450	50
MNL GYMSML Győr	8381,09	85,51	64,49
MNL GYMSML Sopron	6836,93	0	0

MNL HBML	11835,24	5	45
MNL HML	10532,39	541,36	25
MNL JNSZML	8643,83	3404,13	50
MNL KEML	10665,579	431,391	30
MNL NML	9976,2	4020	80
MNL PML	20334	8010	100
MNL SML	17577,95	1140	260
MNL SZSZBML	7853,61	0	21
MNL TML	13179	595	100
MNL VaML	10429	3231	90
MNL VeML	15708,47	7270	90
MNL ZML	11269	64	55
Megyei levéltárak összesen	243270,32	48623,44	1468,49
MNL összesen	329014,19	52159,11	2158,85

III.3. Állományvédelem és reprográfia

III.3.1. Általános tevékenység

Az intézményi integrációt követően az intézmény vezetése prioritásként fogalmazta meg a legleromlottabb műszaki állapotban lévő levéltárak folyamatos felújítását, az ingatlanállomány megújítását. A 2020-as év raktározási és állományvédelmi körülményeket jelentősen befolyásoló kiemelt beruházásai: MNL BKML kecskeméti Városházán lévő raktárainak kiköltöztetése, valamint a bajai fiók költöztetése; MNL CSML új szegedi Kálvária sugárúti raktárépület raktárépületének üzemszerű működése, döntés a nagykőrösi fiókról, folytatódik a szekszárdi Keselyűsi úti I. sz. épületünk megújítása.

Az MNL struktúrájában az SZKI ÁRO kiemelt feladata a tagintézmények összehangolt állományvédelmi stratégiájának kialakítása, a tagintézmények raktározási és általános állományvédelmi problémáinak feltárása, azok javítása az intézmény gazdasági helyzetének függvényében, az állományvédelmi profilú pályázati tevékenység koordinálása, a munkatársak szakmai képzése, továbbképzése.

A klimatikus mérésekről és az egyéb tapasztalatokról az állományvédelem rendszeresen feljegyzéseket, táblázatokat készít, amit eljuttat az intézmény vezetéséhez. Eddigi tapasztalataink szerint a raktári páratartalom az optimálishoz képest inkább alacsonyabb, de a nyári időszakban szükség esetén – újból páramentesítő készülékeket kell üzembe állítani, újabb eszközök beszerzése szükséges.

Az MNL valamennyi tagintézményében a lehetőségekhez mérten nagy hangsúlyt fektetnek az állományvédelem alapvető feladataira. A raktári klimatikus paraméterek változásának monitorozását mindenhol folyamatosan végzik. A mérőműszerek kalibrálását igyekeznek rendszeressé tenni. A hőmérséklet és páratartalom adatokat a legtöbb helyen már számítógépen rendszerezik. 2020-ban szükséges

a tagintézmények adatainak központi gyűjtése és értékelése érdekében a 2019 során beszerzett központilag menedzselhető szenzorok beüzemelése.

A megelőző állományvédelem fontos része az iratok rendezéséhez és a digitalizálási előkészítéshez kapcsolódóan a műanyag dossziék, zsinegek, fémkapcsok szabályzatszerű eltávolítása, valamint az iratok átcsomagolása savmentes kartonból készült dobozokba. Az átadozást a legtöbb helyen már folyamatosan végzik, a rendelkezésre álló készlet erejéig. Savmentes csomagolóanyagok beszerzése közbeszerzési eljárás keretében történik majd. A beszerzést és az elosztást az igények és a rendelkezésre álló keret összehangolásával, a tagintézmények közötti egyensúly figyelembevételével fogjuk intézni. Fontos feladat az MNL szintű restauratori stratégia és terv megalkotásának, valamint a teljes személyi állomány alapfokú állományvédelmi képzésének előkészítése. Elkészült az iratok átvételéhez kapcsolódó állományvédelmi protokoll, amely tartalmazza az iratok átvételét, beszállítás előtti vizsgálatát, véleményezését. A protokoll vonatkozik a szervektől átvett iratokon kívül az ajándékozás, vásárlás és letét útján bekerülő iratokra is. A protokoll alkalmazása immár folyamatos.

Az életbe lépett rendkívül helyzetre, valamint az MNL intézményi utasításai nyomán módosításokkal folytatjuk a 2020. évi munkánkat. Mivel az osztály munkája szinte teljes mértékben a műhelyeinkhez kötött így azokat a feladatokat kell otthonról végeznünk, amelyeket egyébiránt nehezebben tudunk végezni a normál munkaterv és projektek közepette.

Munkánk legnagyobb részét a tervszerű restaurálás, valamint a tervszerű digitalizálási feladatok teszik ki. Mindezeket félretelve (az eszközökhöz és az alapanyagokhoz való hozzá nem férhetőség miatt) olyan feladatokat tervezünk home office-ban végezni, mint adatbázis építés; szakmai felkészültségének bővítésével kapcsolatos internetes információk gyűjtése, szakterületéhez kapcsolódó elektronikus írások tanulmányozása; restauratori dokumentáció elvégzése, a kapcsolódó számítógépes adatbázis vezetése; belső állományvédelmi eljárások felülvizsgálata, aktualizálása; anyakönyvi adatbázishoz tartozó adatbázis-építési feladatok ellátása feladatjegyzék szerint.

MNL SZKI Állományvédelmi és Reprógráfiai Osztály

Az MNL SZKI állományvédelmi (restaurátor és könyvkötő) és reprógráfiai (mikrofilmező, digitalizáló és fényképező) műhelyeiben, a jelenlegi gépi és személyi kapacitásokból adódóan, nagyobb részben az OL részére, kisebb részben a megyei tagintézmények részére tervezünk munkát. A megyei tagintézmények vonatkozásában megtörtént a regionális műhelyek előzetes helyszíneinek (Debrecen és Veszprém) a kijelölése. Ezek technikai felszerelése 2019. év elején ugyan befejeződött, de a személyi állomány fejlesztése elodázhatatlan a tervszerű munka megindulásához. További felülvizsgálatot igényel a műhelyek kapacitásainak racionális kihasználása. További lehetséges műhelyek kialakítása a meglévő kapacitások optimalizálásával, felülvizsgálatával történhet meg. Ugyancsak fontos feladat a technikai eszközökön kívüli egyéb, kisebb értékű eszközök, bútorok beszerzése a műhelyekbe. A tömeges digitalizálás kapcsán munkacsoport végezte a munkát, amelynek eredményeként 2019 második felében elkészült az MNL szintű középtávú stratégiája, valamint az annak eredményeként létrejövő, állagszintű prioritáslista. 2020-ban már eszerint folynak a munkatervi digitalizálási feladatok.

A reprógráfiai berendezések technikai színvonalának fenntartása nélkülözhetetlen feltétele a tervben vállalt projektek, megrendelések határidőn belüli teljesítésének. A gépek zavartalan működésének alapvető feltétele a rendszeres karbantartás, valamint a jelentkező hibák gyorsan lebonyolítható szervizelése.

Az MNL struktúrájában az osztály kiemelt feladata a tagintézmények összehangolt állományvédelmi stratégiájának kialakítása, a tagintézmények raktározási és általános állományvédelmi problémáinak feltárása,

azok javítása az intézmény gazdasági helyzetének függvényében, az állományvédelmi profilú pályázati tevékenység koordinálása, a munkatársak szakmai képzése, továbbképzése.

Az SZKI ÁRO állományvédelmi műhelyeinek (restaurátor- és könyvkötő műhelyek) munkája, a korábbi gyakorlatnak megfelelően, az iratórző főosztályokkal és a megyei tagintézményekkel történt egyeztetésen alapul. Ezen kívül természetesen 2020-ban is tervezünk terven kívüli gyorssegély restaurálásokat, a felmerülő igények szerint. Szolgáltatásként végzendő munkák: a Kúria Tóry Gusztáv Jogi Szakkönyvtára részére kötetek restaurálása; valamint a Boldog Gizella Főegyházmezei Gyűjtemény restaurálása.

A pandémia alatt a felsőfokú végzettséggel rendelkező restaurátor kollégák a 2019. évi szakmai konferenciákon tartott előadásaik anyagát dolgozzák ki, írják meg közlemény formában, továbbá előkészítik az idei év második felében tervezett szakmai rendezvényeken tartandó előadásaikat. Restaurátor munkakörben levő kollégák a papír alapon levő restauratori dokumentációk folyamatos elektronikus feltöltését, adatbázisba rendezését végzik. A mikrofilmek készítése során keletkezett számos olyan segédanyag, amelyek az anyakönyvi kutatás szempontjából rendkívül fontos információkat tartalmaznak. Kiemelt jelentőségű az anyakönyvi címtáblákat már javított formában rögzítő címtábla katalógus, amely a felvételezés utáni állapotot és a hiányokat jelzi, illetve több plusz információt is rögzít, továbbá a tekeres végére vonatkozó információk lehetnek még fontosak. Ezeket az adatokat rendszerezve az anyakönyvi adatbázis rendszeréhez igazítva és jelentősen bővítve rögzítjük a lehető legteljesebb részletességgel.

Számolni kell a 2017/15. (V. 27.) EMMI rendelet alapján készült középtávú állományvédelmi terv általános szabályaiból eredő konkrét feladatokkal.

Állományvédelmi műhelyek, személyi állomány

Az MNL nyolc tagintézményében található restaurátor műhely, nyolc tagintézményben könyvkötő műhely, öt helyen (MNL OL, MNL BAZML, MNL PML, MNL VML, MNL VeML) pedig mindkettő. (Lásd részletesen a 7. táblázatban.)

7. táblázat: Az MNL-ben meglévő önálló restaurátor, illetve könyvkötő műhelyek száma és a szakképzett restaurátorok és könyvkötők száma

Levéltár	Van-e önálló restaurátor műhely (db)	Van-e szakképzett restaurátor (hány fő)	Van-e önálló könyvkötő műhely (db)	Van-e szakképzett könyvkötő (hány fő)
MNL OL	igen (2)	igen (8)	igen (2)	igen (4)
MNL BKML	nem	nem	nem	nem
MNL BaML	igen	igen (1)	nem	nem
MNL BéML	nem	nem	igen	igen (1)
MNL BAZML	igen	igen (2)	igen	igen (1)
MNL CSML	nem	nem	igen	igen (1)
MNL FML	nem	nem	nem	nem
MNL GYMSML Győr	nem	nem	nem	nem
MNL GYMSML Sopron	nem	nem	igen	igen (1)

MNL HBML	nem	nem	nem	nem
MNL HML	nem	nem	nem	nem
MNL JNSZML	igen	nem	nem	nem
MNL KEML	nem	nem	nem	nem
MNL NML	igen	igen (1)	nem	nem
MNL PML	igen	nem	igen	nem
MNL SML	nem	nem	nem	nem
MNL SZSZBML	nem	nem	nem	nem
MNL TML	nem	nem	nem	nem
MNL VML	igen	igen (2)	igen	nem
MNL VeML	igen	nem	nem	nem
MNL ZML	nem	nem	nem	nem

Átdobozolni kívánt mennyiség:

Az állományvédelem fontos részét képezi az iratanyagok folyamatos átdobozolása savmentes papírból készült tárolóeszközökbe.

Az MNL tagintézményeiben 2020-ra tervezett összes átdobozolás:

- raktári egységben: OL 2353 r.e.; megyék 4608 r.e.

- ifm-ben: OL 330,23 ifm; megyék 564,47 ifm

- Összesen: 6961 r.e.; 894,7 ifm

Állományellenőrzés:

Az MNL csaknem valamennyi tagintézménye tervezi az éves kutatói forgalomba kerülő iratanyagának állományrevízióját.

III.3.2. Restaurálás, konzerválás

8. táblázat: A tervezett restaurálási munkák megoszlása és mennyisége

Levéltár	Irat, missilis, nyomtatvány	Oklevél, kódexlap	Címerkép, címereslevél	Pecsét	Tervrajz, térkép	Egyéb	Műhely saját / más
MNL OL	5000	-	167	320	14	161	saját
MNL BKML	3 kötet	-	-	-	-	-	ArchivArt Kft.
MNL BaML	20	-	-	-	60	10	saját, fertőtlenítés

							Budapesten külsős által
MNL BéML	12275	-	-	-	-	-	saját
MNL BAZML	0,57 ifm	-	-	-	-	-	saját
MNL CSML	-	-	1	-	3db + 1 csomó	-	MNL ÁRO
MNL FML	-	-	-	-	-	-	-
MNL GYMSM Győr	0,06 fm	-	-	-	-	-	ArchivArt Kft.
MNL GYMSML Sopron	1 köt	1	-	-	30	-	Ars Alba Bt.; saját
MNL HBML	0,02 fm	5	1	-	-	-	Típus Könyv és Más Kft.
MNL HML	-	-	-	-	-	-	-
MNL JNSZML	-	-	-	-	-	-	-
MNL KEML	-	-	-	-	-	-	-
MNL NML	700	-	-	-	-	-	saját
MNL PML	-	-	-	-	-	-	-
MNL SML	0,01 fm	-	-	-	-	-	ArchivArt Kft.
MNL SZSZBM L		-	-	-	-	15 kötet	ArchivArt Kft.-
MNL TML	-	-	-	-	1	-	ArchivArt Kft.
MNL VML	30	-	-	-	-	-	saját
MNL VeML	-	-	6	-	-	-	MNL ÁRO
MNL ZML	5	-	-	-	-	-	ArchivArt Kft.
Összesen (db)	21 834	6	175	320	109	171	

III.3.3. Könyvkötészeti munkák

9. táblázat: A tervezett könyvkötészeti munkák megoszlása és mennyisége

Levéltár	Könyvle- p javítás	Könyvkötés		Egyedi tárolóeszközök készítése / db				
		javítás	új	pallium	mappa	tok	téka	doboz
MNL OL	3000	500	50	20000	2	10	-	10
MNL BKML	-	-	-	-	-	-	-	-
MNL BaML	-	20	20	5100	50	-	-	-
MNL BéML	-	-	25	-	-	-	-	-
MNL BAZML	10	40	8	100	-	-	50	-
MNL CSML	20000	8	120	25	50	250	-	-
MNL FML	-	-	-	-	-	-	-	-
MNL GYMSML Győr	-	-	-	-	-	-	-	-
MNL GYMSML Sopron	-	5	20	10	10	-	-	-
MNL HBML	-	-	-	-	-	-	-	-
MNL HML	-	-	-	-	-	-	-	-
MNL JNSZML	-	-	-	10	-	2	-	-
MNL KEML	-	-	-	-	-	-	-	-
MNL NML	-	-	-	-	-	-	-	-
MNL PML	-	-	-	-	-	-	-	-
MNL SML	-	-	-	-	-	-	-	-
MNL SZSZBML	-	-	-	-	-	-	-	-
MNL TML	-	-	-	-	-	-	-	-
MNL VML	-	-	-	150	-	-	-	-
MNL VeML	-	-	-	-	-	-	-	-
MNL ZML	-	-	-	-	-	-	-	-

Összesen db	23 010	586	243	25 395	112	262	50	10
-------------	--------	-----	-----	--------	-----	-----	----	----

III.3.4. Biztonsági másolatok készítése (mikrofilmezés, digitalizálás)

A tagintézmények közül mikrofilmezést csak az MNL TML és az MNL OL tervez. Mikrofilm digitalizálás csak az MNL OL műhelyében lesz, de az MNL teljes gyűjteményére vonatkozóan. Az MNL OL Gazdasági Levéltári Főosztálya az otthoni munkavégzés lehetőségének megteremtése és bővítése érdekében jelentős mennyiségű (202 tekercs) mikrofilm-digitalizálást tervez. Egyedi digitalizálást (fotózás) nagyobb mennyiségben az MNL OL (események fényképezése, kiállítási anyagok, bemutatott iratok, kutatói megrendelések, pecsétek, címerek egyedi beállítású digitális fényképezése) és az MNL CsML tervez (iratdigitalizálás fényképezőgéppel). A legnagyobb volumenű tömeges digitalizálás az MNL OL műhelyében, valamint Veszprémben, Debrecenben és Kaposvárott várható.

10. táblázat: A tervezett mikrofilmezés és digitalizálások

Levéltár	Felvételszám			
	Mikrofilmezés	Egyedi iratdigitalizálás (fotó)	Tömeges iratdigitalizálás	Mikrofilm digitalizálás
MNL OL	1 000	45 000	455 000	1 000 000
MNL BKML	-	-	-	-
MNL BML	-	-	1 600	-
MNL BÉML	-	380	-	-
MNL BAZML	-	-	4 000	-
MNL CsML	-	45 200	400	-
MNL FML	-	-	2800	-
MNL GyMSM GyL	-	-	-	-
MNL GyMSM SL	-	-	-	-
MNL HBML	-	-	80 000	-
MNL HML	-	-	-	-
MNL JNSzML	-	20	500	-
MNL KEML	-	-	7 200	-
MNL NML	-	200	4 000	-
MNL PML	-	-	-	-
MNL SML	-	-	80 000	-
MNL SzSzBML	-	400	15 000	-

MNL TML	80 000	500	900	-
MNL VML	-	5 600	200	-
MNL VeML	-	1 194	5 000	-
MNL ZML	-	-	-	-
Összesen:	81 000	98 494	656 600	1 000 000

III.4. A levéltári anyag nyilvántartása

Az MNL a levéltári anyag megfelelő dokumentálása és megőrzésének biztosítása érdekében 2020-ban is a 27/2015. (V.27.) EMMI rendeletben meghatározottak szerint tervezi az előírt nyilvántartások vezetését. A munkaterv kiemelt szakmai feladata továbbra is az MNL egységes nyilvántartási rendszere teljessé tételének kiterjesztése.

2020-ban a központi szervezeti egységek a fentiek szerint folytatják a korábbi években megkezdett munkát, azaz az iratanyag kutathatósága növelése érdekében a meglévő raktári jegyzékeket átdolgozzák és feltöltik az elektronikus nyilvántartó rendszerbe. Ezt a munkát a korábbi években szerzett tapasztalatok alapján a kollégák legtöbbször állományrevízióval is összekapcsolják. Az elmúlt években a legkutatottabb irategységek jegyzékei kerültek feltöltésre. A feltöltött jegyzékek körét továbbra is a kutathatóság mértékének figyelembevételével szükséges szélesíteni, és ezeknek a munkáknak az elvégzését a "home office" időszakban is biztosítani lehet.

Az elmúlt években a központi szervezeti egységeknél lényegében megtörtént a korábban csak papíralapon létezett raktári jegyzékek digitalizálása, így elkezdődhet ezen jegyzékek megfelelő formátumúra alakítása és feltöltése, miközben folytatódik a korábban csak MS Wordben, Excelben vagy PDF-ben rendelkezésre álló jegyzékek megfelelő formátumúra alakítása és betöltése is. Ez a munka több évig tartó folyamat, hiszen nem csak mechanikus átalakításról szól, hanem összekapcsolódik a jegyzékek pontosításával, javításával, esetenként a levéltári anyag ellenőrző rendezésével is. Mivel a központi szervezeti egységek több éve töltik raktári jegyzékeiket az elektronikus nyilvántartórendszerbe, 2020-ban is feladatként jelentkezik az adatbázis gondozása, a korábban feltöltött nyilvántartások karbantartása, hogy azok naprakészségét biztosítani tudjuk.

Az MNL OL-ban az őrzött iratanyag mennyiségéhez képest már évek óta csekély a raktári jegyzékkel nem rendelkező, vagy nem megfelelő raktári jegyzékkel rendelkező állomány mértéke, ezért a központi szervezeti egységek 1324,71 ifm anyaghoz tervezik új raktári nyilvántartás készítését 2020-ban. A központi szervezeti egységek 3557,56 ifm anyaghoz tervezik már korábban készített raktári jegyzék javítását. Ez a munkafolyamat az utóbbi években már egyet jelent az elektronikus nyilvántartó rendszerbe (scopeArchiv) feltölthető formátumú jegyzékek készítésével. Az OL minden főosztálya – a pandémiás helyzetre való tekintettel – jelentősen növelte az otthoni munkavégzés keretében is megvalósítható raktári jegyzék javítási feladatok mennyiségét.

2020-ban a megyei levéltárakban a tervezett rendezésekhez kapcsolódó új raktári jegyzékek elkészítése mellett több helyen továbbra is szükséges a megfelelő kutatási segédletekkel nem rendelkező irategyűttesek raktári jegyzékkel történő ellátása, illetve javított raktári jegyzékek elkészítése (Győr, Csongrád, Komárom-Esztergom Megyei Levéltárak).

A korábbi évek munkájának köszönhetően elmondható, hogy a raktári jegyzékek nagy része a megyei tagintézmények esetében is létezik már valamilyen elektronikus formában (MS Word és Excel). Az MNL

Bács-Kiskun Megyei Levéltár esetében a belső feldolgozó munka többi ágához kapcsolódóan a raktári nyilvántartások vezetése is a 2020-ban várható költözési feladatok miatt kap a korábbi éveknél kisebb hangsúlyt a munkatervben. A megyei levéltárak által a 2020. évre vonatkozóan betervezett mennyiségek (új raktári jegyzék 2535,22 ifm iratanyaghoz, javított raktári jegyzék 2558,7 ifm iratanyaghoz) összhangban állnak az elmúlt évek tervezési és teljesítési adataival.

A megyei tagintézmények esetében is fő feladat az iratanyag nyilvántartásainak minél teljesebb körű feltöltése az elektronikus nyilvántartó rendszerbe, illetve a már feltöltött adatok tekintetében a nyilvántartás folyamatos naprakészen tartása. 2020-ra a megyei tagintézmények mindegyike fontos feladatának tartja a scope.Archiv rendszerének működtetését, aktuális adatokkal való feltöltését. Minden tagintézmény esetében célként jelenik meg a raktári jegyzékek elektronikus nyilvántartó rendszerbe való feltöltése, vagy legalább is a raktári jegyzékek alkalmassá tétele a feltöltésre.

A központi szervezeti egységek és a megyei tagintézmények munkaterveikben az elektronikus levéltári nyilvántartó rendszerben (LNYR) tervezett munkáikat számszerűen is tervezték. A betöltésre előkészíteni tervezett iratanyagok mennyiségét tekintve az MNL OL iratórző főosztályai összesen 4885,38 ifm, Nógrád, Pest, Somogy, Veszprém Megyei Levéltárak, valamint a győri tagintézmény pedig átlagosan 400–1400 ifm közötti mennyiségű iratanyaghoz tartozó jegyzék feldolgozását tervezik 2020 során. A központi szervezeti egységek számos esetben tervezik a leírási egységek létrehozását már közvetlenül a levéltári nyilvántartó rendszerben, elsősorban az új gyarapodások esetében, de a levéltári feldolgozó munka során is.

Az összes szervezeti egység munkatervének szöveges részei és az alábbi táblázatban közölt szám adatok is azt mutatják, hogy a raktári nyilvántartások készítése az MNL-en belül ma már teljes mértékben elektronikus zajlik. Ezen belül pedig egyre inkább a nyilvántartási adatok adatbázis alapú nyilvántartórendszerben való tárolásának irányába mutató tendenciát lehet felfedezni, hiszen a LNYR-be betöltésre tervezett iratanyag mennyisége a raktári jegyzékekkel tervezett munkákkal érintett iratanyagok már a 95%-át teszi ki.

11. táblázat: A nyilvántartással kapcsolatban tervezett munkák 2020-ban

Levéltár megnevezés e	Őrzött iratanyag (2019.12.31.) (ifm)	2020-ban tervezett új raktári jegyzék (ifm)	Fondok száma	2020-ban tervezett javított raktári jegyzék (ifm)	Fondok száma	LNYR-be való betöltésre előkészíteni tervezett fondok száma (db)	Érintett iratanyag terjedelme (LNYR) (ifm)
MNL OL 1945 e. KF	25352,08 + 475 MB	653,00	73	273,94	12	73	653
MNL OL 1945 u. KPF	17909,46	613,88	3	332,93	105	65	367,64
MNL OL GLF	38123	56,53	3	2919,94	49	86	3597,14
MNL OL MGYF	4154,33	1,3	7	30,75 + kb. 32000	3	5	267,6 + kb.70000

				leírási egység			leírási egység
MNL OL összesen	85538,87 + 475 MB	1324,71	86	3557,56 + kb. 32000 leírási egység	169	229	4885,38 + kb. 70000 leírási egység
MNL BKML	11236,89	0,19	6	218,69	29	5	30,39
MNL BaML	17708,08	177,73	40	0	0	77	661,18
MNL B&ML	9655,81	17,50	5	139,30	62	27	627,07
MNL BAZML	13088,00	0	0	16,28	14	47	42,77
MNL CSML	17789,89	89,75	18	419,46	49	0	0
MNL FML	10111,36	0	0	1,86	2	540	110
MNL GYMSML Győr	8316,60	10	3	493	42	37	408
MNL GYMSML Sopron	6836,93	94,13	12	31,19	2	0	0
MNL HBML	11784,31	28,95	5	22,92	2	211	329,00
MNL HML	10507,39	35,06	11	0	0	546	527,61 + 331 darab
MNL JNSZML	8543,83	25,32	8	76	2	171	76,00
MNL KEML	10680,579	82,30	7	133,98	63	5	56,81
MNL NML	9896,20	0	0	15,73	4	335	894,03
MNL PML	20134,00	76,38	2	0	0	5	479,99
MNL SML	17317,95	1322,89	109	0	0	109	1322,89
MNL SZSZBML	7832,61	148,13	12	25,00	8	150	800,00
MNL TML	13079,00	2,47	8	850	100	32	211,06
MNL VaML	10339,00	94,24	19	14,18	7	477	1203,39
MNL VeML	15528,47	28,75	13	101,11	25	60	482,93
MNL ZML	11214,00	301,43	28	0	0	6	4,79

Megyei levéltárak összesen	241600,9	2535,22	306	2558,70	411	2840	8267,91 + 331 darab
MNL összesen	327139,77 + 475 MB	3859,93	392	6116,26 + kb. 32 000 leírási egység	580	3069	13153,29 + kb. 70000 leírási egység + 331 darab

III. 5. Rendszerezés, rendezés

III.5.1. Alapszintű rendezés

Alapszintű feldolgozó munkát kevés tagintézmény tervezett a 2020. évre, amely a rendezetlen anyagok mennyiségének elmúlt években bekövetkezett folyamatos felszámolásával magyarázható. Az alapszintű rendezés hiánya a levéltárak gyűjtőterületi munkáját is dicséri: a tagintézmények alapvetően rendezett iratanyagokat vesznek át. A feldolgozó munka gerincét az MNL Országos Levéltár tervezte megvalósítani a tárgyévre, mely a teljes mennyiség háromnegyed részét teszi ki. A legfeljebb fond és állagszintig történő rendszerezésben a legnagyobb tételt az országos illetékességű hivatalok (Gazdasági Versenyhivatal, Igazságügyi Minisztérium, Magyar Államkincstár) képviselik. Emellett az 1945 utáni Politikai Kormányservek és Pártiratok Főosztályán folytatódik a Budapesti Kamaraszínház anyagainak előző évben megkezdett rendezése is. A megyei levéltárak esetében a hangsúlyos részt a tanácsai közigazgatási szervek rendezetlen anyagainak alapszintre hozása képviseli. Alapszintű rendezést az MNL szervezeti egységei mintegy 16 fond körében, 408,19 ifm terjedelemben terveznek.

12. táblázat: Az alapszintű rendezésben érintett fondok és fondfőcsoportok, a rendezni tervezett iratmennyiség

A levéltár megnevezése	Fondok száma (db)	Terjedelem (ifm)	Érintett fondfőcsoportok
MNL OL	4	301,46	VIII., XIX.
MNL HBML	2	34	XXIII-XXIV.
MNL PML	6	66,88	XXIII.
MNL VeML	4	5,85	X-XI., XV., XXIII.
Összesen	16	408,19	VIII., X-XI., XV., XIX., XXIII-XXIV.

III.5.2. Középszintű rendezés

Szakmai okokból kiindulva, egyben az ágazati jogszabállyal is orientáltan, a levéltárak a középszintű rendezettség elérését kiemelt feladatuknak tekintik. A rendezésnek ez a mélysége – a fond nyilvántartásán túl – már kellő rálátást biztosít az iratanyagra, kutatható és az ügyfeles megkeresések is sikerrel oldhatók meg. Az őrzött iratanyag döntő része nem is igényli a használat során az ennél mélyebb rendezettségi szint elérését. Középszintű rendezéssel 2020-ban majdnem minden szervezeti egység számolt, 320 fondot érintően, 2848,52 ifm terjedelemben. A munka összességében szinte valamennyi fondfőcsoportot felöleli a tervek szerint, nagyobb súllyal azonban a tanácsai, vállalati, szövetkezeti és jogszolgáltatási iratok szerepelnek a tervekben. Kiemelendő a tagintézmények munkatervi számsorai között az MNL Somogy Megyei Levéltár

volume, mely az 1300 iratfolyómétert is meghaladva, az összlevéltári mennyiség harmadát vállalta. Itt az intézményi és tanácsi iratok képezik a középszintű feldolgozó munka lényegi részét. Kiténtetett munkatervi célt jelent az ágazati tevékenységi körű gazdaságirányító szervek, iparcsoportok körében a Dohányipari Vállalatok Trösztje anyagának feldolgozása az OL GLF-on.

13. táblázat: A középszintű rendezésben érintett fondok és fondfőcsoportok, a rendezni tervezett iratmennyiség

A levéltár megnevezése	Fondok száma (db)	Terjedelem (ífm)	Érintett fondfőcsoportok
MNL OL	8	154,77	VIII., X., XVIII., XXIX., K, P-R szekciók
MNL BaML	40	177,73	IV., VII-IX., XI., XIII., XIV., XXIII-XXIV.
MNL BéML	14	119,23	VIII., XXIII., XXV., XXX., XXXVII.
MNL CSML	23	139,49	IV., VIII., XI., XIII-XV., XXIII., XXV., XXIX-XXX., XXXVII.
MNL FML	2	7,80	XV-XVI.
MNL GYMSML SL	6	45,48	XIV., XXIII-XXIV., XXXVII.
MNL HBML	17	194,32	VIII., XXIII., XXV., XXIX., XXXV., XXXVII.
MNL HML	11	35,06	VIII., X., XIII., XXIV., XXIX., XXXV.
MNL JNSZML	8	25,32	IV., XXIII., XXXVI.
MNL KEML	16	218,68	IV-VI., VIII., XXIII., XXIX.
MNL PML	7	23,76	XXIII., XXXV.
MNL SML	109	1322,89	IV-V., VIII., X., XV., XXIII., XXIX-XXX., XXXV., XXXVII.
MNL SZSZMBL	10	36,08	VIII-IX., XIV., XXIII., XXX., XXXV.
MNL TML	8	2,47	VI., IX.
MNL VaML	17	87,44	VIII., X., XII-XIV., XXIII-XXV., XXXVII.
MNL VeML	11	67,13	V., VIII., XXIII., XXIX-XXX.
MNL ZML	13	190,87	IV., VI-VII., X., XXIII., XXV., XXIX., XXXV.
Összesen	320	2848,52	IV-XVI., XVIII., XXIII-XXV., XXIX-XXX., XXXV-XXXVII., K, P-R szekciók

III.5.3. Darabszintű rendezés

A darabszintű rendezés nagyságrenddel kevesebb levéltári anyagot érint a megelőző feldolgozási szinthez képest. Ez a fajta levéltári rendszerező munka főképpen hagyományosan a feudális és gyűjteményes

fondokat érinti. 2020-ban emellett más fondfőcsoportok darabszintű rendezést igénylő kisebb fondjai vagy fondrészelei (állagai) is meghatározó súllyal szerepelnek a rendezési tervekben, többek között tanácsi, vállalati, jogszolgáltatási és családi iratok. A darabszintű rendezés sok esetben digitalizálást és/vagy adatbázis-építést megelőző munkafolyamat is egyben.

A munkatervi szám adatok közül négy intézményi egység emelkedik ki. Az MNL Csongrád Megyei Levéltára, az MNL Győr-Moson-Sopron megye Soproni Levéltára, az MNL Országos Levéltára és az MNL Zala Megyei Levéltára számolt legnagyobb mértékben ezzel a feldolgozó munkaággal 2020 folyamán. A levéltárak több mint fele összesen 64 fondot nevezett meg a legrészletesebb feldolgozás céljára, 118,64 ifm és 1500 darab terjedelemben. A darabszinten megadott mennyiség az MNL Csongrád Megyei Levéltára állományában lévő fotógyűjteményt foglalja magába.

14. táblázat: A darabszintű rendezésben érintett fondok és fondfőcsoportok, a rendezni tervezett iratmennyiség

A levéltár megnevezése	Fondok száma (db)	Terjedelem (ifm)	Érintett fondfőcsoportok
MNL OL	5	18,88	XIX.
MNL BKML	3	0,69	XV., XXIII.
MNL BaML	5	0,58	XIII., XV.
MNL CSML	9	27,6 + 1500 db	V., XIV., XV., XXIII.
MNL FML	1	1,44	VI.
MNL GYMSML GYL	3	10	IV., XIV.,
MNL GYMSML SL	5	17,46	IV., VII., XV., XXV.
MNL JNSZML	1	5,90	X.
MNL KEML	3	7,8	IV., XXXV.
MNL PML	2	3,92	XI., XV.
MNL SZSZMBL	3	0,62	XV., XXXIII.
MNL TML	1	1,46	XXXV.
MNL VaML	5	6,8	XIII., XIV., XXIII.
MNL VeML	4	2,9	V., XIII., XV.
MNL ZML	14	12,59	IV., V., VII., XIV., XXIX., XXX.
Összesen:	64	118,64 + 1500 db	IV-VII., X., XIII-XV., XIX., XXIII., XXV., XXIX., XXX., XXXIII., XXXV.

III.5.4. Ellenőrző rendezés

Ellenőrző rendezést tipikusan ott terveznek a levéltárak, ahol valamilyen ok miatt az eredendően rendezett iratanyag összekeveredett. Ez bekövetkezhet a – bármilyen gondos, de – sűrű kutatótermi vagy ügyfeles használatból, raktári vagy levéltári szintű költözésből. Ettől függetlenül egy mikrofilmezni vagy digitalizálni tervezett anyagnál sokszor szükséges ellenőrző rendezést végezni. A megyei tagintézmények döntő többségükben terveztek a 2020. évre ellenőrző rendezést. Az ellenőrző rendezés alá vont iratanyagok között nagy számban találunk itt is tanácsi, illetve önkormányzati iratokat. Az MNL Országos Levéltára iratórzó egységei a 2020-ban átvizsgálendő iratmennyiség közel kétharmadát adják. Az ellenőrző rendezés legtöbb esetben összefügg egyrészt a dobozolásokkal, de még inkább az elektronikus levéltári nyilvántartó rendszer (scopeArchiv) feltöltésével. Tapasztalat, hogy számos esetben szükséges ellenőrző rendezést végrehajtani ahhoz, hogy a régi raktári jegyzékek áttölthetők legyenek az új rendszerbe. Nem elhanyagolható szerepet játszik az a törekvés, hogy az új nyilvántartás hitelesen tükrözze az iratanyag felépítését és rendjét, vagyis az esetlegesen előforduló hibákat javítsuk ellenőrző rendezések formájában. Az MNL OL Gazdasági Levéltári Főosztálya és több más tagintézmény az otthoni munkavégzés keretében megvalósuló megnövekedett nyilvántartási, raktári jegyzék javítási/előkészítési feladatok következményeként csökkentette az ellenőrző rendezés mennyiségét. Összességében az MNL 355 fond tekintetében, 1962,31 ifm mennyiségű iratanyag ellenőrző rendezését tervezi.

15. táblázat: Az ellenőrző rendezésben érintett fondok és fondfőcsoportok, a rendezni tervezett iratmennyiség

A levéltár megnevezése	Fondok száma (db)	Terjedelem (ifm)	Érintett fondfőcsoportok
MNL OL	21	1260,77	XIX., C, E, K, N, O, P, Y szekció
MNL BeML	53	37,57	IV., VIII., XI.
MNL BAZML	12	10,5	IV., V., VIII., XIII., XXIII-XXV.
MNL CSML	5	188,94	VII-IX., XV., XXIII.
MNL FML	53	76,77	IV., XIV., XXIII.
MNL GYMSML GYL	1	5	IV.
MNL GYMSML SL	2	31,19	XI., XXIII.
MNL HBML	3	7,25	XV., XXIII.
MNL JNSZML	171	76	X., XI.
MNL KEML	1	14,84	IV., XXXV.
MNL SZSZMBL	1	8,03	XXIII.
MNL TML	12	101,33	V., VII., XVII., XXV., XXX., XXXIII.
MNL VaML	7	14,18	V., XIII., XXIII.
MNL VeML	8	21,92	IV., V.
MNL ZML	5	108,02	XXIV., XXV.

Összesen:	355	1962,31	IV. V., VII-XI., XIII-XV., XIX., XXIII-XXV., XXX., XXXIII., XXXV. C, E, K, N, O, P, Y szekció
------------------	------------	----------------	--

III.5.5. Raktári rendezés (mintaállványozás, jelzetelés, átrendezés)

A rendezési munkálatok között általában mennyiségi tekintetben a legtöbb levéltári anyagot az ellenőrző és a raktárrendezés során mozgatják meg a levéltári szakemberek. A tervezés során ebbe a munkába természetesen nem számítottak bele a levéltári, raktári fejlesztések során végzendő költözések. Raktárrendezés címszó alatt azonban nemcsak a raktáron belüli, illetve raktárak közötti átcsoportosítások értendők, hanem ide tartoznak a külön, rendezéstől függetlenül elvégezni tervezett, (át)címelések, jelzetelések és a mintaállványozás. Az MNL Országos Levéltárban a legnagyobb volumenű raktári rendezést a Gazdasági Levéltári Főosztálya tervezi, több mint 700 iratfolyóméter terjedelemben. A megyei levéltárak közül az MNL Somogy Megyei Levéltára munkatársai közel két kilométernyi iratanyag átmozgatásával számolnak. Az MNL tagintézményei összesen 1088 fond esetében, 4921,57 ifm terjedelemben terveztek raktári rendezést.

16. táblázat: A raktári rendezésben érintett fondok és fondfőcsoportok, a rendezni tervezett iratmennyiség

A levéltár megnevezése	Fondok száma (db)	Terjedelem (ifm)	Érintett fondfőcsoportok
MNL OL	100	1357,75	IX., XVIII., XIX., XX., XXIX., C, F, Z, Y szekció
MNL BaML	4	62,15	V.
MNL BeML	4	53,85	XXIII.
MNL BAZML	3	3,32	XVII., XXIII.
MNL CSML	63	312,35	IV., V., VII., XIV., XV., XXV.
MNL GYMSML GYL	1	13	VII.
MNL HML	11	35,06	VIII., X., XIII., XXIV., XXIX., XXXV.
MNL NML	357	883,83	XXIX., XXX., XXXV.
MNL SML	225	1701,58	VII., VIII., XXIII., XXXVII.
MNL TML	20	104,26	V., VI., VII., IX., XVII., XXIII., XXV., XXX.
MNL VeML	300	448,27	IV., V., VIII., XXIII-XXV., XXIX., XXX., XXXVII.
Összesen:	1088	4921,57	IV-X., XIV., XV., XVII-XX., XXIII-XXV., XXIX., XXX., XXXV., XXXVII., C, F, Z, Y szekció

III. 6. Selejtezés

Az MNL ingatlanfejlesztési stratégiájának tervszerű végrehajtása ellenére a tagintézmények túlnyomó többsége továbbra is szabad raktári férőhely kapacitás problémákkal küzd, amely továbbra is alátámasztja az intézményekben zajló selejtezési munkák létjogosultságát.

A 2020. évi tervek vonatkozásában megállapítható, hogy a selejtezendő iratok közül továbbra is kiemelt helyen szerepelnek a XXIX. fondfőcsoportba tartozó állami vállalatok, illetve a XXIII. fondfőcsoportba tartozó tanácsi iratok. Ezen iratok selejtezését az iratanyag keletkezése során érvényes irattári tervek és a szakfelügyelet által jóváhagyott selejtezési tervek mellett az MNL OL által kiadott 374/2004. sz. „Ajánlás a tanácsi iratok selejtezési mintajegyzékeiről” alapján végzik a tagintézmények.

A 2020. év folyamán az MNL OL Gazdasági Levéltári Főosztályán és az 1945 utáni Politikai Kormányiszervek és Pártiratok Főosztályán, valamint nyolc megyei tagintézményben kerül sor selejtezésekre. Mennyiség tekintetében az MNL OL, illetve az MNL Somogy Megyei Levéltára és az MNL Komárom-Esztergom Megyei Levéltára emelhető ki, ezek a tagintézmények adják a Magyar Nemzeti Levéltár selejtezés alá eső iratanyagának 82%-át. A selejtezések nagyjából az államigazgatás felsőbb és területi szerveinek iratanyagát, illetve az 1945 után keletkezett tanácsi és a vállalati iratokat érintik. Kisebbségi iratanyag selejtezés alá vonására kerül az intézmények és a szervezetek szerveinek a köréből is. A 2020. évben selejtezés alá vonandó teljes iratmennyiség 682,93 iratfolyómétert tesz ki.

17. táblázat: A selejtezni tervezett iratok mennyisége, érintett fondok és fondfőcsoportok

A levéltár megnevezése	Selejtezés		
	Fondok száma (db)	Selejtezés alá vont irat terjedelme (ífm)	Érintett fondfőcsoportok
MNL OL	10	307,99	XIX., XXIX., Z.
MNL BKML	–	–	–
MNL BaML	–	–	–
MNL BéML	–	–	–
MNL BAZML	–	–	–
MNL CSML	–	–	–
MNL FML	4	42,48	VIII.
MNL GYMSML Győr	–	–	–
MNL GYMSML Sopron	–	–	–
MNL HBML	–	–	–
MNL HML	1	3,84	XXIX.
MNL JNSZML	–	–	–
MNL KEML	5	119,55	VI., VIII., XXIII., XXIX.
MNL NML	–	–	–
MNL PML	–	–	–
MNL SML	9	182,07	X., XXIX.

MNL SZSZBML	1	2	VIII.
MNL TML	–	–	–
MNL VaML	–	–	–
MNL VeML	–	–	–
MNL ZML	1	25	XXIX.
MNL összesen	31	682,93	VI., VIII., X., XIX., XXIII., XXIX., XXX., Z.

III. 7. Segédletkészítés

Az MNL intézményei középtávú szakmai célkitűzéseinek megfelelően 2020-ban is nagy hangsúlyt fektetnek a segédletkészítésre, amely elsősorban a korábbi években megkezdett munkák és tendenciák folytatását jelenti. A fejlesztési lehetőségekhez a 2013-ban befejezett és 2020-ban befejezendő nagy európai uniós finanszírozású projektek jelentenek nagy segítséget, amely során számos olyan alkalmazás, illetve szakmai munka (Név-tér, adatbázis sémák, illetve a sémákra épülő adatbázisok, Adatbázisok online [AOL] stb.) készült el, amelyek újabb irányokba vitték az adatbázisainkkal kapcsolatos munkálatokat. A fejlesztések az utóbbi években az MNL megyei levéltáraiban is megtörténtek, egyben előkészületek történtek arra is, hogy a tagintézmények adatbázisai azonos adatbázissémákba rendezetten, egy felületen jelenjenek meg. A fejlesztés másik ága, a nyilvántartásra és tájékoztatásra egyaránt használható scopeArchiv volt. Az AOL valamint a scopeArchiv egyaránt alkalmas különféle segédletek kezelésére és nyilvánossá tételére. A két rendszer közötti különbség általában úgy írható le, hogy amíg a scopeArchive az egyszerűbb jegyzékek, lajstromok, regeszták publikálásra alkalmasabb, addig az AOL felülete az összetett, bonyolultabb névtér alkalmazásokhoz kapcsolódó adatbázisok rögzítését és publikálását teszi lehetővé. Mindkettő nagy előnye, hogy – amennyiben rendelkezünk megfelelő sémával és feltöltő felülettel – az adatbázisok adatai külön beruházás nélkül adminisztrálhatók és tehetők publikussá. E két rendszer felhasználását a korábbinál nagyobb hangsúllyal tervezzük bevezetni az MNL összes tagintézményében annak érdekében, hogy az eddig papíralapú vagy lokálisan használható segédletek nagyobb publicitást kapjanak, és a felhasználók/kutatók jóval gyorsabban és egyszerűbben férjenek az iratanyaghoz. A KÖFOP projekt kapcsán elkészült technikai fejlesztések, de leginkább a megyei levéltárak számítógépes ellátottságának és a megfelelő hálózati elérhetőség biztosítása nyújtanak ehhez elengedhetetlen és megkerülhetetlen háttérrel. Az elkészülő segédletek publikálását így részben a scopeArchiv (lajstrom, jegyzék, regeszta, repertórium), részben az AOL útján oldjuk meg. A segédletkészítés tekintetében követtük azt a több évre visszamenő gyakorlatot, hogy a 10/2002. NKÖM, valamint a 27/2015. (V. 27.) EMMI rendelet értelmében a nyilvántartással kapcsolatban elvégzett feladatokat (köztük a raktári jegyzékeket) a levéltári nyilvántartások közé soroltuk. A fenti változások következtében a segédletkészítés témakörében értelemszerűen a darabszintű segédletekről számolhatunk be elsődlegesen. A 2020. évi segédletkészítési munkálatok az MNL által létrehozott külső kapcsolatok és projektek jegyében többek között a „Szovjetunióba hurcolt magyarok adatbázisa 1944–1960”, valamint az MNL és a Nemzeti Emlékezet Bizottsága „Jog- és tulajdonfosztás” projektje keretében készülő adatbázisok létrehozásához fűződnek. Mindemellett a legnagyobb érdeklődésre számot tartó anyakönyvi adatbázis, illetve a testületi ülések jegyzőkönyveinek fejlesztései azok a közös csomópontok, amelyek az MNL összes tagintézménye számára egységes szakmai koncepció alapján, egységes felületen ad közösen végzendő feladatokat.

Az MNL 2020. évi levéltári segédletkészítési tervei:

Darabszintű segédletek:

- jegyzék és más tematikus segédlet készül 7,71 ifm terjedelmű levéltári anyaghoz,
- lajstrom készül 34,51 ifm terjedelmű levéltári anyaghoz,
- adatbázis készül mintegy 8500 rekord mennyiségben, illetve 420,44 ifm terjedelmű levéltári anyaghoz,
- regeszta készül 12,99 ifm terjedelmű levéltári anyaghoz.

Lajstrom

A legnagyobb volumenű, számos fondot érintő lajstromozási feladat – a korábbi évhez hasonlóan – 2020 folyamán is az MNL Zala Megyei Levéltárában zajlik. Az adóösszeírások és számadások, megyei árvaszéki iratok, bizottsági jegyzőkönyvek feltárása hatékonyan támogatja a kutató- és ügyfélszolgálati munkát. Az előbbieken túl községbírói, ügyészségi iratok és egy személyi fond anyagát lajstromozzák. A vármegye legfontosabb közgyűlési iratait és jegyzőkönyveit lajstromozzák az MNL Csongrád-, Hajdú-Bihar és Fejér Megyei Levéltárakban. Az MNL Baranya Megyei Levéltára a Megyei Tanács, a Népügyészség és a Népbíróóság papíralapú, rossz állapotban lévő mutatókartonok feldolgozását végzi. Az MNL Jász-Nagykun-Szolnok és Veszprém Megyei Levéltárakban térkép- és tervtári anyagokhoz, valamint fényképgyűjteményekhez készül lajstrom. A családi levéltárak iratai mindinkább a helyi identitás fontos elemeivé válnak, amely igényt az MNL Baranya Megyei Levéltára kíván kiszolgálni több helyi családok és gyászjelentések iratanyagának lajstromozásával. A megyei levéltárakban megtalálható helytörténeti, térképészeti, földhivatali források mind a helytörténészek, mind pedig az állampolgárok részéről fokozott érdeklődésre tartanak számot. Ezt az igényt elégítik ki az MNL Győr-Moson-Sopron Megyei Levéltár Győri Levéltárának munkatársai az általuk elkészítendő lajstromokkal. Ezen elvek mentén veszi jegyzékbe a Bács-Kiskun Megyei Levéltár is Kecskemét és Baja városok tanácsának, valamint birtoknyilvántartási anyagának egy részét is. A megyei levéltárakban megtalálható források a kutatók, helytörténészek részéről fokozott érdeklődésre tartanak számot. Ezt az igényt elégíti ki az MNL Jász-Nagykun-Szolnok és Veszprém Megyei Levéltárakban a térkép- és tervtári anyagokhoz valamint fényképgyűjteményekhez készülő lajstrom. A speciális levéltári gyűjtemények közül a különleges forrástípust képviselő, vizuális információkat hordozó fotók iránt az állampolgárok részéről egyre nagyobb érdeklődés mutatkozik. Az MNL Veszprém Megyei Levéltára egy fényképgyűjteményről és az általa megőrzött digitális felvételekről készít lajstromot, amely a „Veszprémi Kaleidoszkóp” projekt keretein belül egészíti ki az eddig is rendelkezésre álló helytörténeti gyűjteményt.

Regeszta

A megyei levéltárak egyik igen fontos feladata a megyei és települési közigazgatási szervek anyagának feltárása. A vármegyei közgyűlési jegyzőkönyvek és iratok feldolgozása céljából készít regesztákat az MNL Győr-Moson-Sopron Megyei Levéltár Győri Levéltára, Komárom-Esztergom, Nógrád, valamint a Tolna Megyei Levéltárak. Városi szintű iratok regesztázását végzi az MNL Csongrád, Komárom-Esztergom és Nógrád Megyei Levéltárak, törvényszéki iratokét a Nógrád Megyei Levéltár. Az MNL Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltára regeszták formájában dolgoz fel vármegyei nemesítési és nemességigazolási iratokat. Az MNL Hajdú-Bihar Megyei és Nógrád Megyei Levéltára megyei törvényszéki peres iratokhoz, az MNL Tolna Megyei Levéltára a nemesi vármegye közgyűlési jegyzőkönyveihez, a Mohács előtti oklevelek gyűjteményéhez, az MNL Vas Megyei Levéltára múzeum által átadott iratok gyűjteményéhez készít regesztákat.

Adatbázis

Az MNL tagintézményeiben 2020-ban építeni tervezett adatbázisok tekintetében – az MNL kutatási programjainak és a munkatervi irányelveknek megfelelően – meghatározó hangsúlyt kapnak „Szovjetunióba hurcolt magyarok adatbázisa 1944–1960” projektekhez kapcsolódóan készülő digitális segédletek, valamint a korábbi években megkezdett adatbázisok további fejlesztései. Emellett a levéltár munkatársai az előzetes tervek szerint várhatóan megkezdik két további projekt, a „Rendszerváltás vidéken 1985–1990” és a „Horthy-korszak képviselőinek életrajzi adatbázisa” létrehozására irányuló munkálatokat. A Reformáció MNL projekt keretében néhány éve széleskörű adatbázis-építés vette kezdetét, melyet – jöllehet az eredeti projekt 2018-ban befejeződött – 2019-től NKFI támogatással folytatunk, mely során az 1526 és 1570 közötti iratanyag feltárását, digitalizálását és adatbázis építését tervezzük főként az MNL Országos Levéltár iratanyagából. Az I. világháborús emlékműveket követően a Fejér Megyei Levéltár a II. világháborús emlékművekről készít digitális segédletet, a Hajdú-Bihar Megyei Levéltár pedig a II. világháború hajdúböszörményi áldozatainak adatbázisát készíti el. A II. világháború eseményeihez kapcsolódva még megemlíthetjük a 2013-ban megkezdett kutatási feladatokhoz kapcsolódó földbirtok-politikai adatbázist, aminek a további építését végzik az Országos Levéltárban a Földművelésügyi Minisztérium iratanyagából. Szintén a világháborúhoz kapcsolódva ugyanítt a Külügyminisztérium Hadifogoly Osztályának, valamint az Országos Hadigondozó Hivatal és a Népjóléti Minisztérium Hadigondozó Főosztálya irataihoz készült adatbázis feldolgozását 2020-ban folytatjuk. Az 1945 utáni időszak kezdeti éveinek kutatását igyekszik az Országos Levéltár azzal támogatni, hogy megkezdje a MKP központi szervei iratanyagának feldolgozását. A Kádár-korszak gazdaságpolitikájának kutatását az Állami Tervbizottság iratainak feldolgozásával kívánjuk támogatni. Az elmúlt évek munkáit folytatja a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár a XX. századi közigazgatási és jogszolgáltatási szervek iratainak feldolgozásával.

A megyei levéltárakban igen hangsúlyos elemként folytatott tevékenység az archontológiai/közigazgatás-történeti adatbázisok építése. Az Országos Levéltárban folytatják az abszolutizmus kori személyügyi nyilvántartási iratok adatbázisba történő rögzítését, egyben elkészítik az ilyen adatbázisok rögzítését elősegítő adatbázis sémát és feltöltő felületet az AOL felületére. A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár pedig az 1950 utáni időszak megyei tisztviselőinek adatbázisát kezdi meg. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltár az 1990. évi önkormányzati választások eredményeit adja közre adatbázisában, tematikus forrásválogatásával pedig az 1970-es szamosközi árvízre való emlékezéshez járul hozzá.

A családtörténeti kutatás még mindig a levéltárak kutatótermi szolgáltatásainak egyik legfontosabb szegmense. Ennek támogatására a Bács-Kiskun Megyei Levéltár a személyes adatokban különösen gazdag gyűjteményei közül az közjegyzői iratainak egy részét, továbbá az MSZMP megyei szervezetében működő Oktatási Igazgatóság és Fegyelmi Bizottság iratanyagát dolgozza fel. Az MNL „Hetedíziglen” Családtörténet-Kutatás projekt keretében az MNL Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára támogatja a családtörténet iránt érdeklődő kutatókat, e munkák segítésére adatbázisok kiépítésére kerül sor az árvaszéki iratokból, a királyi közjegyzői iratokból, valamint az illetőségi lapokból. A kutatók elvárása főként az egyházi anyakönyvek kutatását könnyebbé és gyorsabbá tevő szolgáltatásokra ösztönözte a levéltár munkatársait. Ennek jegyében a Hajdú-Bihar Megyei Levéltár az őrizetében található felekezeti anyakönyvekhez készít adatbázist, ami a korábban végrehajtott fejlesztésekhez kiválóan csatlakozik. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltár a szatmári zsidó anyakönyveket dolgozza fel, amely része lesz a formálódó Szatmári Tudástárnak. A kutatók gyors tájékoztatását, egyben az iratanyag állományvédelmét is szolgáló adatbázisokkal ezt a mind élnélőbb érdeklődést szolgáljuk ki: a címeresleveleket tartalmazó adatbázist még tovább kívánjuk fejleszteni. A 2013-ban elnyert NKA támogatás segítségével elkezdett munkát folytatják az Országos Levéltár munkatársai további címereslevelek feldolgozásával. A 2018-ban befejezett adatbázist egészítjük ki a megyei tagintézményekben található címereslevelek leírásaival. Ehhez kötődik, hogy a fejedelemség-kori Erdélyben kiadott királyi könyveknek a Miskolci Egyetem által történt feldolgozását

áttöltjük az AOL felületére, és megkezdjük az adatbázis korrekcióját, amelyre a kutatói visszajelzések szerint nagy szükség van. A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár kisebb családok iratanyagát dolgozza fel adatbázisban. A család- és nemességtörténeti kutatást segítő adatbázisokat készít továbbá a Hajdú-Bihar Megyei Levéltár és a Komárom-Esztergom Megyei Levéltár.

A családtörténet mellett a településtörténet a kutatók által leginkább érdeklődésre számot tartó terület. A településtörténet egyik legfontosabb forrásai az összeírások sorozatai. Az Országos Levéltárban található országos jelentőségű *conscriptio*k feldolgozását már megkezdtük. 2020-ban ezt a munkafolyamatot folytatjuk a díkjegyzékek adatbevitelével, amelyet a továbbfejlesztett Névtérrel kötünk össze. Hasonló jellegű források feldolgozását végzi a Veszprém Megyei Levéltár a nemesi összeírások, valamint a Hajdú-Bihar Megyei Levéltár az első statisztikai alapon történő összeírás (1850) feldolgozásával. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltár folytatja a szabolcsi feudális iratok adatbázisának feltöltését, kiegészítve a szatmáriakkal, valamint a választói névjegyzékek feldolgozását. Az összeírásokkal kapcsolatos adatbázisok tömegessé tételét és összeköthetőségét szolgálja az összeírásokra kidolgozott adatbázisséma, amelynek véglegesítése és a feltöltő felület elkészítése szintén 2020-ra várható. A levéltárak felhasználói számára kiemelkedő fontosságúak azok az adatbázisok, amelyekből egyes személyekre találnak adatokat. Ezt az igényt kiszolgáló az Országos Levéltárban folytatódik az 1848. évi választási névjegyzékek feldolgozása, valamint a két világháború között külföldön tartózkodó magyar állampolgárok adatbázisának munkálatai a két világháború közötti időszak követségi iratanyagának feldolgozásával.

A megyei levéltárakban igen jelentős mennyiségben található építésügyi iratok használatához, a kutató- és ügyfélszolgálati igények magas színvonalú kiszolgálásához elengedhetetlenek a jól felépített adatbázisok. A megyei tagintézmények közül 2020-ban a Komárom-Esztergom Megyei Levéltár és a Somogy Megyei Levéltár készít városokra vonatkozó műszaki iratokról digitális segédletet, melyet adatbázisban rögzítik.

A testületi jegyzőkönyvek adatbázisai a központi, regionális és helyi szervek legfontosabb iratsorozatainak feldolgozását célozzák meg. A már elvégzett munkát tesszük közzé az AOL felületén, ahol az új felületen első lépésként a megyei testületi ülés típusú adatbázisok betöltése és publikálása fog megtörténni, részben a KDS projekt keretében. Az Országos Levéltárban az 1945 utáni időszak tekintetében a miniszterelnökség, a kormányülések és a művelődésért irányító minisztériumok vezetőtestületi jegyzőkönyveinek feldolgozása kezdődött meg. A vármegyei és szocialista kori járási és megyei szervek, pártiratok valamint a települési önkormányzatok jegyzőkönyveinek adatbázisban történő rögzítését tervezi a Komárom-Esztergom Megyei Levéltár, a Pest Megyei Levéltár, Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltár és a Zala Megyei Levéltár. Reményeink szerint 2020-ban megteremtődik a lehetőség arra, hogy az 1945 utáni időszak minisztertanácsi jegyzőkönyveit is publikáljuk. A vármegyei és szocialista kori járási és megyei szervek, valamint a települési önkormányzatok jegyzőkönyveinek adatbázisban történő rögzítését tervezi a Baranya Megyei Levéltár, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár, a Csongrád Megyei Levéltár. Az utóbbi levéltár a Térképtár anyagát dolgozza fel. NKFI pályázat keretében kataszteri térképek és iratok feldolgozása történik a Hajdú-Bihar Megyei Levéltárban is.

A családi levéltárak egyik jellegzetes irattípusa a levelezés, amely a politikai élethez épp úgy jelentős forrásként szolgál, mint a magánélet mindennapjainak megismeréséhez. Ehhez az irattípushoz készülnek adatbázisok a *missilis*-séma és feltöltő felület felhasználásával (*Adatbázisok online*) az Országos Levéltárban részben a Szepesi Kamara iratanyagához, részben a Rákóczi-család iratanyagához.

A megnövekedett ügyfélszolgálati igény hatékony elvégzése érdekében a Csongrád Megyei Levéltárban bírósági, és telekkönyvi iratokat, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltárban és a Hajdú-Bihar Megyei Levéltárban iskolai anyakönyveket dolgoznak fel. Munkaviszonnal kapcsolatos iratok gyűjteményéhez készít adatbázist a Hajdú-Bihar Megyei és a Heves Megyei Levéltár. Közjegyzői iratokra vonatkozó

adatbázist készít a Somogy Megyei Levéltár és a Zala Megyei Levéltár. A Békés Megyei Levéltár gazdag tematikus cédulagyűjteményét rögzíti adatbázisba. A Tolna Megyei Levéltár és a Hajdú-Bihar Megyei Levéltár folytatja a Szovjetunióba hurcolt magyarok adatbázisának építését. A Tolna Megyei Levéltár ezen felül a Jog- és tulajdonfosztás projekt keretében három településre vonatkozóan a németek kifosztására, illetve az 1952. évi 4. tvr. alapján a házállamosításra vonatkozó telekkönyvi adatokat rögzíti, és elkészíti a II. József-kori iskolai összeírások, valamint az 1872 és 1875. évi választói névjegyzékek adatbázisát. A Hajdú-Bihar Megyei Levéltár és a Somogy Megyei Levéltár útlevél-kiállító hatósági iratokat feldolgozását is elvégzi.

Az adatbázisok esetében fontos szakmai teendő az adatbázisokhoz megfelelő sémákat készíteni, hogy ezek segítségével az egyes forrástípusok egységes rendszerben rögzíthetők legyenek, és az informatikai háttér biztosítva legyen ahhoz, hogy gyorsan, a nemzetközi szabványok szerint tudjunk újabb feldolgozásokat végezni. Az Országos Levéltárban korábban megindultak e probléma megoldását célzó munkálatok, amelyek 2020-ban is folytatódnak. Az eddig elkészült adatbázissémák (missilis, térképek, címereslevelek, testületi jegyzőkönyvek stb.) mellett az összeírás adatbázisséma kidolgozását végezzük el, részben. 2019-ben került sor a fenti adatbázissémák közül az összeírásokat, illetve a hasonló jellegű oszmán forrásokat feldolgozhatóvá és publikálhatóvá tévő sémák elkészítésére. Az összeírások mellett a testületi jegyzőkönyvek feldolgozása és az archontológiai feldolgozások a legkiemelkedőbb szakmai feladatok az MNL tagintézményei számára. Ennek érdekében az országos hatáskörű, illetve vármegyei/megyei testületek adatbázisainak a betöltésére és publikálására kerül sor. Ebben az esetben nem csupán az adatbázisban, hanem az OCR-rétegekben történő keresést is kifejlesztjük. Ezen a téren elsődlegesen a testületi jegyzőkönyvekre koncentrálnunk, ahol a központi és megyei szervek mellett egy együttműködés keretein belül a felsőoktatási testületi ülések adatbázisait is feldolgozzuk. Az adatmigráció előkészítése 2019-ben már megkezdődött, 2020-ban megtörténik az áttöltés. 2020 egyik legjelentősebb vállalkozása az oroszországi hadifoglyok átvett adatbázisának a migrációja és transliterációja. Az adatbázisok jobb használhatósága, az itt előforduló személy-, hely- és tulajdonnevek azonosítása, egységes kezelése érdekében folytatjuk az elmúlt években fejlesztett új Névtér bevezetését és összekapcsolását az AOL további feltöltő felületeihez. Ennek az alkalmazásnak a bevezetése a történeti okok miatt oly gyakran változó közigazgatási rendszerek és helynevek kezelésében óriási segítséget jelent az MNL összes tagintézménye számára. A Névtér adatbázis kiterjesztése a már fejlesztett adatbázisokra és az adattartalom állandó javítása és bővítése folyamatos feladatot jelent a levéltárak munkatársainak. Ezek a munkálatok jelentős támogatást nyújtanak a megyei tagintézmények hasonló jellegű adatbázisainak építésében, illetve a gyors, az intézmény által költséghatékonyan kezelt adatbázisok publikálásában.

Mint az az utóbbi évek koncepciózus adatbázis építéseiből kitűnik, az AOL még inkább kulcsszerepet tölt be az MNL adatszolgáltatásain belül. A megalapozottabb szakmai munka és a további fejlesztések elkerülhetetlenné válnak, így ennek előkészítésére a levéltári szabványok még tudatosabb alkalmazása végett az AOL és a scopeArchiv EAD exportjának fejlesztését tűztük ki célul, hogy a rendelkezésre álló rendszerek könnyen migrálhatók és összeköthetők legyenek. Ezt követően arra törekszünk, hogy minél több adatbázist, köztük a megyei levéltárak eddig elkészült és nyilvántartásba vett adatbázisait is migráljuk az AOL új verziójába. A fejlesztés másik célja, hogy 2020-ban éles üzembe állítsuk az AOL 2.0 verziót. A fejlesztés nem csak megjelenésében lesz új, hanem új, web2-es funkcionalitásokat (fazetta, idővonal) és az egyre növekvő tartalmat hatékonyan kezelni képes új technológiai komponenseket (SolR) is tartalmaz. Az AOL új verziójába régi elkészült adatbázisaink közül a fent felsoroltakon kívül a „Reformáció MNL” pályázat tartalmának, valamint az „Oszmán” adatbázis publikálását tervezzük.

Tematikus segédlet

A tematikus segédletek körében anyakönyvekhez különféle mutatókat készít a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár. A Fejér Megyei Levéltár a feudalizmus-kori szabályrendeletekből, a Veszprém Megyei Levéltár telekjegyzőkönyvi iratokhoz készít digitális segédletet. A Tolna Megyei Levéltár a vármegyei tiszti

főügyészi iratokhoz készít segédletet, és elkészíti az állami anyakönyvi kerületek kimutatását. Az Országos Levéltár folytatja a helytartótanácsi levéltárban található kereskedelmi és folyószabályozási ügyekkel foglalkozó ügyosztály iratanyagáról, illetve az itt található vagy a térkép- és tervtárba áttett tervekről és térképekről. A Gazdasági Levéltári Főosztályon a “Magyarország képekben 1984 - fotógyűjtemény”-hez, valamint a Pénzügyi Központ restitúciós irataihoz készül tematikus segédlet a digitális képállomány és a hozzá kapcsolódó iratjegyzék adatainak összekapcsolásával. Bács-Kiskun megyében Kiskunfélegyháza közigazgatási anyagából gyűjtik ki az építéshatósági hatáskörbe tartozó aktákat, mely a már Kecskeméten elvégzett munka folytatásának tekinthető.

III. 8. Kutató- és ügyfélszolgálat

III.8.1. Általános feladatok

A kutatószolgálat legfontosabb feladata, hogy segítse mind a tudományos, mind a magán célú kutatókat abban, hogy tájékozódni tudjanak a levéltári anyagban, legyen szó papíralapú iratokról, mikrofilmekről vagy digitális tartalomról, valamint hogy az általuk kutatni kívánt iratokat minél kevesebb adminisztrációval, a lehető leghamarabb kézhez kapják. Ezért fontos, hogy az iratok nyilvántartását, a hozzájuk készült segédleteket és adatbázisokat felhasználóbarát módon publikálják a levéltár nyilvános felületein.

Célunk, az e-levéltári szolgáltatások révén megkönnyíteni a segédletekhez, adatbázisokhoz, illetve végső soron az iratanyaghoz való hozzáférést, növelve ezáltal a kutatói elégedettséget.

A kutatószolgálati feladatok döntően a bel- és külföldi kutatók beiratása, tájékoztatása, az iratkérés folyamatának menedzselése. A kutatószolgálaton dolgozó munkatársak személyesen, emailben és telefonon is tájékoztatják a kérdésekkel hozzájuk forduló kutatókat, érdeklődőket. A kutatószolgálat közvetíti ezen kívül a kutatók felé a reprodukciós szolgáltatásokat (digitális másolat, fénymásolat, mikrofilm), illetve intézi a kutatói megrendelésekkel kapcsolatos ügyeket. Az előző évekhez hasonlóan, 2020-ban is kiemelt hangsúlyt fektetnek tagintézményeink a kutatószolgálati feladatok pontos, szakszerű ellátására, figyelembe véve a vonatkozó jogszabályokat, belső utasításokat és a határidőket. Az MNL Kutatási Szabályzatát aktualizálni kell, tekintettel a KÖFOP projekt keretében megvalósult e-levéltári fejlesztések által nyújtott lehetőségekre.

A tájékoztatás területén figyelni kell a legújabb trendekre, az online tér adta számtalan lehetőségre (videók, vlogok, podcastok, infografikák stb.), majd a gyakorlatba átültetni.

A kutatóforgalmi adatok változása és várható alakulása

A kutatóforgalmi adatok pontos nyomon követése és elemzése, valamint a kutatói szokások és igények változásának figyelése fontos feladat a kutatószolgálatok tevékenységének megújítása és a szükséges változtatások meghatározása szempontjából. A 2020-as évben az előző évekhez hasonló enyhe csökkenést valószínűsítünk a beiratkozott kutatók létszámában és a kutatási esetekben, összefüggésben a digitalizációval, valamint az online elérhető források, adatbázisok gyarapodásával.

2020-ban MNL szinten összességében a következő kutatóforgalomra számítunk: hatezerhez közeli kutatói létszámra (kb. 5000–6000 között), huszoneezer körüli kutatási esetre (kb. 22–26 ezer között), és nagyjából hasonló számú leadott kérelmre (kb. 25–28 ezer között).

A kutatói forgalomban jelentős súlyt képvisel az MNL intézményhálózatán belül az Országos Levéltár, hiszen az előző évek tendenciái szerint a központi tagintézmény adja a regisztrált kutatók közel 30%-át, a külföldi (azaz külföldi lakcímmel rendelkező) kutatók felét, a kutatási kérelmek egynegyedét, a kutatási esetek egyharmadát, és a leadott kérelmek több mint 50%-át. Bár a kutatóforgalmi adatok tekintetében az MNL OL kiemelkedő szerepe vitathatatlan, a megyei levéltárakban mért több mint 15 ezer kutatási eset, a

majdnem négyezer beiratkozott kutató, és a hasonló számú kutatási kérelem azt igazolja, hogy a megyei intézményekben végzett történeti, helytörténeti és családtörténeti kutatások fontos részét képezik a nemzeti, a lokális és a családi múlt megismerésének, illetve a történeti források feltárásának.

A reprográfiai szolgáltatások átstrukturálódása

A kutatói célú fénymásolás terén az elmúlt években jelentős volt a visszaesés, miközben a digitális másolatkiadás szerepe látványosan növekedett, ami elsősorban az Országos Levéltárban a megrendelések terén bekövetkezett struktúraváltással magyarázható. 2017-ben MNL szinten még csak háromszoros volt a különbség a digitális másolatok javára, míg az OL-ban hatszoros. 2018-ban MNL szinten már kilencszeresre nőtt a különbség, az OL-ban viszont már 85-szörösre.

Miközben 2019 folyamán a kutatói célú fénymásolás tovább csökkent (2018: 4471 db, 2019: 3098), addig a digitális másolatok darabszáma a 2017-es év szintet hozta (2017: 20965 db, 2018: 40383 db, 2019: 19453 db). A digitális másolatok árát az OL jelentősen csökkentette, ez a jövőben is a fénymásolás visszaszorulását és a digitális másolatmegrendelések számának növekedését fogja eredményezni.

A megyei tagintézmények többségében a digitális másolás irányába történő elmozdulása lassabb, de ez az infrastrukturális fejlesztések keretében kapott szkennerek révén valószínűsíthetően felgyorsul a közeljövőben. 2019-ben 13,98%-ra növekedett a megyei digitális másolatok aránya (OL: 86,02%) a 2018-as 8,14%-es százalékaránnyal szemben. Továbbá míg 2018-ban a megyékben több fénymásolat készült, mint digitális másolat (4300 oldallal szemben csak 3578 oldal), addig 2019-ben már a szkennelt oldalak száma lett magasabb (3162 oldallal szemben a fénymásolatok száma 2926). 2020-ban a tendencia folytatódásával számolunk, s nemcsak az OL-ban, hanem a megyei tagintézményekben is arányeltolódást tervezünk a digitális másolatok javára.

Ezeknek a tendenciáknak a vizsgálata indokoltá teszi a reprográfiai szabályzatnak az újragondolását, a kutatótermi kollégák napi tapasztalatára támaszkodva.

III.8.2. Szervezeti, infrastrukturális és személyi adottságok

Kevés kivételtől eltekintve (pl. Jász-Nagykun-Szolnok, Heves, Zala) az intézményi hálózat megyén belüli tagoltsága (megyei fióklevéltárak létezése, illetve több telephelyen való működés) miatt több kutatószolgálatot működtetnek a tagintézmények. A megyei levéltárak arra törekcsenek, hogy a kutatószolgálatot a jogszabályok által előírt heti legalább négy napra elosztott 30 órában tartsák nyitva. A fióklevéltárakban azonban – általában a kisebb látogatottság és a kevesebb munkatárs miatt – a 30 óras nyitvatartási időt nem tudják mindenhol biztosítani.

A kutatószolgálaton közreműködő munkatársak számát tekintve megállapítható, hogy a kisebb személyi állománnyal rendelkező tagintézményekben szinte minden szakalkalmazott részt vesz a munkában, míg a nagyobb létszámú levéltárakban általában csak meghatározott személyek látják el a kutatószolgálati feladatokat.

Az MNL Országos Levéltárának kutatótermei közül a Daróczi úti kutatószoba kedvezőtlen fizikai adottságain, szűk befogadó kapacitásán továbbra sem tudtunk változtatni, ezért az előzetes időpontfoglalást nem kívánjuk megszüntetni.

III.8.3. Elektronikus szolgáltatások bevezetése, illetve bővítése

Kutatói nyilvántartás, online elektronikus szolgáltatások

A KÖFOP projekt keretében megvalósult e-levéltári fejlesztéseknek köszönhetően egyszerűsítene a kutatószolgálati főosztály adminisztrációs feladatait az online beiratkozás és kikérés folyamata. Emellett a kutatók számára jelentős szolgáltatásbővítést jelentene a kérőlapok akár otthonról való kényelmes leadása, a kiszolgálási idő a kutatóterem nyitvatartásához és a kikért irat előkészítési idejéhez igazítása, végezetül az a lehetőség, hogy fiókjában nyomon követhetné, hol tart az irat kiszolgálási folyamata.

Ezért prioritást élvező feladat az alkalmazásfejlesztésen átesett funkciók OL szintű implementálása. Ehhez szükséges egyeztetni az iratórzőkkel, mik azok a nyilvántartási adatok a leírási egység struktúrában, amelyek pótlása feltétlenül szükséges az éles induláshoz. Továbbá be kell vezetni magára a folyamatra egy mindenki által ismert és elfogadott workflow-t. Szükséges a kollégákat nemcsak továbbképzésekkel, hanem a részükre készített oktatási segédanyagokkal is támogatni.

A funkciók bevezetését több szakaszra tervezzük. Először az online beiratkozást biztosítjuk az OL-ban, majd az online kérőlap leadás lehetőségét a Bécsi kapu téri kutatóteremben. Az év második felében – levonva a részleges bevezetés tanulságait – kiterjesztjük az online kikérést az OL összes kutatótermére. Erről egy főigazgatói utasítás fog rendelkezni.

A 2020-as évben felállítunk egy MNL szintű munkacsoportot, amelynek feladata a kutatótermi nyilvántartások scopeArchiv-való összehangolása lesz. A scopeArchiv kutatószolgálati implementálása a megyei tagintézményekben előfeltétele annak, hogy az online beiratkozás és kérőlapleadás ne csak az OL-ban, hanem az MNL minden kutatójának részére elérhető szolgáltatás legyen. Ezáltal megvalósulna az MNL egységes kutatószolgálati nyilvántartása, ami egyrészt fontos előrelépést jelentene az intézményi integráció terén, másrészt gyakorlati előnyökkel is járna: könnyebben elkészíthető kutatóforgalmi statisztikákat eredményezne, valamint a kiállított látogatójegy minden kutatóteremben érvényes, a leadott támogató nyilatkozat pedig elérhető lenne. Ez jelenleg csak az OL-on belül, annak kutatótermei között működik.

A változásra való felkészülést, és a kutatószolgálatban dolgozó munkatársak felkészítését képzésekkel, továbbképzésekkel kell segíteni. Az MNL OL kutatószolgálati vállalja, hogy – lehetőségeihez és kapacitásához mérten – tájékoztatással, tapasztalatok és ismeretek átadásával segítséget nyújt a megyei tagintézmények számára a scopeArchiv kutatószolgálati alkalmazásában.

A digitális kutatás és az adatbázisok növekvő szerepe

Az MNL a digitális kutatást preferálja, ennek szerepét növelni igyekszik. A kutatók tájékozódásában fontos szerepet játszik az MNL AdatbázisokOnline felületéről elérhető számos adatbázis, a megújultak az Európai Levéltári Portál szolgáltatásai, az Arcanum adatbázisai (ADT plusz, Hungaricana), továbbá az Országos Levéltár kutatótermeiből elérhető adatbázisok, valamint az egyes megyei levéltárak saját adatbázisai. Lezárult az AdatbázisokOnline keresőfelületének megújítása, az új felület megkönnyíti az adatbázisokban való eligazodást és a keresést a kutatók számára.

MNL szinten a KÖFOP keretében megvalósuló infrastrukturális fejlesztés fontos hozadéka lesz a digitális kutatás további erősödése a tagintézményekben.

A kutatóforgalmi adatok (kutatói létszám, kutatótermi kutatási esetek) utóbbi években bekövetkezett csökkenésének okát jórészt arra vezethetjük vissza, hogy egyre több digitális iratmásolat válik bárki számára online elérhetővé különböző adatbázisokon keresztül, amelyek kutatásához se kutatótermi jelenlét, se kutatói beiratkozás nem szükséges, így ezek kutatása – statisztikai értelemben – kutatási esetet sem eredményeznek.

Éppen ezért tartjuk érdemesnek kialakítani digitális kutatótermet, ahol a levéltáros és kutató közötti interakció megmarad, emellett itt segíteni lehet a kutatókat a beiratkozás és iratkikérés online felületen való kezelésében, kis csoportos foglalkoztatásokat tartva az érdeklődőknek.

A kutatótermekben szolgáltatott elektronikus adatbázisok és segédletek közül jelentőségét tekintve kiemelkedik az anyakönyvi adatbázis, amely jelenleg a messze legnépszerűbb az MNL adatbázisai között. Az Országos Levéltár óbudai mikrofilmtárában őrzött, egyházi anyakönyveket tartalmazó mikrofilmek digitalizációja, és a digitális hozzáférés bővítése nagy fejlődést jelent a családkutatók számára.

Az egyházi anyakönyvi gyűjtemény jelentős része már digitalizálásra került. A még nem digitalizált anyakönyvi mikrofilmek digitalizálását tervezi intézményünk a 2020-as évben. Mivel a genealógiai kutatás több évtizede virágzik Magyarországon, az anyakönyvi adatbázis széles körben való elérhetővé tételével az MNL fontos küldetését teljesíti, és a korábbinál szélesebb társadalmi rétegek számára nyújt szolgáltatást.

III.8.4. A kutatók tájékoztatása

Az esetek tagintézmények szerinti vizsgálata azt mutatja, hogy a megyékben a személyes, emailben és telefonon való tájékoztatás kiegyensúlyozott arányban állnak egymással. Ezzel szemben az MNL Országos Levéltárában a személyes tájékoztatás a legfontosabb, azt követi az e-mailes, majd a telefonos tájékoztatás. A tájékoztatás terén hasonló tendenciákra számítunk 2020-ban is.

Az Országos Levéltárban a tájékoztatás tervezésekor ezt a megoszlási arányt mindenképpen figyelembe kell venni, és eszerint kell tervet kialakítani – több (akár csoportos) alkalmat biztosítani az érdeklődők számára, ahol személyesen tájékozódhatnak.

A kutatószolgálatok munkatársai munkájuk során sokféle nyilvántartást, segédletet, adatbázist használnak: scopeArchív, Európai Levéltári Portál (publikus SDB anyagok), papíralapú és elektronikus segédletek, AdatbázisokOnline, Hungaricana, ADT plusz, stb. A kutatók tájékoztatása egyre több időt vesz igénybe, mivel az utóbbi időben nőtt az előképzettség nélküli, „amatőr” kutatók száma, akik nem ritkán gyors és látványos kutatási eredményekre számítanak, nem ismerve a levéltári kutatás természetét, a kutatni kívánt iratanyag jellegét. A felkészületlenség és a kellő tájékozódás hiánya is szerepet játszik benne, hogy a kutatók tájékoztatása és a kutatói kérések feldolgozása jelentős időt igényel. Ugyanakkor továbbra is jelen vannak a felkészült, tudományos háttérrel rendelkező kutatók, akik másfajta odafigyelést, és részletekre figyelő tájékoztatást igényelnek.

A kutatók megfelelő tájékoztatásához és kiszolgálásához, sőt általában a kutatószolgálat eredményes működéséhez hozzátartozik, hogy folyamatosan kövesse figyelemmel a kutatási trendek és a kutatói igények, szokások változását. Éppen ezért, hogy ismereteink naprakészek legyenek, 2020-ban elkezdjük egy átfogó, kutatói szokásokat és elégedettséget mérő kérdőív kiadását. Segítségünkre lesz a 2015-ös felmérés, azonban az új felmérésnek fontos szempontja, hogy az egyes tagintézményekre szűrhető adatokat kapjunk, ne csak MNL-szintű, nagy átlagot.

Nagy hangsúlyt kell fektetni és újra kell gondolni a kutatók tájékoztatását. Az eddig meglévő csatornák (hírlevelek, honlaphírek) mellett újak bevezetését (szórálapok, előadások, videók) kell mérlegelni. A kutatói igényeknek megfelelően, a nem mindenki számára közérthető és követhető, túl hosszú, és jogi nyelvezetet követő szabályzatok fölé/elé rövidebb, egyszerűbb és praktikus tanácsokat tartalmazó útmutatásokat tervezünk készíteni. A tagintézményeknek a kutatással kapcsolatos információkat, a segédanyagokat és a nyomtatványokat interneten keresztül ugyancsak elérhetővé kell tenniük.

Továbbra is igaz, hogy a megyei levéltárak kutatószolgálatai, valamint az Országos Levéltár óbudai kutatóterme és Információs Irodája számára a tájékoztatásban külön feladat a sok esetben teljesen kezdő családfakutatók segítése. Több megye segíti, felkarolja az amatőr családkutatók tevékenységét, és tervezi részükre tájékoztató fórumok, előadások tartását. A Szolnok megyei kollégák együttműködése a Szolnoki

Családkutató Klubbal immár hagyományosnak mondható. Baranya, Tolna és Somogy Megye Levéltárai folytatják a 2018-ban közös projektként elindított, több foglalkozásból álló, családfakutató kurzusukat, sőt az idei évben e sikeres projekt mintájára Borsod-Abaúj-Zemplén, Csongrád és Veszprém is tervez hasonló rendezvényt. A családkutatók tájékoztatásában nagy hangsúlyt kapott 2019 folyamán a Hetediziglen projekt, amit 2020-ban is folytat az MNL a nagy sikerre való tekintettel.

III.8.5. Ügyfélszolgálati tevékenység

A tagintézmények ügyfélszolgálati számára a legfontosabb változást jelenti 2020-ban, hogy a KÖFOP-1.0.0-VEKOP-15-2016-00011 „Közigazgatási eljárásokhoz kapcsolódó levéltári szolgáltatás fejlesztése” projekt keretében sor kerül az integrált ügyfélszolgálati folyamatok és az MNL elektronikus iratkezelésének bevezetésére. A rendszer több lépésben kerül alkalmazásra, teljeskörű bevezetése a nyár folyamán történik meg. Az éles használat előtt az ügyfélszolgálati munkában részt vevő munkatársaknak az első negyedév a felkészülés és a munkafolyamatok elsajátításának jegyében telik. A projekt keretében a levéltárak informatikai eszköztára megújult, az ehhez szükséges eszközök már kiszállításra kerültek, a technikai feltételek kiépítése megvalósult. A munka eredményeként lehetővé válik az ügyfelek számára akár a kormányablakon keresztül is eljuttatni kérelmüket a levéltáraknak. Az éves ügyszám alakulására a rendszer bevezetése nem lesz hatással, viszont a személyes megkeresések száma várhatóan csökkenni fog az új elérési lehetőségnek köszönhetően. A magánszemélyektől érkező megkeresések többsége eddig is valamely államigazgatási szerv által továbbküldött ügyfél volt, a jövőben az ilyen ügyek intézése a rendszernek köszönhetően egyszerűsödik.

Az előző évekhez hasonlóan az ügyfélszolgálatok 2020-ban is kiemelt hangsúlyt fektetnek az adatszolgáltatás pontos, jogszerű, határidőket betartó ellátására, figyelembe véve a vonatkozó jogszabályokat és belső utasításokat. Az ügyfélforgalom döntő hányadát – az elmúlt évek gyakorlatának megfelelően – továbbra is a megyei levéltárak fogják ellátni. Az éves ügyfélforgalomban a 2019. évi adatokhoz (22 365) képest további csökkenés várható, ami a hadigondozási ügyek számának változásával magyarázható. A megkeresések többsége 2020-ban is a hivatalos szervektől fog érkezni.

A hadigondozási ügyek számának 2019-ben megfigyelhető csökkenő tendenciája ellenére továbbra is jelentős mennyiségű megkeresésre lehet számítani a Szabolcs-Szatmár-Bereg, a Borsod-Abaúj-Zemplén, és a Hajdú-Bihar Megyei Levéltárakban, valamint az Országos Levéltárban. Az érintett tagintézményekben az ügyfélszolgálattal foglalkozó munkatársakon kívül gyakorlatilag a teljes személyi állomány igénybevételeire szükség van a feladatok megfelelő ellátása érdekében. A Nógrád Megyei Levéltárban a társadalombiztosítási és munkaviszony igazolások terén az elmúlt évek adatai alapján az előttünk álló esztendőben is jelentős ügyszámra lehet számítani. A Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal iratai átvételének következtében a Fejér Megyei Levéltárban a 2019-re prognosztizált állampolgársági ügyek és a hozzá kapcsolódó anyakönyvi ügyek számának drasztikus mértékű emelkedése bekövetkezett, az ilyen típusú ügyek számának csökkenése 2020-ban sem várható.

Fontos megjegyezni, hogy az éves ügyfélforgalom alakulását nem egyszerű pontosan megbecsülni, annak alakulására hatással lehet például egy időközben hozott kárpótlási rendelet, amint ez korábban a hadigondozás esetében is történt.

A 2019. évi ügyfélforgalmi adatok tükrében előreláthatóan 2020-ban is várhatóan a vezető ügytípust a tagintézmények többségében a társadalombiztosítási és munkaviszony igazolások képezik majd, csökkenő mértéke ellenére a hadigondozási ügyek továbbra is az összes ügyszám meghatározó részét képezik. A korábbi évek adatainak megfelelően jelentős számú megkeresés várható építési, hagyatéki ügyekben, valamint iskolai végzettség igazolások esetében. Az ügyfélforgalom alakulásában előfordulhat egy-egy ügytípus helyi dominanciája, ami függhet egy adott iratanyag átvételétől (pl. hagyatéki ügyek, földhivatali iratok). Az ügyfélforgalmat ellátó munkatársak száma tagintézményenként változó, egy-egy kiemelt ügy esetén további munkatársak bevonására is szükség lehet.

III. 9. Tudományos munka, konferenciák, kiadványkészítés, kiadói tevékenység

Az MNL központi és megyei tagintézményeiben az általuk őrzött iratanyaggal kapcsolatos levéltári alaptevékenységek mellett több évtizedes hagyományokkal rendelkező tudományos kutatómunka és szisztematikus kiadvány-készítési tevékenység zajlik. Ez 2020-ban is összhangban lesz az intézmény középtávú tudományos tervével, annak főbb célkitűzéseivel, az ott kidolgozott középtávú tudományos stratégiával. Az intézmény tudományos kataszterét alapul véve, az eddigieknél nagyobb figyelem irányul az intézményi tudományos tevékenység hatékonyabb összehangolására és hasznosítására. Tovább folytatódik a már elkezdett, kiemelt intézményi projektek megvalósítása, így például a Nemzeti Emlékezet Bizottságával közösen elindított hároméves projekt, amely az 1945 utáni jog- és tulajdonfosztás, illetve a gazdálít megtróresének történetét dolgozza fel, továbbá az 1526–1570-es időszakot érintő iratfeltáró projekt, vagy az 1848 előtti vármegyei és városi jegyzőkönyvek, hiteleshelyi jegyzőkönyvek regesztáinak elkészítését, közzétételét célzó program. Elindul egy újabb nagyszabású projekt, amelynek fő célkitűzését az Orosz Állami Hadilevéltárból átvett, a második világháború idején a Vörös Hadsereg által foglyul ejtett és ezt követően a Szovjetunióban hadifogolyként nyilvántartott magyar nemzetiségű személyek nyilvántartó kartonjai vagy törzslapjai digitális másolatainak feldolgozása képezi.

2020-ban az MNL Országos Levéltárában 75, a megyei tagintézményekben 155 tudományos munkát is végző levéltáros dolgozik. Az összesen 230 tudományos munkatárs közül a központban 32, a tagintézményekben 31 főnek van tudományos fokozata. A 2020-ra tervezett fokozatszerzési eljárások száma tíz. A központi szervezeti egységekben 48, a megyei levéltárak munkatársai közül 107, összesen tehát 155 fő vesz igénybe kutatónapot 2020-ban. Az igénybe vehető kutatónapok száma az Országos Levéltárban 1771, a megyei tagintézményekben 4158, összesen tehát 5929 nap. A fenti számok is azt tükrözik, hogy a történeti segédtudományok és a történelem kutatásának terén az MNL rendelkezik az egész országot átfogó legjelentősebb, társadalmilag is jól beágyazott kutatói hálózattal. A levéltárosok kutatási eredményeikről konferenciákon, papíralapú és elektronikus kiadványokon keresztül adnak számot 2020-ban is. E publikációk döntő része a levéltárak honlapján is nyomon követhető. Az MNL Kutatónap szabályzata értelmében a kutatónapot igénybe vevő munkatársaknak publikációs jegyzékeiket az MTA Magyar Tudományos Művek Tára internetes portálon is vezetniük kell.

Az Országos Levéltár 2020-ban, a nemzeti összetartozás évében több olyan kiadványt is megjelentet, amelyek erősítik a magyarság országhatárok feletti összetartozásának tudatát, ugyanakkor – a történeti kutatások legfrissebb eredményeinek felhasználásával – hozzásegítik az olvasót ahhoz, hogy jobban megértsék a történelmi Magyarország első világháborút követő feldarabolásához, a trianoni békeszerződéshez vezető utat, és a döntés következményeit. E kötetek az alábbiak: „100 év Romániában”; „1000 év Erdélyben”; „Erdélyből jelentik. Dokumentumok, 1918–1919”; „Trianon és a magyar közigazgatás”. Az Országos Levéltár 2020-ban egy egységes szemléletű, nyolc kötetből álló monografikus könyvsorozatot is megjelentet „Magyarország nemzetiségei” címen. Az alapkutatásokra épülő, reprezentatív kiállítású köteteket az NKA támogatásával, társkiadó bevonásával jelenteti meg. Online módon jelenik meg „A magyar honvédelmi igazgatás története, 1945–1990” c. kötet, amelynek egyik szerzője az intézmény munkatársa. Megjelenik még az Országos Levéltár új kiállításának magyar–angol nyelvű katalógusa („A nemzet emlékezete”), továbbá a „Mít akart a magyar vidék 1956-ban?” és a „Rendi országgyűlés – polgári parlament. A törvényhozás története Magyarországon a 15. századtól 1918-ig” című kötet.

Az Országos Levéltár kiadványai között a periodikák meghatározó szerepet töltenek be. A papíralapú folyóiratok közül elsőként a 2015-ben mind külsőleg, mind tartalmilag megújult, jelenleg évente egyszer megjelenő Levéltári Közleményeket említjük meg. Az 1923 óta megjelenő folyóirat a magyar történész és levéltáros szakma egyik legelismertebb tudományos kiadványa. A Levéltári Szemle a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, a Megyei és Városi Levéltárak Vezetőinek Tanácsa, valamint a Magyar Levéltárosok Egyesülete évente négyszer megjelenő, közös folyóirata, amely a levéltártudománnyal

kapcsolatos szakcikkek mellett hírt ad a levéltáros szakma főbb eseményeiről, tudományos konferenciáiról és kiadványairól. A szintén évente négyszer megjelenő Turult a Magyar Történelmi Társulattal, a Magyar Heraldikai és Genealógiai Társasággal közösen adja ki az Országos Levéltár, a heraldika, a diplomatika, a szfragisztika és a genealógia eredményeinek bemutatására. A magyarságtudományi forrásokat publikáló, a hungarológia vezető hazai műhelyei által kiadott Lymbus évkönyv elsősorban a külföldi hungarika-kutatások során felfedezett iratok, tanulmányok közlését tekinti feladatának az 1526–1918 közötti korszakból. A 2013-ban alapított, 2014-től megjelenő Catastrum című évnegyedes folyóirat a katasztertörténeti kutatások eredményeit publikálja, 2015-től a Földművelésügyi Minisztériummal közös kiadásban jelenik meg. Az online periodikák között az évente hatszor megjelenő 20. századi forrásközlő folyóirat, az ArchivNet a legjelentősebb, amely 2016-ban tartalmi és formai szempontból egyaránt megújult. A tudományos igényű forrásközlések eredményeként a lap ma már széleskörűen elfogadott a szakmai világban. Sajátos publikációként készül A hét dokumentuma, amely az Országos Levéltár honlapjának része, valamint az Aktakaland blog.

Az MNL megyei tagintézmények jelentős részt vállalnak az intézmény tudományos munkájából. A megyei levéltárakban folyó kutatómunka összhangban áll az intézmény Középtávú Tudományos Tervével. Különösen nagy hangsúlyt kapnak az MNL közös kutatási projektjei, ugyanakkor a megyei levéltárak révén az intézmény erőteljesen jelen van az egyes régiók, az egyes megyék történettudományi kutatásaiban is.

Az MNL-t kiemeli a történetkutatással foglalkozó intézmények közül az, hogy tagintézményei révén az egész országot lefedi, sőt a határmenti tagintézmények révén határon átnyúló kapcsolatai is vannak. Ugyancsak különleges státust ad az intézménynek a kutatók nagy száma. Emellett az is speciális helyzetet teremt számára, hogy a tagintézmények által őrzött iratanyagnak köszönhetően egyszerre tud papíralapú vagy digitális forrásokat, adatbázisokat, kutatókat inspiráló segédleteket és akár monografikus feldolgozásokat megjelentetni. Az intézmény képes együttműködni a hazai történetkutatás központjaival, de a megyei levéltárak révén helyi együttműködési hálózatokat is működtet. A strukturált intézmény így a tudományos kutatás mellett az emlékezetpolitika alakításának is eszköze. Mindezen lehetőségekkel a megyei levéltárak 2020-ban messzemenően élni kívánnak.

A megyei levéltárak saját kiadásban 32 önálló kötet megjelentetését tervezik, más kiadónál 14 kiadvány lát napvilágot. A tervek szerint 59 online mű válik elérhetővé. A tagintézmények 119 munkatársa 216 tanulmány megírását és 215 előadás megtartását tervezi. A megyei tagintézmények a 2020. év folyamán összesen 42, változatos tematikájú konferenciát szerveznek. 44 jelenleg futó hazai tudományos programban 65-en vesznek részt, hat munkatárs nyolc különféle nemzetközi kutatási programban dolgozik. A felsőoktatásban öt személy vesz részt.

A tervezett megyei levéltári kiadványok gazdag tematikáját tükrözi az alábbi, messze nem teljes felsorolás:

A Bács-Kiskun Megyei Levéltár a 16–17. számmal folytatja Múltbanézó c. digitális periodikáját, emellett tervezi évkönyvsorozata újabb kötetével való gyarapítását is, mely szám szerint a 28. lesz.

A Baranya Megyei Levéltár tervezett kiadványa: „Az első világháború lezárulása és utóhatásai a Dél-Dunántúl régióban”. (Baranyai Történelmi Közlemények 8. Szerk. Bósz Attila.)

A Békés Megyei Levéltár a III. kötetével folytatja Márki Sándor naplóinak kiadását.

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár Lehotay Veronika „A jogszükités útján: a Horthy-korszak szabadságjog-megvonó intézkedéseinek jogtörténeti aspektusai, különös tekintettel Borsod vármegyére” című könyv megjelenését tervezi. Online formában teszi elérhetővé a Levéltári Évkönyv II. kötetét.

A Csongrád Megyei Levéltár a Zeman Ferenc által jegyzett „Politikai küzdelmek és közéleti mozgalmak Hódmezővásárhelyen a Horthy-korszakban” c. kötetet adja ki.

A Fejér Megyei Levéltár társkiadónál jelenteti meg a „Dokumentumok Fejér megye történetéből, 1918–1921” c. forráskiadványát.

A Győr-Moson-Sopron Megyei Levéltár Győri Levéltára Németh István I. világháborús hadifogolynaplóját és a Kisalföldi Szemle VI. kötetét kívánja kiadni.

A Győr-Moson-Sopron Megyei Levéltár Soproni Levéltára öt kiadványa között szerepelnek az alábbi kötetek is: Dominkovitsné Szakács Anita: Munczy Béla I. világháborús frontnaplói; Németh János: Fatiga Boldizsár feljegyzési könyve a XVII. század elejéről; Dominkovits Péter – D. Szakács Anita: Sopron éln. Sopron város polgármesterei Hummel Kristóftól Lackner Kristófig (1552–1631).

A Hajdú-Bihar Megyei Levéltár Évkönyve a XXXVI. kötetnél jár.

A Heves Megyei Levéltár közös, MNL-szintű képeskönyv megjelentetésére készül a családtörténet-projekt részeként.

A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltár „ZOUNUK” c. levéltári évkönyve a 33. és 34. szám megjelentetésére készül.

A Komárom-Esztergom Megyei Levéltár a „Közlemények Komárom-Esztergom Megye múltjából” c. kiadványával jelentkezik.

A Somogy Megyei Levéltár „Somogy megye múltjából” címen a 47–48. Levéltári évkönyvét jelenti meg.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltár két forráskiadványa: „Beregi címeres nemes levelek” (Összeáll. Avar Anton); Nyíregyházi Tanítói Kör jegyzőkönyve” (2. rész, Szerk. Kujbusné Mecsei Éva).

A Tolna Megyei Levéltár a Maul-Link Dóra által összeállított „Tolna vármegye nemesi közgyűlési jegyzőkönyvei regesztái 1721–1725” c. segédlet kiadását készíti elő.

A Vas Megyei Levéltár tervezett kiadványa a Vasi Honismereti és Helytörténeti Közlemények mellett: „Előadások Vas megye történetéről. 7.”

A Veszprém Megyei Levéltár Iklódy-Szabó Andor: „Visszaemlékezések” c. memoárjának és Veszprém első világháborús veszteségei levéltári források tükrében c. forráskiadvány és adattár kiadására készül.

A Zala Megyei Levéltár két tanulmánykötetet készít kiadásra: „Kapiller Imre emlékkönyv. Tanulmánykötet”. (Szerk. Horváth Zita et al.) és „Tanácsköztársaság Zala megyében”.

III. 10. Közművelődés, oktatás segítése, PR-tevékenység

Az MNL megyei levéltárai és az OL között 2020-ban több közös projekt is folyik közművelődés és levéltárpedagógiai területen. 2019-ben új, három évre tervezett projekt kezdődött a Magyar Nemzeti Levéltárban. A „Hetediziglen. Család–Történet–Kutatás” célja a család, a kisközösségek, a helyi identitás iránti elkötelezettség erősítése; az oktatás segítése mellett a helytörténet-kutatás, a történelem és a közgyűjtemények megismerése iránti igény felkeltése; az elsajátított ismeretek segítségével történő önálló kutatásra való képesség kifejlesztése. A cél elérése érdekében az MNL OL és a megyei tagintézmények számos programot, tanfolyamot és foglalkozást terveznek össze.

A programok népszerűsítésében fontos szerepet kap az internet. Az MNL gyűjtőportáljának/honlapjának célja, hogy egységes, egyszerű, és felhasználóbarát módon tájékoztassa a kutatókat és érdeklődőket. Az intézményi integrációval együtt a közös gyűjtőportál/honlap a megyei levéltáraknak is jobb elérhetőséget és szélesebb látogatókört biztosít. A honlapon nagyobb hangsúlyt helyezünk a hírekre és a friss tartalmak előállítására is. A home office időszakában jelentősen növelhető az online aktivitás, és az intézmény maximálisan is élt a lehetőséggel a pandémiás időszakban. Az MNL Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára a kialakult rendkívüli járványhelyzetre tekintettel 2020 2. negyedévében digitális tananyagok kidolgozásával igyekezett segíteni partneriskolái pedagógusainak munkáját. 13 digitális tananyag kidolgozásával 702 diák (9-11. o. gimnáziumi tanuló) tanulását segítette home office munka keretében.

A járványügyi helyzetben növelhető a közösségi médiában való jelenlét. Az MNL kb. 300 poszttal, átlagosan az OL esetében havi 20-25 poszt, a tagintézményeknél pedig havi 50 poszt megjelenést jelent.

Célunk, hogy minél több iratot és publikációt tegyünk digitálisan is közzé. Ehhez a munkához szorosan kapcsolódnak virtuális kiállításaink. Ezen kiállítások célja, hogy egy-egy új, vagy korábbi időszak kiállításunk bárki számára megtekinthető legyen.

III.10.1. Levéltár-látogatások, látogatócsoportok fogadása, levéltár-pedagógia

Az MNL minden levéltárában a szakmai munka mellett fontos szerepet kap a közművelődés és azon belül a levéltár-pedagógia. 2016-ban létrejött az országos levéltár-pedagógia hálózat, melyben minden megyei intézmény képviselteti magát. Folytatjuk a foglalkozások szervezését, amelyek 45, 90 és 120 percesek, az adott korosztályhoz és képzéstípushoz igazodnak. Minden esetben a levéltár intézményének kialakulásával és feladatainak bemutatásával kezdődnek, majd egy, az általános iskolák felső tagozatának, illetve a középiskolások tananyagához (történelem, magyar, földrajz, német, latin stb.) illeszkedő témát jár körül a kapcsolódó levéltári források kreatív módon történő feldolgozásával. Ebben a folyamatban fontos szerepe van a szaktanári előkészítésnek, melynek legfőbb feladata az érdeklődés felkeltése a ráhangolódás folyamatának elindítása, háttér ismeretek összegyűjtése. A levéltár-pedagógia célja olyan komplex látásmód kialakítása, mellyel a fiatalok képessé válnak hitek és tévhitek megkülönböztetésére, egy adott információ (pl. fotó, hírek) objektív elemzésére, el tudnak helyezni egy vizsgált dokumentumot térben és időben. A levéltár kincseinek, szellemi értékeinek megismerésével a diákok jobban megérthetik és sokkal inkább sajátjuknak érezhetik múltunkat és annak összefüggéseit. A soproni levéltárban például a következő témákban tartanak előadásokat: „Hát Neked mi van a hátizsákodba? Az enyémbe ...”; „Életünk lenyomatai a levéltárban”; „Amerikából jöttem, mesterségem címere LS – Levéltáros!”.

Két megyei levéltárban egy-egy pályázat segítségével modern oktatótermeket alakítottak ki, a projekt lezárását követően meghatározott ideig kellett iskolai csoportokat fogadniuk. A pályázatok lezárultak ugyan, de a levéltárak folytatják a csoportos foglalkozásokat (pl. Szolnokon és Hajdúböszörményben). A Veszprém Megyei Levéltár a TIOP pályázat keretén belül korábban hat iskolával kötött együttműködési megállapodást, amelyek ugyan lejártak, de az iskolákkal a kapcsolat továbbra is él, így ez alapján minden évben meghatározott számú levéltári órán vesznek részt a diákok.

Az OL facebook oldalán “Forráskvíz o#honra” címmel jelennek meg heti két alkalommal tematikus kvízzjátékok. A KDS projekten belül az Oktatólapok kialakításán dolgoznak a levéltár-pedagógus kollégák történelem tanárok szakmai segítségével, az előállított digitális tartalmak kapcsolódnak a NAT-hoz.

Az OL-ban és Csongrád Megyei Levéltárban levéltári tábor is szerveznek 6–14 éves gyermekeknek, illetve a Vas Megyei Levéltárban szlovén-magyar nemzetközi ifjúsági levéltári kutatótábor.

Az MNL központi épületében hetente két alkalommal (hétfő, csütörtök) három-három óra erejéig folytatjuk a 2014-ben bevezetett fizetős nyílt napokat előre be nem jelentett hazai és külföldi látogatók számára. A 2019. év tapasztalata, hogy ezeken a napokon egyre több turista keresi fel a levéltár épületét.

III.10.2. Könyvbemutatók

Az MNL Országos Levéltára és megyei intézményei rendszeresen lehetőséget nyújtanak saját és más levéltárak kiadványainak bemutatására, de a helyi tudományos műhelyek (kutatóhelyek, levéltárak, közgyűjtemények, felsőoktatási intézmények) számára is megjelenési lehetőséget teremtenek kiadványaik bemutatására. A könyvbemutatók száma évente átlagban 20–25, egyúttal arra is törekszünk, hogy a bemutatót kerekasztal-jellegű viták követhessék, ez jelentheti egyszerre több kötet ismertetését vagy sajtónyilvános workshopot is. Az MNL tagintézményei rendszeresen részt vesznek a Könyvhét programjain is.

Terveink szerint pl. ezekre a könyvbemutatókra kerül sor intézményeinkben:

„*Oppidum Csongrád*” című helytörténeti periodika 2019. évi számának bemutatása – Szentes. „*Hódmezővásárhelyi református prédikátorok és lelképásztorok almanachja 1569-től a legújabb időkig*” – Hódmezővásárhely. „*A Hódmezővásárhelyi Szeremlei Társaság évkönyve 2020*” – Hódmezővásárhely. „*Makó város emléktáblái*” – Makó. „*Sopron élén. Sopron város polgármesterei Hummel Kristóftól Lackner Kristófig (1552–1631)*” – Sopron; „*Fonyód 1919-ben*” – Kaposvár; „*A kommunizmus áldozatainak emléknapja*” – Nyíregyháza; *Beregi címeres levelek*” – Nyíregyháza; „*Tolna megyei mezővárosok 1828-ban*”; „*Tolna megyei községek az 1828-as összeírás leírásai alapján*”; „*Ellenforradalom, vörösteror, fehérterror*” – Szekszárd; „*Visszaemlékezések*” – Veszprém, Budapest; „*A veszprémi zsidóság monográfiája*” – Veszprém.; Veszprém első világháborús veszteségei – Veszprém.

III.10.3. Közművelődési programok, rendezvények

A levéltár immár hagyományossá váló állandó rendezvényei a következők:

Május: *Múzeumok Majálisa* – online, a közösségi médiában a régebbi majálisokról készült képekkel valósul meg.

Június: *Múzeumok Éjszakája* – online rendezik meg, az Országos Levéltár kapcsolódik a felhíváshoz – elküldött képek alapján kvíz feladatokat készítenek. Csongrád, Komárom-Esztergom, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Tolna és Vas megyei levéltárak. A tervek szerint minden résztvevő levéltár kamarakiállítással, iratbemutatóval és a levéltár bemutatásával készül.

Szeptember: *Kulturális Örökség Napjai* – OL: Az épület és raktárok bemutatása mellett időszaki tematikus kiállítás biztosítunk. A programban a Baranya Megyei Levéltár, a Fejér Megyei Levéltár és a Veszprém Megyei Levéltár is részt vesz.

Szeptember: *Kutatók Éjszakája* – Csongrád Megyei Levéltár

November: *Múzeumok Őszi Fesztiválja*.

A nagy országos rendezvények mellett az MNL OL és megyei levéltárai elsősorban ismeretterjesztő előadásokkal, rendezvényekkel hívják be magukhoz az érdeklődőket, amelyeket országos és/vagy helyi levéltári, történész-kutatók tartanak.

- *Bács-Kiskun Megyei Levéltár*: Családtörténeti kurzusok általános- és középiskolások és felnőttek részére.
- *Baranya Megyei Levéltár*: A családkutatás rejtelméi öt alkalmas kurzus;
- *Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár*: „Köztünk élő történelem. Levéltári beszélgetések” jeles személyekkel; „Ismerkedés egy Kazinczy-kori vármegyei levéltárral” – levéltárpedagógiai rendezvény; „Családtörténeti tanfolyam; az Újhelyi Könyvünnepen való részvétel.
- *Csongrád Megyei Levéltár*: Vetélkedő tartása a Bethlen Gábor Református Gimnázium diákjainak az 1848–49-es forradalom és szabadságharc, illetve az 1956-os forradalom alkalmából.
- *MNL Fejér Megyei Levéltára*: „Spanyolnátha járvány Fejér megyében”; „Az 1831-es kolerajárvány Fejér megyében”; „Ópiumtól a kurella porig, érdekességek a vértessacsai gyűjteményben”; „Rosseb és frászkarika, régi betegségnevek és gyógymódjaik”; „Harc a fájdalom ellen”, az érzéstelenítés története”; „Művelődési házak helyzete Fehér megyében a nyolcvanas években”.
- *Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltára*: „A Magyar Vagon- és Gépgyár szerepe Győr gazdasági életében”; „A Második Magyar Hadsereg a doni áttörés időszakában”; „A Rakovszky család története”; „Árvizek 1883-ban, 1954-ben”. „Családtörténeti források a győri megyei levéltárban”; „Családtörténeti források a mosonmagyaróvári levéltárban”; „Esküdtbírói eljárások Győr vármegyében a dualista korszakban”; „Gróf Széchenyi István és családja Moson vármegyei kötődései”; „Hősök és áldozatok. Győr”; „Kisember a bíróság előtt az 1950-es évek elején”; „Török István életútja és 1956-os szerepe”; „Trianon emlékezete a két világháború között”.
- *Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára*: A Soproni Széchenyi István Gimnáziumban a Győri Pedagógiai Oktatási Központ szokásos tanév – előkészítő tanácskozásán levéltár-pedagógiai programunk bemutatása a történelem tanárok számára; A „Kultúrpaletta” c. múzeumpedagógiai börzén levéltár-pedagógiai programunk bemutatása a börzére látogató érdeklődőknek. Levéltárpedagógiai órák tartása az EFOP projekt keretében.
- *Hajdú-Bihar Megyei Levéltár*: „Trianon” – a városi és megyei rendezvénysorozatban való részvétel; levéltár-pedagógiai workshop: új oktatóterem felavatása.
- *Heves Megyei Levéltár*: levéltár-pedagógiai órák tartása az EFOP projekt és a „Hetediziglen” projekt keretében.
- *Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltár*: „A hónap dokumentuma” sorozat folytatása; Előadás és/vagy kiállítás megnyitó tartása családkutatás témában a megyei családkutató klubokkal együttműködve.
- *Komárom-Esztergom Megyei Levéltár*: Levéltár-pedagógiai foglalkozások, családfakutatással kapcsolatos tájékoztatók.
- *Somogy Megyei Levéltár*: „A hónap dokumentuma” sorozat folytatása; családkutató-kurzus folytatása.
- *Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltár*: „Bemutakozik a Himnusz őrzőhelye” – Liphay Endre előadása; A Fiala kutatók 4. konferenciáján Szilágyi László előadása; Tavasz könyvajánló – Kerepeszky Róbert előadása; az MTA BTK TTI Lendület Szent Korona Kutatócsoport munkájának bemutatója – Pálffy Géza; Mohácsi Endre főmuzeológus előadása; Nyíregyháza városnapján Iserlohn testvérváros - Nyíregyháza MJV előadás; „Család és történelem”; „Foci és történelem” – Takács Tibor virtuális előadása; „ Hetediziglen – megyei virtuális családkutató-

találkozó a SZSZBM Honismereti Egyesülettel közösen; Levéltári Napok: Trianon-előadások; „Levéltári adatbázisok” – Vegeza József, Verdes Mihály adatbázis bemutató.

- *Tolna Megyei Levéltár*: „Trianon emlékezete” – előadás a levéltári délutánon; „Vadász századok működése 1919-1920 I. II.” – előadások; „Bevezetés a családkutatásba” – levéltárosok szakmai előadássorozata;
- *Vas Megyei Levéltár*: „Karneváli mozi” – filmvetítések a Savaria Történelmi Karnevál rendezvénysorozathoz kapcsolódva – Szombathely; „A börtöncellák sötétje. Az egykori vármegyei börtön” – a levéltár régi épülete pincéjének megtekintése, a kínzóeszközök bemutatása – Szombathely.
- *Veszprém Megyei Levéltár*: „Családtörténeti kutatás a levéltárban” – tanfolyam folytatása; a TIOP pályázathoz kapcsolódó levéltári órák tartása.; Német telepes családok történetének kutatása a „Hetediziglen” projekt keretében; „Trianon Nap” - online formában - Veszprém.
- *Zala Megyei Levéltár*: levéltár-pedagógiai órák tartása a „Hetediziglen” projekt keretében.
- *Országos Levéltár* – Borhistóriák, borkóstolóval egybekötött iratbemutató egyes borvidékek szerint; Városi séták – tematikus várossétával egybekötött iratbemutató; Levéltári Délutánok. Tematikus program, amely során egy-egy történész-levéltáros munkatárs tart előadást az általa kutatott korszakról, a beszélgetéseket online is meg tudjuk tartani. Hetediziglen projekten belül családtörténeti kurzusok és levéltár-pedagógiai foglalkozások tartása.

III.10.4. Kiállítások

Az MNL kiállítás-építő tevékenysége közművelődési jelentősége mellett tudományos szempontból sem érdektelen a levéltáros szakma számára. Az MNL kiállításainak nagy része az adott év évfordulóihoz kötődik, nem egy esetben kapcsolódva egyes konferenciákhoz, rendezvények tematikájához. Tendenciaként említhetjük, hogy mind több esetben fordul elő, hogy a központi vándorkiállítást saját – eredeti forrásaikat bemutató – kiállítással kötik össze a tagintézmények. Ilyen pl. a „Bővülő történelem. Az elmúlt 15 év iratajándékozásai”, illetve a Reformáció projekt keretében elkészült roll up-os vándorkiállítás, amelyek évek óta „vándorolnak” a tagintézmények között.

A levéltár épületei többségében nem rendelkeznek nagy alapterületű kiállító terekkel, így többnyire időszakos kiállításokat tervezünk. Állandó kiállításaink legtöbb esetben egy-két évig láthatóak. A következőket tervezzük 2020-ban:

- Az Országos Levéltárban 2020. szeptemberben nyílik meg az új a „*A nemzet emlékezete*” c. kiállítás, mely a magyar államiság legfontosabb 14 dokumentumát mutatja be.,
- *Pécs a Nagy Háború idején, Nyomdászati kiállítás, Pillantás a múltba, avagy levéltári életkép a '60-as évekből, Pergamentől a géppapárig. Iratok régen és most; Pillantás a múltba, avagy levéltári életképek a 60-as évekből* (Baranya Megyei Levéltár);
- *Hódmezővásárhely a századfordulón, Nagy György emlékszoba, Szeremlei Sámuel-emlékkiállítás* (Csongrád Megyei Levéltár);
- Levéltári legendák nyomában – várostörténeti kiállítás az EFOP pályázat keretében (GYMSM Soproni Levéltár);
- *A barlangrajztól a nyomtatott könyvig* (Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltár);
- Épülettörténeti kiállítás (Veszprém Megyei Levéltár)

Tervezett időszaki kiállítások

Baranya Megyei Levéltár

- „Nők 1848-ban” – családi napi programhoz kapcsolódó időszaki kiállítás – Pécs.
- „Íme a nő” – a levéltári nap kísérőprogramja – Pécs.
- Trianon kiállítás a Baranya Megyei Önkormányzattal – Pécs.

Békás Megyei Levéltár

- Társművészet – művésztársak: „Kner Imre és Mata János egyéni és közös alkotásaiból.” – Debrecen.
- „A gyulai zsidóság története” – Gyula.

Csongrád Megyei Levéltár

- „A családkutatást segítő dokumentumok a Vásárhelyi Levéltárban” – Hódmezővásárhely.
- Sejben Lajos képzőművész kiállítása – Szeged.
- Tóth Betti fotókiállítása – Makó.
- Gera Ákos fiatal képzőművész kiállítása – Makó.
- Návay Lajos emlékkiállítás.
- „Makó 320 éve” – Makó.

Fejér Megyei Levéltár

- Kulturális Örökségnapokhoz kapcsolódó kiállítás – Székesfehérvár.

GYMSM Soproni Levéltára

- „A Soproni Népszavazás 100. évfordulójára” – Sopron.

Hajdú-Bihar Megyei Levéltár

- „A Nagy Háború és Trianon” – Hajdúböszörmény.
- „Társművészet – Művésztársak. Mata János és Kner Imre alkotásai a levéltárban” – Debrecen.
- „Trianon hatása Debrecenre, Bihar és Hajdú vármegyékre” – Debrecen.

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltár

- A megye iratainak pusztulását, ennek tanulságait és a még meglévő iratok megőrzésének fontosságát bemutató időszaki kiállítás.
- A szolnoki TiszapArt Moziban két időszaki kiállítás a Mozgáskorlátozottak Nemzetközi Fotó- és Színesdia Pályázat Alapítvány fényképeiből.

- A szolnoki Arabica Kávézóban “Érdekes Képek” címmel a magánszemélyek levéltári irat ajándékait bemutató időszak kiállítás.

Komárom-Esztergom Megyei Levéltár

- „Fejezetek Komárom-Esztergom megye múltjából” című időszak kiállítás megnyitása ősszel.

Nógrád Megyei Levéltár

- „Népszámlálások iratai a levéltárban „– Salgótarján

Pest Megyei Levéltár

- „Anyakönyveken innen és túl” -Budapest.
- „A trianoni béke és Pest megye” – Budapest.
- „Kucsera Ferenc mártírúma” – Szentendre.

Somogy Megyei Levéltár

Levéltári elődeink (Kanyar József, Andrassy Antal, Szili Ferenc, Bősze Sándor) – Kaposvár.

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltár

- Beregi címeres levelek (Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltár);

Tolna Megyei Levéltár:

- Családtörténeti források az MNL Tolna Megyei Levéltárában – Szekszárd.
- „1848/49 emlékezete”. Tolna Megye és a „48/49-es forradalom és szabadságharc – Szekszárd
- Forradalmak kora”. Tolna megye 1918. október – 1919. augusztus 1. – Szekszárd.

Vas Megyei Levéltár

- „Túlélni a tragédiát – emlékkiállítás a trianoni békediktátum 100. évfordulója alkalmából” – Szombathely.

Veszprém Megyei Levéltár

- „Az önkormányzatiság 30 éve – közös kiállítás a megyei könyvtárral és a múzeummal – Veszprém.

Zala Megyei Levéltár

- „A 47. honvédszászlóalj története, 1848–1849” – Zalaegerszeg.

Tervezett vándorkiállítások

2020-ban négy tagintézményünk tervez vándorkiállítást: Körök, egyesületek – A civil társadalom története a dualizmus kori Békés megyében; Bővülő történelem. Az elmúlt 15 év iratajándékozásai a mezőtúri múzeum által javasolt több helyszínen; Tabák Lajos szociófotós munkásságát bemutató vándorkiállítás; Bedekovich

Lőrinc munkásságát bemutató vándorkiállítás; „NKA 25” (A Közgyűjtemények Kollégiuma és elődeinek tevékenysége az elmúlt negyedszázadban) – Veszprém, Pápa.

Tervezett online/virtuális kiállítások

A virtuális kiállítások a levéltár honlapján érhetőek el. A 2020-as évben három megyei levéltár tervez feltölteni online kiállításokat, mely meglévő időszaki kiállítás témáját dolgozza fel, vagy csakis online felületen érhető el. Pl. OL - *“Kik vagyunk? - Magyarországi nemzetiségek, ...bíremet nemcsak keresem pennámmal, Hanem rettenetes bajvívó szablyámmal - éve született Zrínyi Miklós, Görgei200”, „Baranyai protestáns templomok, épületek képeslapokon”;* *Trianon és Pest megye; Bűnügyek Komárom-Esztergom Megyében; A bírászkodás évszázadai Kecskeméten*

A nyitottsághoz hozzátartozik a közösségi médiumok (Facebook, Instagram, YouTube) aktív használata és azok hozzáférése a gyűjtőportálhoz/honlaphoz. A levéltár ezután is hírt kíván adni a Facebook oldalán a nagyobb rendezvényekről, konferenciákról, könyvbemutatókról.

A megkezdett folyamat részeként, az MNL budapesti közművelődéssel foglalkozó részlege és a megyei levéltárak is fontosabb partner múzeumokkal, illetőleg a helyi közgyűjteményekkel élő együttműködést kívánnak kialakítani, illetve a már meglévő kapcsolatokat szorosabbra fűzni.

Az MNL rendezvényeinek kisebb részét költségvetési forrásból finanszírozza, nagyobb hányada azonban csak pályázati (főképp NKA támogatás), illetve helyi önkormányzati, állami forrásból oldható meg. Szükség lenne a fenntartói támogatásra is, amely lehetővé teszi, hogy az intézmény igazán „láthatóvá” váljon a médiában.

III. 11. Könyvtári munka

A központi és megyei levéltárak szakkönyvtárai elvégzik a jogszabályok által előírt alaptevékenységüket (dokumentumok beszerzése, állományba vétele, feldolgozása, szolgáltatása, állományvédelem, állományrevízió, adatszolgáltatás stb.). Több levéltárban teljes munkaidős könyvtárosok dolgoznak (MNL OL, MNL BKML, MNL BAZML, MNL HML, MNL NML, MNL TML, MNL VaML, MNL VeML, MNL ZML); az OL-ben három teljes munkaidős könyvtáros van. A megyei levéltárak harmadában átlagosan a teljes munkaidőnek a fele sem jut könyvtári munkára. Két megyei levéltárban (MNL BaML, MNL GyMSM Soproni Levéltára) szakképzett könyvtáros munkatársat kívánnak alkalmazni. Az MNL CsML szegedi központi könyvtára új raktárhelyiséget kapott és az állományt át kellett/kell költöztetni. Az MNL SzSzBML könyvtárában raktárrendezést, állományáthelyezést terveznek. Az MNL TML könyvtárában költöztetést készítenek elő. 2019. évtől kezdve kiemelt jelentőségű fejlemény, hogy központosított módon kell összegyűjteni és megrendelni az MNL-tagintézmények belföldi újság- és folyóirat-igényeit. A koordinációt – ahogy 2019-ben, úgy 2020-ban is – az MNL OL Levéltártudományi Szakkönyvtára végzi, egyúttal továbbítja az igényeket a Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóságnak. Szintén 2019-ben az MNL OL Levéltártudományi Szakkönyvtára feladatai közé került az intézményi EISZ-koordináció; a feladatot a Szakkönyvtár 2020-ban is el fogja látni.

Az MNL könyvtárai állományukat kb. 80%-ban ajándékba kapott kiadványokkal gyarapítják. A Levéltár kiadványai teljeskörűen állományba vételre kerülnek. A levéltárba érkező kiadványok a gyűjtőköri szabályzat alapján történő válogatás és a meglévő állománnyal való behasonlítás után kerülhetnek bevételezésre. Történeti kutatást végző intézetek, önkormányzati intézmények, kutatók ajándékaiból, levéltárosok hagyatékaiból vagy kijárlott fölös példányokból válogatással nagyarányú szerzeményezés várható. Az Év Levéltári Kiadványa Díj-ért járó könyvutalványokért vásárolt könyvek is könyvtári állományba kerülnek.

A könyvtárak a – levéltári dokumentumokat mint illusztrációs anyagot tartalmazó – friss megjelenésű könyvekből és folyóiratokból is példányokat kapnak közlési díj fejében.

Kiemelten fontos szakirodalom érkezik könyvtárainkba a külföldi és belföldi kiadványcserének köszönhetően más levéltárakból és történeti kutatóintézetekből. Ezek levéltári folyóiratok és a levéltárak vagy történeti kutatóintézetek újonnan megjelenő könyvei. Az OL könyvtára 34 külföldi és 18 belföldi partnerrel tart fenn kapcsolatot. A megyei levéltárak is cserélnek kiadványokat partnerintézményeikkel, pl. az MNL VaML három nemzetközi cserepartnerrel rendelkezik. Komoly szervezést igényel a kiadványok partnerekhez való eljuttatása, mert a legtöbb esetben kézbesítéssel kell megoldani, postai úton csak nagyon indokolt esetben küldhető.

A szakkönyvtárak a levéltári munkához szükséges folyóiratok egy részét a megszabott költséghatár betartásával fizetik elő. 2019. évtől kezdve a belföldi újságok és folyóiratok kb. 60%-át kizárólag a Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóságtól lehet beszerezni. A szakirodalom vásárlás útján való beszerzése számos esetben csupán pályázati támogatással lehetséges. Ennek hiányában, a költségvetésből való vásárlás nagyon szigorú keretek között és nagyon eltérő módon lehetséges a megyei könyvtárakban.

Új könyvek vásárlására elsősorban a Könyvtárellátó Nonprofit Kft.-vel kötött szerződés keretében kerül sor. A szerződéskötés előnye egyrészt az árkedvezmény (mértéke 2020-ban: 30%), másrészt hasznos a részletes ismertetővel, kéthetenként megjelenő ajánlójegyzék, ami a releváns könyvek kiválasztását teszi lehetővé. 2020-ban az OL és 6-7 megyei levéltár könyvtára tervezi új könyvek vásárlását összesen kb. bruttó 600 ezer Ft értékben a Könyvtárellátónál. Ezen felül esetenként, nem meghatározott, de kisebb összegben is várható további dokumentumvásárlás. Igény esetén külföldről is történik beszerzés. 2020-ban mindösszesen 6 500 (ebből OL, tervek szerint: 1 000) könyvtári egység gyarapítása várható.

Törlésre a ténylegesen elavult, használhatatlan vagy már indokolatlanul sok példányban lévő művek esetében kerül sor. Az állományt terhelő anyag kivonása raktári hely felszabadítása céljából hasznos. A törölt és a bevételezni nem kívánt könyvek főlép példány listával felajánlásra kerülnek más könyvtárak és a levéltári munkatársak számára.

A dokumentumok állománybavétele és nyilvántartása minden esetben egyedi, más néven címléltárkönyvvel készül. Ennek vezetése kézírással vagy számítógéppel történik (Excel, MS Word). Az OL könyvtárában Corvina rendszerben történik, de évenként kinyomtatva, itt is kötet formában használják.

A könyvtári dokumentumok feldolgozására minden tagkönyvtárban egységesen a Corvina integrált könyvtári rendszert használják. Az adatbázis építése folyamatos a 2016. évi integrációt követően. A tagkönyvtárakban igen eltérő a feldolgozás üteme, de összességében várhatóan nyolcezerrel nő a katalógusrekordok száma 2020-ban. Az adatbázis 2020. év végére várhatóan 400–405 ezer katalógustételből fog állni. (Ez a szám az MNL teljes könyvtári állomány kétharmadának a Corvina integrált könyvtári rendszerben való kereshetőségét jelenti.) Az integráció komoly hozadéka, hogy egy műről elegendő egyetlen bibliográfiai leírást készíteni bármelyik tagkönyvtárban, és ezt követően a többi könyvtár hozzáírhatja saját példánya adatait. A katalógus az MNL teljes könyvtári állományára tekintettel is használható, és az egyes könyvtárak a saját állományukra szűkítve is kereshetnek benne. A program fejlesztőivel való folyamatos kapcsolattartás lehetőséget ad a felmerülő problémák megoldására; igény esetén módosítják, bővítik a rendszert a kéréseknek megfelelően.

A könyvtári szolgáltatás az MNL minden munkatársa számára teljeskörűen rendelkezésre áll, segíti a levéltári anyag feldolgozását és a tudományos munkát. Az MNL tagkönyvtárai egymás számára is kölcsönöznek; igény esetén könyvtárközi kölcsönzést is folytatnak. A művek a használati szabályzatban meghatározott módon kölcsönözhetőek. Az egyes könyvtárakban különféle gyűjteményekkel állnak a

használók rendelkezésére, pl. helytörténeti, szakdolgozat-gyűjtemény, helyi sajtó digitalizálása. 2020-ban hétezer alkalommal 12 ezer dokumentum szolgáltatása várható. A könyvtárak ezen túl különböző szintű feltárásokkal állnak a használók rendelkezésére, pl. analitikus feldolgozás, cikkadatbázis, szakbibliográfia. Növekszik az elektronikus dokumentum-szolgáltatások száma. A digitalizált művek a nyilvános katalógusból közvetlenül is elérhetőek. Néhány könyvtár a honlapon, közösségi oldalakon vagy hírlevélben közöl információkat, és hívja fel a figyelmet az újdonságokra. Sok könyvtárban tartanak könyvbemutató szakmai találkozókra vagy közművelődési rendezvényen. Az EISZ keretében 2020-ban az ADT mellett az Osiris adatbázis és a Szótárak adatbázis is elérhető a tagintézményekben.

Hét könyvtárban (MNL BKML, MNL BaML, MNL BAZML, MNL CsML, MNL GyMSM Győr, MNL HBML, MNL JNSZML) terveznek állományrevíziót. Több könyvtárban folytatódik a muzeális dokumentumok típus- és állapotfelmérése és a muzeális leltárnapló elkészítése (pl. MNL OL, MNL BAZML, MNL VeML). Az állomány védelme céljából folyóiratkötés és kötésjavítás céljára kiválasztásra kerülnek művek; ezen túl védőboríték vagy téka felhasználásával is védik a dokumentumok épségét.

A könyvtárak évente adatot szolgáltatnak – az Országos Statisztikai Alapprogram kormányrendelet alapján – az EMMI Kulturális Statisztikai Rendszerének.

III. 12. Anyakönyvi másodpéldányok kezelése

Évről-évre egyre kevesebb azon tagintézmények száma, amelyek esetében továbbra is vannak a korábbi években keletkezett és felhalmozott elmaradások a hagyományos utólagos bejegyzések bevezetéséből eredő feladatokat illetően. 2020-ban már csak három tagintézménynek (BaML, SML, ZML) kell e feladatokkal számolnia. Ezek a hátralékok azonban már 2020-ban részben felszámolhatók, illetve jelentősen csökkenthetők.

III. 13. Nemzetközi és hazai kapcsolatok

a) Nemzetközi kapcsolatok

Az MNL 2016-ban annak a felismerésnek az eredményeként hozta létre a Nemzetközi Kapcsolatok és Európai Unió Projekt Igazgatóságát, hogy jobban kihasználja a nemzetközi szakmai együttműködés nyújtotta szakmai előnyöket. Kiemelten fontosnak tartjuk, hogy hatással és befolyással legyünk az Európai Unió levéltári tevékenységet érintő jogalkotására, kihasználjuk az európai központi és regionális finanszírozási programok pályázati lehetőségeit, támogassuk a nemzetközi szakmai önszerveződés fórumait. Aktív részvételünk az DLM Forum Foundation, az Archives Portal Europe Foundation, az IcarUS Consortium tevékenységében munkatársainknak lehetőséget nyújt a levéltáros szakma nemzetközi élvonalával való együttműködésre, az adaptált tudáson keresztül hozzájárul a szűkösen rendelkezésre álló képzési és fejlesztési források hatékony felhasználásához. A szervezetek saját programjain keresztül a magyar levéltárak részt vesznek a levéltárak európai és nemzetközi szolgáltatásainak fejlesztésében.

2020-ban egy nagyobb összeurópai projekt végrehajtásában működik közre intézményünk: folytatódik a Spanyol Nemzeti Levéltár által koordinált Digital Treasures projekt, ugyanakkor két új nemzetközi projektjavaslatot is benyújtunk az Európai Bizottság pályázataira, a Valenciái Egyetem koordinálásában az új technológiák hasznosítására, az Európai Levéltári Portál Alapítvány koordinálásában pedig a nyugat-balkáni levéltári anyag közös feldolgozására. Megyei tagintézményeink pedig regionális együttműködési projekteket valósítanak meg és készítenek elő.

Kétoldalú intézményi szintű kapcsolataink közül fontos kiemelni a Bécsi Magyar Levéltári Kirendeltséggel való kapcsolattartást és a Spanyol Állami Levéltárak Igazgatóságával való együttműködési megállapodás előkészítését.

A Hetediziglen családtörténeti projekt keretén belül három levéltáros kolléga vesz részt a Párizsban a 6. alkalommal megrendezésre kerülő Genealógiai Szalon rendezvényen márciusban, ahol az MNL genealógiai tárgyú iratanyagát, adatbázisait népszerűsítik a Franciaországban élő, magyar gyökerekkel rendelkező érdeklődőknek.

Az Országos Levéltár szervezeti egységei közül az 1945 előtti Kormányiszervek Főosztálya Holokauszt kutatások területén épített ki kapcsolatokat a következő intézményekkel: Wiener Library, London, University of London; Northeastern University, Boston, Cseh Tudományos Akadémia, Brnói Egyetem. Folyamatos az együttműködés a United States Holocaust Museum Memorial munkatársaival a minisztériumi iratanyag feltárásában és digitalizálásában.

Az 1945 utáni Politikai Kormányiszervek és Pártiratok Főosztálya közös dokumentumkötet összeállítását kezdi meg a NEB és az Orosz Állami Legújabbkori Történeti Levéltár (RGANI) együttműködésével, melynek témája az ún. Kádár–Hruscsov–Brezsnyev időszak szovjet–magyar vezetői szintű találkozóinak és megbeszélései.

A Magánlevéltárak és Gyűjtemények Főosztálya tovább folytatja a magyar vonatkozású külföldi levéltári iratanyag (hungarika) nyilvántartásának vezetését és a feltárók által készített hungarika jelentések feldolgozását. A hungarika munkacsoport kétoldalú megállapodást készít elő aláírásra az MNL és a milánói Biblioteca Veneranda Ambrosiana között a projekt során a Biblioteca Veneranda Ambrosiana gyűjteményeiben készült digitális állomány online publikálására. 2018-ban a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Vestigia Kutatócsoportja sikeres NKFI-pályázatot nyújtott be, ebben a kutatócsoportban az MNL Hungarika Munkacsoportból Arany Krisztina vesz részt kutatóként. Az NKFI-projekt lehetőséget nyújt az MNL és a külsős akadémiai kutatócsoportok közötti együttműködés lehetőségei feltérképezésére, emellett konkrét feladatként jelentkezik a Vestigia Kutatócsoport által feltárt mintegy 3000 darabra tehető, Mohács előtti hungarika irat metaadatainak migrálása az OL DL-DF adatbázisába, valamint a digitális másolati állomány állományba vétele a projektidőszak lezárásáig (2021). A főosztály törekszik továbbá a Szlovákiával jelenleg nem élő mikrofilmcsere egyezmény újra élesztésére, a szlovák partner elmúlt években felhalmozott tartozásának mérséklésére lehetőség szerint.

Az Állományvédelmi és Reprográfiai Osztály szakmai előadást tervez a székelyudvarhelyi Erdélyi Magyar Restaurátor Továbbképző Konferencián. Az Informatikai és E-levéltári Osztály vezetője részt vesz és előadást tart Kölnben a 24. Tagung des Arbeitskreises „Archivierung von Unterlagen aus digitalen Systemen“ rendezvényen, mely a német digitális levéltárosok éves szakmai találkozója.

A Szakmai Koordinációs Igazgatóság a magyarok lakta szlovéniai Lendva városában szervez levéltári iratkezelési képzést, a tapasztalatok, bevált gyakorlatok átadásával segítve az ott élők, kiemelten a pedagógusok, helytörténészek, történész-levéltárosok, középiskolások képzését, identitásuk megőrzését.

Az MNL Bács-Kiskun Megyei Levéltárának a szabadkai, zentai, pancsovai területi levéltárakkal, valamint az Újvidéken működő Vajdasági Levéltárral van nemzetközi együttműködési megállapodása. Ennek keretében rendszeresen és kölcsönösen részt vesznek egymás konferenciáin, szakmai rendezvényein.

Az MNL Baranya Megyei Levéltára az Eszéki Állami Levéltárral és a Szabadkai Történelmi Levéltárral épített ki szoros nemzetközi kapcsolatot. Rendszeresen részt vesznek egymás konferenciáin és rendezvényein.

Az MNL Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltára a Kassai Állami Levéltárral való együttműködés részeként folytatja az Abaúj-Torna vármegyei iratok digitalizálását.

Az MNL Csongrád Megyei Levéltára jó kapcsolatot alakított ki a Lengyelországban működő Instytut Pamięci Narodowej krakkói és rzeszówi részlegével, melyekkel 2013 óta folyamatos az együttműködés konferenciaszervezés terén. Továbbra is jó az együttműködés egyes lengyelországi múzeumokkal (Tarnów Városi Múzeum, Technikai Múzeum, Varsó). Az elmúlt évben sikeres kapcsolatfelvétel történt az a krakkói

Ignatianum Akadémiával, s a tervek szerint a jövőben több közös projekt megvalósítására is sor kerülhet. Továbbra is kapcsolatban állnak a vajdasági levéltárakkal (Zenta, Nagybecskerek).

Az MNL Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltára Nemzetközi szakmai kapcsolatainak fenntartására, és azok továbbfejlesztésére törekszik a Nyitrai Állami Levéltárral, és annak Komáromi Fióklevéltárával. A szlovákiai levéltár gondozásában 2020-ban jelenik meg a „Víz szerepe a történelemben” című kötet, amelyben négy győri kolléga is publikál.

Az MNL Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára az eddigi évek gyakorlatát folytatni szeretné és a kiadványcsere kapcsolat megtartására törekszik a Burgenlandi Tartományi Levéltárral és a Burgenlandi Tartományi Múzeummal.

Az MNL Komárom-Esztergom Megyei Levéltára a Nyitrai Állami Levéltár Komáromi Fióklevéltárával tart fenn kapcsolatot, valamint a 2020. év folyamán a Nyitrai Állami Levéltár és a Kuny Domokos Múzeum munkatársaival közösen folytatni kívánja a már megkezdett hungarika-kutatásokat.

Az MNL Nógrád Megyei Levéltára a Besztercebányai Állami Levéltárral és annak Losonci Fióklevéltárával folytatja a már megkezdett együttműködését, melynek keretében az intézmények kölcsönösen részvételi, közreműködési lehetőségeket biztosítanak egymás rendezvényein munkatársaik számára. Terveznek egy közös rendezvényt a szlovákiai Selye János Egyetem Tanárképző Karával is.

Az MNL Pest Megyei Levéltára a 2019. évben megkezdett Vajdasági Tartományi Levéltárral kialakított kapcsolat keretében iratrendezést végez az Újvidéken őrzött, magyar provenienciájú megyei levéltárak anyagában.

Az MNL Somogy Megyei Levéltára továbbra is fenntartja kapcsolatait a rijekai levéltárral, melynek keretében a somogyi levéltárosok 2017. évben befejezték a kormányzói iratok rendezését és jegyzékelését. Ezzel a hivatalos rendezési munkák 17 év után befejeződtek. A tagintézmény keresi az új közös, együttműködési lehetőségeket a rijekai levéltári szakemberekkel, a horvát levéltárosok pedig részt vesznek az MNL SML kaposvári levéltári napján, amelyen – immár hagyományosan – előadásokat is tartanak. A tagintézmény tervezi továbbá egy közös, Fiume történetéről szóló online kiállítás megnyitását a horvát kollégákkal.

Az MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltára a Kárpátaljai Állami Levéltárral és a vágsellyei levéltárral tart fenn konferenciárészvételre alapuló kapcsolatot, illetve hungarika kutatást folytat a Román Állami Levéltár Szatmárnémeti Irodájának irataiban. Szeptember hónapban rendezi meg a nemzetközi Levéltári Napokat, melynek témája ezúttal Trianon a személyes sorsok tükrében.

Az MNL Vas Megyei Levéltára több évtizede fennálló nemzetközi kapcsolatai egyik alapelemként három külföldi partnerintézménnyel kölcsönös kiadványcserét bonyolított le, melynek keretében a partnerek tájékoztatják egymást a szakmai rendezvényekről. E partnerintézmények a Maribori Területi Levéltár, a Muraszombati Muravidéki Múzeum és a Burgenlandi Tartományi Levéltár és Könyvtár. A SI–HU Interreg V-A Szlovénia-Magyarország Együttműködési Program pályázat keretében az „e-documenta Pannonica” projekt 2020-ban lezárásra kerül. A programnak köszönhetően a tagintézmény 2020-ig összesen 23 millió Ft értékű támogatásban részesült.

b) Hazai kapcsolatok

Az MNL tagintézményeinek hazai kapcsolatai 2020-ban is sokrétűek és intenzívek lesznek: számos országos és helyi közgyűjteménnyel, kulturális intézménnyel tartják a kapcsolatot és működnek együtt valamilyen formában. Továbbra is törekedni fognak a társintézményekkel, felsőoktatási intézményekkel, a megyei tudományos szervezetekkel való együttműködésre. A már meglévő kapcsolatok tovább erősödnek és bővülnek, így például a Nemzeti Emlékezet Bizottságával, a Magyar Kormánytisztviselői Karral, a Bölcsészettudományi Kutatóközponttal, a Nemzeti Közszolgálati Egyetemmel, a Libri Könyvkiadóval.

Az MNL Országos Levéltára „A magyarországi hódoltság és hódoltsági peremvidék kataszteri iratainak (tapu-defter) feldolgozása” elnevezésű NKFI-pályázat kapcsán együttműködik a Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézetével. Ugyancsak NKFI-pályázat alapján vesz részt közös tudományos projektben („A magyarországi rendiség politikai kultúrája”) az Eötvös Loránd Tudományegyetemmel, a Bölcsészettudományi Központ Történettudományi Intézetével, az Országos Széchényi Könyvtárral és a Pázmány Péter Katolikus Egyetemmel. Az Eötvös Loránd Tudományegyetemmel együttműködve részt vesz a cigányság holokauszt-kutatásaira irányuló projektben. Folytatódik a Nemzeti Emlékezet Bizottságával közös archontológiai projekt, az ún. Párt–Állam–Párt adatbázis létrehozása. Egyik munkatársa révén részt vesz a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Frankofon kutatóközpontjának alapításában, továbbá a Pécsi Tudományegyetemmel és a Francia Intézettel közösen a Franciaországgal foglalkozó történészek fórumán. A már hagyományossá vált közigazgatás-történeti konferenciáját az Országos Levéltár 2020-ban ismét a Magyar Kormánytisztviselői Karral együtt szervezi, és újabb közös kötet kiadását tervezik. Az MNL teljes jogú tagként vesz részt a Hungaricana Közgyűjteményi Portál szerkesztőségében.

A megyei tagintézmények a levéltáros szakmai szervezetek mellett hagyományosan jó kapcsolatokat ápolnak a megyéjük területén található közgyűjteményekkel, oktatási intézményekkel, civil szervezetekkel. A fenntartóváltás ellenére a legtöbb helyen megmaradt a városi, illetve a megyei önkormányzatokkal való jó kapcsolat, amely több esetben abban is megnyilvánul, hogy anyagi hozzájárulással támogatják a levéltári rendezvényeket vagy akár kiadványok megjelentetését. Fontos azt látni, hogy a megyei levéltárak – tudományos programjaikkal, kiadványaikkal – a helyi tudományos közélet meghatározó, olykor egyedüli képviselői, e szerepkört az elkövetkezőkben is fenn kell tartani.

MNL BaML: Egyik legfontosabb partnerük a Pécsi Tudományegyetem. Az informatikus-könyvtáros, történelem, néprajz, földrajz, hon- és népismeret szakos hallgatóknak tartanak rendszeresen foglalkozásokat. A Reformációs projekt keretében partnerkapcsolatot alakítottak ki a Pécsi Református Egyházközséggel, a Pécsi Evangélikus Egyházközséggel, a Baranya Református Egyházmege Levéltárával. A Dél-Dunántúli Regionális Könyvtár és Tudásközponttal a sajtótermékek digitalizálása területén működnek együtt. Régi partnerük a Janus Pannonius Múzeum. 2020-ban is folytatják az Arcanum Adatbázis Kft.-vel az MNL BaML könyvtári anyagának digitalizálását.

MNL BKML: Az MTA BTK és a Nemzeti Emlékezet Bizottsága megállapodása alapján létrehozott Vidéktörténeti Kutatócsoport munkájába kapcsolódik be várhatóan négy munkatársuk. „A vallásgyakorlás mint társadalmi ellenállás a kommunista diktatúra időszakában”, valamint a „Jogfosztás és tulajdonfosztás, identitástörés” címeket viselő tudományos programokban tervezik részvételüket.

MNL BAZML: A Herman Ottó Múzeummal való együttműködésük keretében levéltári kutatómunkával segítik a régészeti kutatásokat, és kiállítások megrendezésében működnek közre. A Herman Ottó Múzeummal és a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karával online kerekasztal-beszélgetést terveznek. A Sárospataki Református Kollégium Tudományos Gyűjteményeivel 2018-ban kötött megállapodásuk eredményeként folytatódik a Sátoraljaújhelyi Fióklevéltárban lévő Barkóczy családi levéltár iratanyagának digitalizálása. A két közgyűjtemény őrzésében lévő szétszakított családi levéltárat digitalizálás útján kívánják egyesíteni, így biztosítva a zökkenőmentes kutatást. Az Eszterházy Károly Egri Egyetemmel 2019-ben kötött együttműködési megállapodásuk értelmében regionális kutatásokban való részvételt terveznek.

MNL CSML: Tovább folytatják szakmai együttműködésüket a Nemzeti Emlékezet Bizottságával, a Móra Ferenc Múzeummal, a Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtárral, a Gál Ferenc Főiskolával, a Szegedi Tudományegyetemmel, a Szeged-Csanádi Egyházmegevel, a Dóm Látogatóközponttal, valamint egyes diplomáciai testületek budapesti képviselőivel (pl. Lengyelország budapesti nagykövetségével).

MNL FML: Közös rendezvényeket szerveznek a Székesfehérvári Trianon Centenárium Emlékbizottsággal, valamint a Honvéd Hagyományőrző Egyesülettel.

MNL GYMSM GYL: A Győri Ítéltáblával és a Széchenyi István Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Karával közös tanulmánykötetet állítanak össze. Együttműködő partnereik: Győri Egyházmegyei Levéltár, Ráth Mátyás Evangélikus Levéltár, MOKK Közjegyzői Levéltár, Győr Megyei Jogú Város Levéltára, MNL Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára, a Győri Ipartestület Ipartörténeti Alapítványa, Rómer Flóris Művészeti és Történeti Múzeum.

MNL GYMSM SL: Fontosnak tartják a városon belüli jó együttműködést a társ-közgyűjteményekkel (múzeum), hasonlóképpen a közvetlen régió belüli kooperációt. Elsősorban a Sopronban működő közgyűjteményekkel fognak együttműködni, legfontosabb partnerük a Soproni Múzeum. Szoros együttműködésük van a megye másik tagintézményével, a Győri Levéltárral, így például a közös Győri és Kisalföldi Levéltári Nap megrendezését segítik. A hazai szakmai partnerek között fontos szerepet tölt be Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata, amely célzott pénzügyi támogatást nyújt egy-egy kiadványuk megjelentetéséhez.

MNL HML: Helyi és regionális szintű együttműködésre az Eszterházy Károly Egyetemmel (EKE), az Egerben, a megyében és az északkeleti régióban lévő közgyűjteményekkel, közművelődési intézményekkel adódik lehetőségük. Részt vesznek az EKE Történettudományi Intézetének Régiótörténeti Fórumain, továbbá együttműködnek az EKE által kezdeményezett AgriAnno projektben, melynek célja Eger 20. századi történelmének kutatása, történeti értékű írott, tárgyi, képi forrásainak gyűjtése, digitalizálása. A projekt keretében vállalták a maradandó értékű iratok átvételét, rendezését, digitalizálását, a digitális állomány metaadatokkal való ellátását.

MNL JNSZML: Szorosabbra kívánják vonni szakmai kapcsolataikat a szolnoki és a Szolnokon kívüli, megyei közművelődési intézményekkel, erre vándorkiállításuk utaztatása is lehetőséget nyújt.

MNL KEML: Együttműködnek az esztergomi közgyűjteményekkel (Duna Múzeum, MNM Vármúzeuma, Keresztény Múzeum), a Komárom-Esztergom Megyei Honismereti Egyesülettel, a tatai Kuny Domokos Múzeummal és a Komáromi Klapka György Múzeummal.

MNL NML: A megye közgyűjteményeivel, illetve a szakmai társintézményekkel kooperálnak. A hagyományos Nagy Iván Honismereti Pályázatot közösen hirdetik meg a Dornay Béla Múzeummal, a beérkezett pályaművek elbírálásában és a díjazásban is közreműködnek. A Miskolci Akadémiai Bizottsággal és a Nógrád Megyei TIT-tel együtt szervezik a „Kutatók éjszakája” című rendezvényt.

MNL SzSzBML: A megye közgyűjteményeivel, illetve a szakmai társintézményekkel, továbbá a megyei honismereti egyesülettel és a felsőoktatási intézményekkel szervezik a közművelődési programokat.

MNL TML: Szoros kapcsolatot tart fenn a városi és megyei társintézményekkel, egyetemi karral, középiskolákkal, az Illyés Gyula Megyei Könyvtárban idén két előadás tartanak, a bonyhádi múzeumban a Völgységi Konferencián vesznek részt.

MNL VaML: Főbb partnereik: Savaria Megyei Hatókörű Városi Múzeum, Vas Megyei Honismereti Egyesület, Kőszegi Felsőbirtoktatási Intézmény, Vasi Múzeumbarát Egylet. A fenti intézményekkel 2020-ban is számos közös programot bonyolítanak le.

MNL VeML: Az alábbi szervezetekkel működnek szorosan együtt: Veszprém-Balaton Európa Kulturális Fővárosa 2023 Zrt. (EKF 2023 programok előkészítése); Eötvös Károly Megyei Könyvtár és Laczkó Dezső Múzeum (közös programok, projektek); Herendi Porcelánmanufaktúra (kutatási és könyvkiadási együttműködés); Pannon Egyetem (szakmai rendezvények, konferenciák együttes szervezése); Veszprém Megyei Honismereti Egyesület és Veszprém Megyei Német Önkormányzat (családtörténeti képzés); Veszprém Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala, Első Világháborús Centenárium Bizottság,

Veszprémi Főegyházmegyei Levéltár (közös programok, projektek). A Bölcsészettudományi Központ Történettudományi Intézete keretén belül megalakult Vidéktörténeti Kutatócsoport munkájában egy munkatársuk, a Lendület – Trianon 100 kutatócsoport munkájában két munkatársuk vesz részt, a Magyar Várostarténeti Atlasz munkabizottságának pedig két veszprémi levéltáros tagja van.

MNL ZML: Zalaegerszeg Megyei Jogú Város önkormányzatával közösen az alábbi rendezvényt szervezik: „A 47. honvédszászlóalj emlékezete, 1848–1849.” Tudományos konferencia. Ezenkívül Zalaegerszeg Megyei Jogú Várossal együtt három, a Zalaegerszeg Kultúrájáért Közalapítvánnyal közösen pedig egy kiadvány megjelenését tervezik.

III. 14. Pályázatok

Az MNL tagintézményei számos pályázatot nyújtanak be 2020-ban is – elsősorban (51 db) a Nemzeti Kulturális Alaphoz (Közgyűjteményi Kollégium, Könyvkiadási Kollégium, Folyóirat-kiadási Kollégium, Szépirodalom és Ismeretterjesztés Kollégium, miniszteri keret). A különböző kiírásokhoz igazodva rendezvényeik lebonyolításához, kiadványaik megjelenítéséhez, egyes szakmai feladatok teljesítése, illetve könyvtárállományuk fejlesztése érdekében pályáznak kollégáink. A hazai és nemzetközi pályázatok folyamatos követése, a tudásversenyben való helytállás azért is fontos, mert az intézmény alapköltségvetése nem biztosít elegendő anyagi forrást a sokrétű és sokszínű közéleti és tudományos megjelenéshez.

A korábbi évek gyakorlatának megfelelően az alábbi témakörökben számítunk pályázatok benyújtására:

- önálló kötetek, évkönyvek, periodikák, forráskiadványok megjelenítése;
- levéltári napok, konferenciák szervezése;
- közművelődési tevékenység;
- restaurálás;
- digitalizálás;
- adatbázis fejlesztés, adatbázis építés;
- iratvásárlás;
- hungarika kutatás
- savmentes dobozok vásárlása;
- speciális tárolóeszközök, illetve elkészítésükhöz szükséges anyagok beszerzése;
- szakkönyvtár gyarapítása;
- raktári eszközök, mérőeszközök beszerzése;
- klímaberendezés karbantartása, tisztíttatása.

Tagintézményeink többségében van folyamatban lévő NKA-pályázat (51 db), illetve a meghirdetendő témáktól függően több intézmény újabb pályázatok benyújtását tervezi.

Az Országos Levéltár pályázatainak közül a Nemzeti Kulturális Fejlesztési és Innovációs Hivatal (NKFI) támogatásával folyó „A magyarországi rendiség politikai kultúrája (1526–1848)” c. pályázat egy éves hosszabbítást nyert, így lezárására 2020-ban kerül majd sor. Ugyancsak az NKFI támogatásával folyik az MNL OL 1526–1570 közötti iratai feldolgozása.

2020-ban lezárul a KÖFOP és négy EFOP projekt. Folytatódik a Spanyol Nemzeti Levéltár által koordinált Digital Treasures projekt, ugyanakkor két új nemzetközi projektjavaslatot is benyújtunk az Európai Bizottság pályázataira, a Valenciái Egyetem koordinálásában az új technológiák hasznosítására, az Európai Levéltári Portál Alapítvány koordinálásában pedig a nyugat-balkáni levéltári anyag közös feldolgozására. Megyei tagintézményeink pedig regionális együttműködési projekteket valósítanak meg és készítenek elő.

KÖFOP

2020-ban lezárul a többször is meghosszabbított KÖFOP-1.0.0-VEKOP-15-2016-00011 Közigazgatási eljárások projekt.

A központi rendszerben történő beszerzések és a hardvereszközök üzembe helyezésének késedelme és a SZEÜSZ kapcsolatokkal kapcsolatos szolgáltatások és hiányos dokumentációk miatt jelentett akadályközlést követően a projekt befejezése és a kapcsolódó vállalozási szerződések többször is módosításra kerültek. A KÖFOP Támogatási szerződésünk keretében a T-Systems Magyarország Zrt-vel megkötött alkalmazásfejlesztés tárgyú szerződés teljesítési határideje 2019. november 29. a projekt véghatárideje 2019. december 31. volt. Azonban az alkalmazásfejlesztést végző vállalkozó az utolsó mérföldkő szerinti teljes rendszerre vonatkozó átadást a fenti határidőre nem tudta megkezdeni. A szolgáltatások elindításához szükséges Nemzeti Kibervédelmi Intézet (NKI) által elvégzendő sérülékenységi vizsgálat csakis az éles rendszeren végezhető el, amelyet az NKI a projekt tervezett fizikai befejezéséig már nem tud beütemezni.

A Magyar Nemzeti Levéltár 2019. december 11-én a 7. számú módosítási kérelmében a projekt véghatáridejének 2020. június 30-ig való módosítását kérte az Irányító Hatóságtól. Ezt követően az alkalmazásfejlesztéssel összefüggő feladatokat a fejlesztést végző T-Systems Magyarország 2019. december 20-án készre jelentette. A módosított határidőre a projekt a Támogatási Szerződés szerinti célokat a feladatok belső átütemezésével, a dolgozói többletfeladatok igény szerinti erőforrás- és költség átcsoportosítással tudja megvalósítani.

Az Elektronikus Levéltári Portál 2019. december 15. óta üzemel, ennek keretében megvalósult az MNL valamennyi tagintézményének és Budapest Főváros Levéltára anyagának közös kereshetősége az elektronikus iratok vonatkozásában is. A Kormányablakokhoz való kapcsolódás fogadó oldali üzembehelyezése, az elektronikus fizetés éles üzemben való indítása 2020. év második félévében történik meg. Az információbiztonsági feladatok tekintetében a Nemzeti Kibervédelmi Intézet vizsgálja a bevezetett szolgáltatásokat.

A projekt keretében sor kerül az integrált ügyfélszolgálati folyamatok és az MNL elektronikus iratkezelésének bevezetésére. A rendszer elindítása több lépésben történik, teljeskörű bevezetésére 2020. április elsejétől kerül sor. Az éles használat előtt az ügyfélszolgálati munkában részt vevő munkatársaknak az első negyedév a felkészülés és a munkafolyamatok elsajátításának jegyében telik. A projekt keretében a levéltárak informatikai eszköztára megújult, az ehhez szükséges eszközök már kiszállításra kerültek, a technikai feltételek kiépítése megvalósult. A munka eredményeként lehetővé válik az ügyfelek számára akár a Kormányablakon keresztül is eljuttatni kérelmüket a levéltáraknak. Az éves ügyszám alakulására a rendszer bevezetése nem lesz hatással, viszont a személyes megkeresések száma várhatóan csökkenni fog az új elérési lehetőségnek köszönhetően. A magánszemélyektől érkező megkeresések többsége eddig is valamely államigazgatási szerv által továbbküldött ügyfél volt, a jövőben az ilyen ügyek intézése a rendszernek köszönhetően egyszerűsödik.

A projekt eredményeként

1. megtörtént az MNL számára tervezett teljes IT eszközállomány teljes leszállítása. A szállított eszközök az MNL központi és vidéki telephelyeinek eszköz korszerűsítése révén a teljes intézményrendszer informatikai rendszereinek egységes fejlesztését szolgálják.
 - a. Az MNL 43 vidéki és két budapesti telephelyén megvalósult a digitalizálási feltételek kialakítása, korszerűsítése, amely magában foglalta szünetmentes áramforrások, valamint irodatechnikai és vizuáltechnikai eszközök beszerzését.
 - b. MNL központi kapacitásbővítés. Egységes technológiai platformon és integrált architektúrán kialakított infrastruktúra kialakítása az MNL központi telephelyein és a megyei tagintézményekben. MNL adatközpont infrastruktúra fejlesztése; adattároló kapacitás bővítése; szerver erőforrások bővítése, virtualizációba bevont szerverkapacitás növelése, mentési eszközök és mentési kapacitás bővítése (drive bővítés, VMware mentéshez szükséges opció beszerzése, adatmentő szalagok, stb.)
2. Megtörtént a fejlesztett alkalmazások telepítése és üzembehelyezése.
3. A SZEÜSZ illesztések integrációja
4. Az egységes ügyfélszolgálat felállítása
5. A szervezetfejlesztéshez szükséges belső szabályzatok és jogszabálytervezetek elkészítése.

Közgyűteményi Digitalizálási Stratégia

2019 év legfontosabb eredménye volt a valamennyi levéltár képviselével elkészült, az aggregációt megalapozó dokumentum. A tanulmány meghatározta a levéltári aggregáció feltételeit, alapelveit, kijelölte a megvalósításhoz szükséges feladatokat és meghatározta az aggregáció technikai koncepcióját. Fontos megállapítása, hogy az aggregáció megvalósítása magába kell, hogy foglalja az (1) adatok létrehozásának szakmai támogatását, (2) az adatok összegyűjtésére szolgáló technológiai megoldásokat, (3) a digitális objektumok tárolását és kiszolgálását és (4) a publikus szolgáltatást. A munkacsoport megállapította, hogy a levéltári aggregációnak a nyilvántartásokon kell alapulnia, ezért felmérte a levéltárak nyilvántartásainak helyzetét és ajánlást tett arra vonatkozóan, hogy miként, milyen konkrét fejlesztésekkel kell biztosítani a nyilvántartás szempontjából való megfelelést. Az első projektszakasz 2020. évi befejezésekor megújult Oktatólapok és Adatbázisok Online felületeken új, innovatív, a valósi oktatási igényekhez igazodó szolgáltatásokon férhetnek hozzá a felhasználók a levéltári anyaghoz.

A hároméves projekt második évében, a 'KDS-MNL-2020' projektjében az MNL azokat a feladatokat kívánja megvalósítani, amelyek a 2019-ben meghatározott elveknek megfelelően biztosítják a levéltári aggregáció feltételeit és a 2019-ben létrehozott infrastruktúra bővítését és kiaknázását jelentik a magasabb színvonalú szolgáltatásnyújtás érdekében.

A KDS-MNL-2020 projektben az egyes fejlesztési területek keretében elvégzendő feladatokat és intézkedéseket az alábbi táblázat mutatja be.

18. táblázat: A KDS-MNL-2020 projekt éves feladatai

A KDS stratégiai céloknak történő megfelelés	A KDS átfogó céljaira épülő fejlesztési területek a 2019-2021. akcióterv szerint	A célok eléréséhez tartozó főbb feladatok
--	--	---

<p>A meglévő, illetve a létrejövő digitális tartalmak egy közös kereső felületen (NAP) elérhetőek legyenek</p>	<p>Aggregáció fejlesztés</p>	<p>1.1. A levéltári ágazati domain aggregáció szolgáltatásának kiterjesztése és infrastrukturális feltételeinek a kialakítása</p> <p>1.2. A szabványos leíráshoz szükséges szakmai egyeztetések és az annak eredményeként létrejövő eredménytermékek elkészítése</p> <p>1.3. A szemantikailag egységes nyilvántartás vezetésének biztosítása a nemzeti levéltári aggregátor intézményben</p> <p>1.4. Továbbképzés informatikai és levéltári informatikai területen</p>
<p>A közgyűjtemények digitalizált állományának aránya, a teljes digitalizálendő állományhoz képest, megközelíti az 50%-ot</p>	<p>Gyűjteményfejlesztés</p>	<p>2.1. Identitástörténeti gyűjteményfejlesztés: A létező adatbázisok adattartalmának gazdagítása (földrajzi entitások hozzárendelése és beazonosítása az egyes adatbázisokban, új szolgáltatási kataszterek létrehozása stb.)</p> <p>2.2. Középkori Magyarország gyűjteményfejlesztés: Meglévő adatbázisok betöltése, oklevelek leírásainak létrehozása, fejlesztése</p> <p>2.3. A 20. századi történeti források gyűjteményfejlesztés: a pártállami időszakban keletkezett források a tudományos kutatásban és az oktatásban, adatbázis és kereső szolgáltatás kialakítása</p> <p>2.5. Felsőoktatási digitalizálási program</p> <p>2.6. Főfotó gyűjtemény digitalizálása és közzététele</p> <p>2.7. Gyűjteményfejlesztéssel összefüggő digitalizálási és restaurálási feladatok</p> <p>2.8. Gyűjteményfejlesztéssel összefüggő eszközbeszerzés</p>
<p>A közgyűjteményi tartalmak többletinformációval segítik az otthoni munkavégzést, a színvonalas rekreációt, a hazai és határon túli turisztikai desztinációk megismerését</p>	<p>Szolgáltatás fejlesztés</p>	<p>3.1 Keresési szolgáltatást támogató névtérfejlesztés</p>
<p>Nagyságrendekkel nő a közgyűjtemények tartalomszolgáltatását</p>		<p>3.4. Oktatási célú ágazati levéltári szolgáltatások kialakítása</p>

igénybe vevő felhasználók száma		
A Digitális Oktatási Stratégia célrendszeréhez igazodva 40%-kal emelkedik a közgyűjteményi tartalmakra épülő felhasználható digitális tananyagok száma. a közgyűjtemények egyre nagyobb számú állampolgár digitális kompetenciaképzéséhez járulnak hozzá		
A közgyűjteményi tartalmak többletinformációval segítik az otthoni munkavégzést, a színvonalas rekreációt, a hazai és határon túli turisztikai desztinációk megismerését		3.6. Innovatív és felhasználóbarát keresési és megjelenítési megoldások fejlesztése
		3.7 Informatikai támogatói feladatok

EFOP

2020-ban az EFOP-4.1.9-16 konstrukció keretében a csongrádi, hevesi, hajdú-bihari és soproni tagintézményekben a módosított véghatáridőre befejeződik az informatikai infrastruktúra fejlesztése, ami a projektek befejezését, fizikai zárását jelenti.

European Digital Treasures

Folytatódik a három vándorkiállítás előkészítése, amelyek közül a Magyar Nemzeti Levéltár a közös európai történelemmel kapcsolatos kiállítást koordinálja. Az első kiállítás megnyitása 2021. októberben lesz, ezt követően a három kiállítás folyamatosan kerül megrendezésre az MNL Bécsikapu téri kiállítótermében. A fiatal és idős célcsoportok bevonásával kapcsolatos kérdőívek zárása januárban megtörtént, ezt követően elkezdődik a crowdsourcing és képzéssel összefüggő feladatok előkészítése. A projekt által bevonni tervezett MNL Vas megyei és Zala megyei tagintézményeinek a Maribori Területi Levéltárral közösen szervezett ifjúsági tábora elmaradt.

III. 15. Vezetés, ügyvitel, képzés, továbbképzés

Az MNL 2020-ban is a jogszabályi változásokat folyamatosan követve felülvizsgálja a korábban megalkotott szabályzatokat és utasításokat az országos intézményi integráció követelményeinek megfelelően. A működés hatékonysága érdekében az SZMSZ-ben rögzítettek szerint tervezzük a különböző szintű értekezletek rendszeres összehívását. A 2020-as évben tervezetten új SZMSZ kerül kiadásra, az ezzel kapcsolatos előkészítő munkák megkezdődtek.

A KÖFOP-1.0.0-VEKOP-15-2016-00011 „Közigazgatási eljárásokhoz kapcsolódó levéltári szolgáltatás fejlesztése” projekt keretében a „webes” Poszeidon iktatórendszer bevezetése 2020. január 1-vel elindul, teljeskörűen, élesen április 1-vel működik majd az új rendszer. Cél, hogy ezen időszak alatt a vezetők, az ügyintézők és az ügykezelők az online tananyag, valamint a Poszeidon felhasználói kézikönyv segítségével megismerjék a felületet.

Az új Iratkezelési Szabályzattal, tervezett Minőségirányítási rendszerrel és a Módszertani stratégián alapuló új eljárásrendekkel összhangban folytatódik országosan az egységes iratsablonok, iratkezelési segédletek kidolgozásával kapcsolatos munka.

Az elektronikus iratkezelés kockázataira való fokozott felkészülés, az elektronikus ügyintézés és azzal összhangban az EKEIDR Poszeidon rendszerrel kapcsolatos és már elkezdett részletes üzletmenet folytonossági terv és üzemszünet, üzemzavar eljárásrend kidolgozásának folytatása.

A 2019-ben megkezdett intézményi projekt eredményeként az MNL 2020-ban szakmai minőségirányítási rendszer (MIR) bevezetését tervezi, valamint meg kíván felelni az ISO 9001:2015 minőségirányítási szabvány követelményeinek. A szabvány alkalmazási területe az MNL Alapító okiratában meghatározott „Levéltári tevékenység, a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvény 13-14.§-ai, 16-17.§-ai, valamint 35.§(8) bekezdése értelmében”. A rendszer kialakítása során az MNL-nek meg kell határoznia a minőségirányítási rendszerhez szükséges folyamatokat és alkalmazásukat, a folyamatok sorrendjét és kölcsönhatását. Meg kell határoznia továbbá azokat a kritériumokat és módszereket, amelyek szükségesek a folyamatok eredményes működésének és szabályozásának biztosításához. Gondoskodnia kell a folyamatok működőképességének fenntartásáról és a figyelemmel kísérés (mérés) megvalósíthatóságáról és információinak rendelkezésre állásáról. Figyelemmel kell kísérnie és (ahol alkalmazható) mérnie és elemeznie kell ezeket a folyamatokat (beleértve a vonatkozó teljesítménymutatókat), valamint végre kell hajtania azokat az intézkedéseket, amelyek a tervezett eredmények eléréséhez és a rendszer folyamatos fejlesztéséhez szükségesek.

Tervezett operatív szintű Minőségbiztosítási projektfeladatok a 2020.03.15-2020.08.31. időszakban:

- 2020.03. - A MIR projekt I. ütemét lezáró teljesítésigazolás kiadása és a szerződésben rögzített vállalkozói díj kifizetése a külső Tanácsadó számára.

Folyamatfejlesztés:

- 2020.03-2020.06. - Szakterületi kiscsoportok munkájának támogatása, ellenőrzése, elvégzett feladatok dokumentálása
- 2020.03.15-2020.03.31. Kiscsoportok által elkészített folyamatleírások megküldése első körös véleményezésre a Tanácsadó számára
- 2020.03.31-ig A munkafolyamatok sablonjának véglegesítése
- 2020.03.31.-2020.05.31. A Tanácsadó által véleményezett folyamatok áttekintése, megbeszélése a kiscsoportokkal, közreműködés a folyamatleírások véglegesítésében. A tanácsadói véleményezés-módosítás-újra véleményezés a tapasztalat szerint 3-4 körös egyeztetési eljárást jelent folyamatonként, az 57 azonosított levéltári munkafolyamatra vonatkozóan.
- 2020.07.31-ig A Folyamatleírások alapján folyamatábrák megrajzolása, a kialakult ábrák alapján a folyamatok újra egyeztetése, véglegesítése.
- 2020.06.30-ig Intranetes megjelenési forma kialakítása és véglegesítése

- 2020.07.30-ig IT jogosultságok beállítása az alkalmazott rendszerhez
- 2020.07.31-ig Az Intranetre történő feltöltés (munkafolyamat leírások, dokumentumok, szabályzatok, formanyomtatványok)

ISO 9001 Minőségirányítási rendszer kialakítása (a Részletes Projekt Ütemterv szerinti ütemezésben, a 2020.03.15. és 2020.08.31. közötti időszakban):

- A minőségirányítási vezető személyének kijelölése

A tanúsításra vonatkozó szabályok szerint 3 hónap igazolt működést kell felmutatni az auditon. A MIR vezető kinevezését követően a rendszer-dokumentációt hivatalosan hatályba lehet léptetni, a 3 hónapot ettől a dátumtól kezdődően kell számolni.

- A minőségirányítási rendszer kiépítésében résztvevő felelős személyek, kapcsolattartók kijelölése
- Minőségirányítási rendszer szabványi megfeleléshez szükséges feladatok átbeszélése
- A minőségirányítási rendszer kiépítéséhez szükséges információk begyűjtése
- A Minőségirányítási kézikönyv és kapcsolódó minőségirányítási dokumentumok elkészítése
- Minőségirányítási rendszerhez szükséges nyilvántartások előkészítése, átadása, a kitöltés koordinálása
- Minőségirányítási rendszerhez szükséges nyilvántartások elkészítése
- Minőségirányítási rendszer szabványi megfeleléshez szükséges feladatok elvégzése
- Az ISO rendszer bevezetése
- Belső auditorok képzése (amennyiben szükséges)
- Belső audit lefolytatása
- Feltárt hiányosságok kezelése, javaslatok beépítése a rendszerbe
- Vezetőségi átvizsgáló értekezlet lefolytatása
- Rendszeraudit
- Rendszeraudit tapasztalatainak átbeszélése, projektzáró megbeszélés

Erőforrásigény: A home office munkarend szerint dolgozó munkatársak számára arra alkalmas HW/SW eszközök, valamint távoli hozzáférés biztosítása a buda fájlserverhez elengedhetetlen. A Szakmai Koordinációs Igazgatóság (központi) szervezetén belül ez jelenleg 4 közalkalmazottat érint.

A teljesítésigazolások és az egyéb, papíralapú kiadmányozást igénylő szerződéses kötelezettségek teljesítése miatt szükség lesz az MNL épületeibe való esetenkénti belépésre, illetve az érintett vezető(k), közalkalmazottak fizikai jelenlétére.

A minőségirányítási rendszer kialakításához elengedhetetlen a megyei tagintézmények lehető legszorosabb bevonása a projektfeladatok végzésébe. Hét évvel a levéltári integráció után, a levéltárszakmai területeken való együttműködést is segítve, tervezzük a tagintézmények meghatározott ütemterv szerinti meglátogatását. A szakmai folyamatok közös áttekintése és egységes értelmezése mellett, a látogatások célja a helyi jó gyakorlatok megismerése, az eddigi eredmények értékelése és a tapasztalatok hasznosítása a tervezés folyamatában. A látogatásokra a veszélyhelyzeti intézkedések feloldását követően kerülhet sor.

Belső képzések szervezésénél a költséghatékonyság, a széleskörű használhatóság érdekében még nagyobb hangsúlyt kívánunk fektetni a távoktatásra, az e-learning rendszer és egyéb on-line eszközök használatára. Tervezetten jelenléti képzésekre már 2020-ban nem fog sor kerülni.

Részletesebb igényfelmérésekkel és utánkövetéssel kívánjuk biztosítani, hogy a tananyagfejlesztések és a belső képzések minél aktuálisabbak, a célcsoportok igényeihez minél pontosan igazítottak legyenek.

A belső képzések szervezésbe minél szélesebb körűen kívánunk szakmai partnereket bevonni, előadóként és együttműködő szervezetként is. A képzési terület stabilabb ellátása, esetleges helyettesítések, párhuzamosan futó képzési események biztosítása érdekében előadói, e-learning tananyagszerkesztői névjegyzék kialakítását, bővítését, tervezzük. Az oktatók számára távoktatási módszertani felkészítést is tervezzük.

Külső képzések szervezésénél a korábbiaknál több, célcsoport és probléma specifikusabb képzést tervezünk indítani, ha lehetőség nyílik személyes jelenléti képzések megvalósítására az ősztől. Az előző évi igény és elégedettségi felmérések alapján szükségessé vált az iratkezelő, irattáros nem OKJ képzés korszerűsítése, mivel a hallgatók több gyakorlati óraszámmal megvalósított képzést igényelnek. A tematikák kidolgozásra kerültek és az előadókat már előzetesen fel is kértük. A járványügyi intézkedések függvényében indíthatók a képzések, a jelentkezések folyamatosak, de az önköltségszámításban megjelölt optimális 40 fős létszámkeret

A felsőoktatási képzésünk tematikáját szintén korszerűsíteni tervezzük, az elméleti ismeretekről a gyakorlatorientáltabb tudás átadására helyezve a hangsúlyt.

Tervezzük, hogy külső képzésként nem csak személyes jelenléti képzéseket, hanem digitális távoktatási eseményeket, e-learning képzéseket is szervezzük.

Tervezett belső távoktatási kurzusok:

- Ismeretátadás az MNL-ben e-learning és digitális távoktatás módszertan oktatóinknak
- ~~Minőségirányítási alapismeretek és az ISO 9001 szabvány, az MNL minőségirányítási rendszere~~
- Közigazgatási alapismeretek, aktuális jogszabályok
- Levéltárszakmai fő folyamatok kurzusok megújítása a minőségbiztosítási projekt során kialakított új eljárásrendek szerint (Illetékességi és gyűjtőköri állománygyarapítás, a köziratok kezelésének levéltári ellenőrzése; A levéltári anyag feldolgozása; A levéltári anyag használata – kutatószolgálat; A levéltári anyag használata – ügyfélszolgálat; Elektronikus iratanyag átvétele, SIP állományok kezelése; Állományvédelem, tömeges digitalizálás)
- Levéltár pedagógia (Reformpedagógiai módszerek alkalmazása a levéltárpedagógiai foglalkozásokon; Digitális történetmesélés mint levéltárpedagógiai módszer; Az 1848-49-es forradalom és szabadságharc levéltárpedagógiai feldolgozása; A közoktatás szolgálatában - Digitális oktatási tartalmak készítése a levéltár gyűjteményéből)
- Vezetői tudásbázis (Változásmenedzsment; Kommunikáció; Minőségfejlesztés a gyakorlatban- esettanulmány)
- Mesterséges intelligencia alapismeretek
- Gazdasági szabályzatok, eljárásrendek

- Jog és HR szabályzatok, eljárásrendek
- Poszeidon használat

Tervezzük, hogy az iratkezeléssel foglalkozó kollégák képzéseiben való részvétele tudásellenőrzéssel záruljon, annak érdekében, hogy mérni tudjuk munkánk eredményességét és a kollégák kompetenciáit.

Jelenléti képzéseket a fenntartó minisztériumi céltámogatás függvényében tudunk majd konkrétan tervezni, megvalósítani.

Tervezett külső képzések:

- Irattáros (nem OKJ) 1 alkalommal
- Elektronikus iratkezelés (nem OKJ) 1 alkalommal
- Selejtezés és levéltári átadás papír alapú dokumentumokról készült elektronikus hiteles másolatok esetében – gyakorlati ismertetővel a Poszeidon rendszerből 1 alkalommal
- Levéltári iratkezelés ellenőrzési tapasztalatok, jó gyakorlatok 1 alkalommal
- Iratkezelő és vezetői információs rendszerek, mint a vezetői döntéstámogatás eszközei 1 alkalommal

Tervezett külső, felsőoktatási képzések

- Nemzeti Közszolgálati Egyetem - Közszolgálati információ- és iratmenedzsment szakirányú továbbképzési szak
- Miskolci Egyetem – Gazdasági szervek elektronikus iratkezelése szakirányú továbbképzési szak

Határon túli képzésre a járványügyi helyzet miatt 2020-ban tervezetten nem kerül sor.

A Magyar Nemzeti Levéltár 2020-ban is ellátja a levéltári szakfelügyelet működtetését, adminisztratív teendőit. Munkatársaink, Csízi István, Káli Csaba, Katona Klára, Kovács Melinda, Melega Miklós, Sáfár Gyula, Jakab Réka közlevéltári szakfelügyelőkként működnek közre.

A Magyar Nemzeti Levéltár főigazgatója látja el a Levéltári Kollégium elnöki teendőit. A kilenc tagú szakmai testületben az elnökön kívül két főt ad az MNL (Mikó Zsuzsanna, Erdész Ádám). A Kollégium ügyeinek adminisztratív kezelését az MNL egyik munkatársa végzi a Kollégium titkáráként (Tóth Judit).

Budapest, 2020. július „3.”

 Dr. habil. Szabó Csaba

 főigazgató

The following is a list of the names of the persons who have been appointed to the various positions in the Department of the Interior, for the year 1917.

- Commissioner of the General Land Office:
 - W. A. Cragg
- Director of the Geological Survey:
 - W. H. Woodworth
- Director of the Bureau of Land Management:
 - W. A. Cragg
- Director of the Bureau of Reclamation:
 - W. B. Hanks
- Director of the Bureau of Indian Affairs:
 - W. A. Cragg
- Director of the Bureau of Mines:
 - W. H. Woodworth
- Director of the Bureau of Geographical Names:
 - W. H. Woodworth
- Director of the Bureau of Land Surveying:
 - W. H. Woodworth
- Director of the Bureau of Land Administration:
 - W. A. Cragg
- Director of the Bureau of Land Conservation:
 - W. A. Cragg
- Director of the Bureau of Land Development:
 - W. A. Cragg
- Director of the Bureau of Land Disposal:
 - W. A. Cragg
- Director of the Bureau of Land Management:
 - W. A. Cragg
- Director of the Bureau of Land Surveying:
 - W. H. Woodworth
- Director of the Bureau of Land Administration:
 - W. A. Cragg
- Director of the Bureau of Land Conservation:
 - W. A. Cragg
- Director of the Bureau of Land Development:
 - W. A. Cragg
- Director of the Bureau of Land Disposal:
 - W. A. Cragg

The following is a list of the names of the persons who have been appointed to the various positions in the Department of the Interior, for the year 1917.

- Commissioner of the General Land Office:
 - W. A. Cragg
- Director of the Geological Survey:
 - W. H. Woodworth
- Director of the Bureau of Land Management:
 - W. A. Cragg
- Director of the Bureau of Reclamation:
 - W. B. Hanks
- Director of the Bureau of Indian Affairs:
 - W. A. Cragg
- Director of the Bureau of Mines:
 - W. H. Woodworth
- Director of the Bureau of Geographical Names:
 - W. H. Woodworth
- Director of the Bureau of Land Surveying:
 - W. H. Woodworth
- Director of the Bureau of Land Administration:
 - W. A. Cragg
- Director of the Bureau of Land Conservation:
 - W. A. Cragg
- Director of the Bureau of Land Development:
 - W. A. Cragg
- Director of the Bureau of Land Disposal:
 - W. A. Cragg